

نسخه‌های خطی نویافته

سید محمود مرعشی نجفی

مقدمه

مدتی این مثنوی تأخیر شد. طبق روال می‌بایست هر سال يك بار نسخه‌های خطی نفیسی را که کتابخانه بزرگ مرجع فقید، بزرگ فرهنگیان میراث اسلامی، حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی - رحمه الله علیه - خریداری می‌نماید، گزارش آن را به عنوان «نسخه‌های نویافته» در فصلنامه میراث شهاب کتابخانه معرفی نمایم. علی‌رغم علاقه این جانب به ارائه گزارش نسخه‌ها، متأسفانه بنابر علل و عواملی که جای بیان آن در این مقال نیست، به تأخیر افتاد. اینک پس از يك تأخیر طولانی، بر آن شدم تا دیگر بار این مهم را ادامه دهم، تا علاقه‌مندانی که این جانب را بیش از پیش بر این کار تشویق می‌نمودند، از تعدادی نسخه‌های خطی خریداری شده کتابخانه - که نام برخی از آن‌ها در منابع موجود و یا کتابخانه‌های کشور وجود ندارد - آگاهی حاصل نمایند. از درگاه ربوبی مسئلت می‌نمایم توفیق بیشتر عنایت فرماید تا این کار را به روال پیشین ادامه دهم. بدیهی است چون این فهرستواره با شتاب فراهم گشته است، امکان اشتباه در این گزارش دور از انتظار نخواهد بود. در این گزارش تعداد «۲۹۶» نسخه خطی فارسی و عربی معرفی شده، و هر کدام دارای مزیت ویژه می‌باشند. از جمله، برخی نسخه اصل به خط مؤلف؛ تعدادی نسخه کهن از سده‌های ۵ و ۶ تا سده ۹ق؛ اندکی نسخه‌های هنری و مرصع - و نسخی که

تاکنون چاپ نشده و نام آن‌ها در هیچ يك از منابع موجود نیامده است — و چند نسخه دیگر به تصحیح و مقابله علمای برجسته اسلامی و شیعی است. این جانب که افزون بر نیم قرن با نسخه‌های خطی اسلامی پیوسته سر و کار داشته و دارم، شاهد نسخه‌های جدیدی می‌باشم که تاکنون نام آن‌ها را نشنیده، یا در هیچ يك از منابع وجود نداشته است. با توجه به مطالب ارائه شده، یقیناً نیمی از نسخه‌های خطی موجود در کشور تاکنون شناسایی نشده و کماکان در زوایا و خفایا روز به روز در حال فرسایش و نابودی می‌باشند. واقعاً گناه نابودی این میراث عظیم اسلامی برعهده کدام نهاد، یا چه افرادی است؟! می‌بایست چاره‌ای جدی اندیشیده شود تا مقدار باقی‌مانده نزد افراد بیرون کشیده شود و بیش از این شاهد نابودی این سرمایه عظیم ملی و اسلامی نباشیم.

در پایان یادآوری می‌شود این تعداد نسخه خطی که در این گزارش آمده، نسخه‌هایی است که گزینش شده. البته نسخه‌های دیگر که در چند ماه اخیر خریداری گردیده است نیز، به گنجینه این کتابخانه بزرگ افزوده گشته و گزارش آن‌ها بیش از آن است که در این مختصر بگنجد.

به روان پاک و مطهر بنیانگذار این فرهنگستان عظیم اسلامی — که این ذخایر عظیم را در طول زندگانی بابرکت خود با مشقات بسیار گردآورد، و سرانجام آن‌ها را در طبق اخلاص نهاد و به رایگان تقدیم جامعه اسلامی نمود — درود می‌فرستم، و از آن آیت الهی و نادره دوران و شخصیت بی‌بدیل خواهانم، عنایات خودشان را شامل این فرزند کوچک خود بفرمایند تا در جمع‌آوری بیشتر این ذخایر و نیز توسعه کتابخانه بیش از پیش موفق باشم.

۱. **آتشکده آذر**؛ به فارسی در تذکره شاعران، از لطفعلی بن آقاخان متخلص به آذر بیگدلی قمی شاعر، نسخه نفیس، ارزشمند و هنری که در روز چهارشنبه ۱۳ رجب المرجب سال ۱۲۱۴ هجری قمری به خط نستعلیق ممتاز محمد رحیم بن میرزا محمد اژه‌ای به فرجام رسیده است. قطع وزیری بلند. عناوین قرمز، صفحات مجدول طلایی چهار ستونی. جلد رنگ و روغن ممتاز دورو، برون زمینه لاک‌ی با ترنج بزرگ گل و مرغ با سر ترنج گل و بوته رنگین و لچک گل و بوته زرین. درون گل و بوته رنگین زمینه مشکی روغنی. این نسخه از نظر هنری به ویژه نوع جلد، کتابت و ترصیع بسیار نفیس و ارزشمند به شمار می‌آید. شماره ثبت ۱۶۴۶۵
۲. **آداب المشق**؛ به فارسی، از میرعماد حسینی قزوینی (۱۰۲۴ق)؛ خط نستعلیق درشت کتابت ۲۶ ربیع الثانی سال ۱۳۲۰ق. در پایان منظومه نصیحت‌نامه جامی به فرزندش، اشعاری در تعریف دارالخلافه تهران و نیز اشعاری در مورد زیارت حضرت عبدالعظیم(ع) و غیره آمده است، عناوین و نشانی‌ها مشکی. قطع وزیری. شماره ثبت ۲۳۴۲۸ ج ۳
۳. **آداب سلوک الدنيا والدین**؛ به عربی در اخلاق و سلوک، از سید عبدالله بن محمد رضا شبر حسینی کاظمی متوفی به سال ۱۲۴۲ق؛ این کتاب را مؤلف به سال ۱۲۴۰ق به پایان برده است، نسخه بسیار نفیس و نایاب، تاکنون چاپ نشده است، قطع رقعی، خط نسخ درشت، عناوین قرمز، کتابت سال ۱۲۸۴ق به خط محمدبن حاج قنبر کاظمی. شماره ثبت ۱۶۲۲۵
۴. **آلبوم بسیار نفیس رنگی دستی مشتمل بر تصاویر حشرات عجیب و نایاب**؛ ترسیم استاد بزرگ و نابغه معاصر، زنده یاد مرحوم بیوک احمدی، این تصاویر رنگی را مرحوم احمدی با دقت و صرف وقت کافی به تصویر کشیده که انسان نمی‌تواند تصور کند که این تصاویر دستی است و فقط با رایانه جداسازی رنگ‌های آن امکان‌پذیر خواهد بود. این کار هنری فوق‌العاده فقط در تخصص آن مرحوم بود و بس. این تصاویر را وی پیرامون چهل سال گذشته ترسیم نموده و در نوع خود در جهان کم‌نظیر و بسیار ارزشمند و گرانبها می‌باشد. مرحوم استاد احمدی مدت دو سال در هفته سه روز به دعوت این جانب به قم می‌آمد و در کتابخانه ما به همکارانم در واحد مرمت و بازسازی نسخه‌های خطی، انواع کارهای هنری از جمله ترمیم و بازسازی نسخه‌های آسیب‌دیده، تذهیب، نگاره، ترصیع، جلدهای مختلف روغنی از جمله ضربی، گل و مرغ، گل و بوته، سوخت و غیر آن‌ها را آموزش

سال ۶۷۲ق؛ نسخه بسیار نفیس، مورخ ۲۴ ربیع الآخر سال ۶۷۸ق شش سال پس از رحلت خواجه نصیر. به خط نسخ زیبای مرتضی بن ابی طاهر بن احمد بن ابی الرضا بن مرتضی کاشی. این نسخه از نظر قدمت تاریخ کتابت اهمیت دارد و مدتی در کتابخانه مرحوم محمد امین خنجی از مجموعه داران بزرگ مقیم تهران قبل از پیروزی انقلاب بوده است. قطع رقعی پالتویی. عناوین سنگرف، تملك شاهوردی بیک توشمال باشی فضل علی در محرم سال ۱۰۶۷ق در برگ پایانی نسخه آمده است. شماره ثبت ۱۵۷۹۷

۱۰. أخلص الخالصة؛ به

عربی در اختصار کتاب خالصة الحقائق، در اخلاق و عرفان. اصل کتاب خالصة الحقائق تألیف: محمود بن احمد فاریابی است و اخلص الخالصة «نسخه موجود» از: علی بن محمد بدخشانی است. بسیار مهم، نفیس، ارزشمند، نایاب و کهن که در هیچ يك از کتابخانه‌های کشور وجود ندارد. مورخ اوایل سده ۸ق و تاکنون چاپ نشده. خط نسخ، عناوین قرمز، قطع وزیری باریک. شماره ثبت ۱۷۵۲۸

۱۱. الأربعین به عربی؛ از شیخ

بهاءالدین عاملی، نسخه نفیس مورخ ۱۶ جمادی الثاني سال ۱۰۶۲ق به خط نستعلیق غیاث الدین منصور الحسینی ابن محمد یوسف انجو شیرازی. این نسخه نفیس که

نام هر قهقهه...
قرآنم فاخته...
الطیلس...
الذامره...
سلاطین...
والاعبد...
والدانی...
ماستبح...
تقرع...
نزل...
نزل...
وغير...
سبع...
مضاف...
من...
و...
و...
و...
و...
و...
و...
و...

أخلص الخالصة در اختصار کتاب خالصة الحقائق به عربی در اخلاق و عرفان. از: علی بن محمد بدخشانی نسخه نفیس، نایاب و کهن مورخ اوایل سده ۸ق. ش «۱۷۵۲۸»

از کتاب الدروس شهید اول در این کتابخانه بزرگ وجود دارد که آن نیز از آغاز تا پایان به خط این عالم بزرگ کتابت شده است. شماره ثبت ۱۶۱۶۵

۱۴. **الإستصحاب؛** جلد اول به عربی در اصول فقه شیعه، تألیف مرحوم آیت‌الله سید علی بن محمد بن علی رضوی تبریزی متولد ۱۲۷۵ق و متوفی به سال ۱۳۳۶ق مؤلف صاحب کتاب مصباح الظلام در شرح کتاب شرایع الاسلام در ۶ جلد نیز می‌باشد، نسخه بسیار نفیس و اصل به خط نستعلیق مؤلف در شوال سال ۱۳۳۴ق. تاکنون چاپ نشده است. قطع رقعی بلند. مطالب قلم‌خوردگی دارد. شماره ثبت ۱۵۳۷۵

۱۵. **استقصاء النظر في البحث عن القضاء والقدر؛** به عربی، از علامه

حلی جمال الدین ابو منصور حسن بن یوسف بن المطهر متوفی ۷۲۶ق این اثر را علامه برای سلطان محمد خدابنده اولجایتو نگاشته است؛ نسخه نفیس و ارزشمند، یکی از عالمان اهل سنت ردی بر این کتاب نگاشته، سپس مرحوم قاضی نورالله شوشتری مرعشی شهید به سال ۱۰۱۹ق رساله‌های به عنوان: النور الأئور والنور الأزهر فی تنویر خفایا رسالة القضاء والقدر بر رد آن عالم سنی نوشته و طی آن اعتراضات آن هندی بر علیه علامه را رد نموده است، کتابت نسخه موجود اواخر سده ۱۳ق. خط نسخ، عناوین قرمز، قطع جانمازی، شماره ثبت ۱۶۱۵۵

۱۶. **الإشارات في الفقه؛** به عربی شامل کتاب‌های طهارت، صلوٰة، زکوة، خمس، صوم، اعتکاف و اندکی از کتاب حج؛ از محمد بن عبدالمطلب تبریزی مدعو به رضا از عالمان نیمه دوم سده ۱۲ و اوائل سده ۱۳ق؛؛ نسخه نفیس و اصل به خط مؤلف در سال ۱۲۰۱ق این کتاب تاکنون چاپ نشده و نامش در هیچ یک از منابع موجود از جمله در الذریعة نیامده و تنها نسخه موجود می‌باشد. وقف‌نامه نسخه را مؤلف به خط خود بر پشت برگ آغازین نگاشته است. خط نسخ، عناوین قرمز، مطالب قلم‌خوردگی بسیار دارد. قطع رقعی بزرگ. شماره ثبت ۲۲۹۷۸ ج ۳

۱۷. **أشجار و أثمار؛** به فارسی در اخترشناسی، از علاء منجم علیشه بن محمد بن قاسم خورازمی بخاری متولد ۲۳ ربیع‌الآخر سال ۶۲۳، وفات پیرامون سال ۶۹۰ هجری قمری، نسخه نفیس، گرانبها و یکی از کهن‌ترین نسخه‌های موجود این کتاب که نزدیک عصر مؤلف کتابت شده است، مورخ اواخر سده ۷ هجری قمری

یا اوائل سده ۸، نسخه‌های کهن این کتاب نایاب است نسخه‌ای دیگر مورخ ۷۷۹ هجری قمری در این کتابخانه بزرگ موجود می‌باشد که فهرست شده است. همچنین بیش از ده نسخه دیگر در این کتابخانه موجود است که در سده‌های ده تا سیزده هجری قمری کتابت شده‌اند، نسخه موجود چون نزدیک عصر مؤلف کتابت شده و فارسی است از اهمیت ویژه برخوردار می‌باشد. شماره ثبت ۱۷۴۵۹

۱۸. الأصول الأصلية والقواعد المستنبطة من الآيات و الأخبار المروية؛

یا جلد چهارم کتاب جامع المعارف والاحکام به عربی، از سید عبدالله بن محمد رضا شبّر حسینی، نسخه نفیس. این جلد را مؤلف به عنوان جلد چهارم موسوعه عظیم خود قرار داده است. وی این دانشنامه بزرگ را در ۲۵ یا ۳۰ جلد نگاشته. نسخه نایاب که به سال ۱۲۳۶ق در حیات مؤلف کتابت شده است، عناوین قرمز؛ شماره ثبت ۱۵۸۹۸

۱۹. اصول الفقه؛ به عربی، تألیف: مرحوم آیت‌الله سید علی بن محمد بن علی

رضوی تبریزی ساکن نجف اشرف، نسخه نفیس و اصل به خط مبارک مؤلف سال ۱۳۲۴ق. تاکنون چاپ نشده است. قطع رقعی، عناوین مشکی. صفحات قلم خوردگی دارد. شماره ثبت ۱۵۴۰۵م.

۲۰. ألحان السوابع بین البادی والمراجع؛ به عربی، از مؤلف صلاح‌الدین

خلیل بن ایبک صفدی (۷۶۴ق)؛ نسخه نفیس و نایاب شامل اشعار عربی، اجازات، فقه و غیره، احتمالاً چاپ نشده است. کتابت نیمه دوم سده ۹ق خط نسخ. عناوین قرمز. قطع رقعی. شماره ثبت ۱۴۱۲۷

۲۱. رسالة الأندلسية في العروض. از: شیخ ابو عبدالله اندلسی. نسخه نفیس

و کهن مورخ ۶۰۵ق. در مکه مکرمه، قطع جیبی، خط نسخ. شماره ثبت ۱۷۴۶۱

۲۲. ایمان أبي طالب؛ عربی از: شمس‌الدین ابی علی فخار بن معد موسوی که به

سال ۵۹۳ق این اثر را نگاشته است. نسخه نفیس که سابقاً در کتابخانه مرحوم صدرالافاضل شیرازی بوده و مرحوم عباسقلی خان سپهر اعظم کاشانی شرحی در مورد آن مرحوم به سال ۱۳۴۱ق در پشت آغازین برگ کتاب نگاشته است. نسخه مورخ سده ۱۲ق. قطع وزیری بلند. شماره ثبت ۱۵۲۹۵/۲

۲۳. بحر الجواهر؛ از محمد بن یوسف هروی، به عربی و خط نستعلیق، کتابت اواخر سده ۱۲ هجری قمری. عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع رحلی. شماره ثبت ۱۵۴۵۸م

۲۴. بحر الحقائق؛ به عربی، از شیخ نجم الدین دایه رازی؛ نسخه نفیس، ارزشمند، کم‌یاب، بی نظیر و کهن مورخ ۱۴ رمضان ۷۶۲ ق به خط نسخ حسن بن عثمان مولوی. این نسخه از نظر قدمت تاریخ کتابت ارزشمند می‌باشد. قطع وزیری، عناوین قرمز. شماره ثبت ۱۷۶۰۱

۲۵. بدایة الهدایة؛ به عربی در عرفان، از ابو حامد غزالی طوسی متوفی ۵۰۵ ق. نسخه بسیار نفیس، کهن و

و مشاهدات الجمال والجلال خیر الامور من نعم الجنان والوقوف مع ما هو نزل لاجل
الرجح فان حسنة الا براسيات المقربين ثم اخبر بمصل الكتاب من غير ان يورد الكتاب
بقوله تعالى وان من اجل الكتاب لمن يؤمن بالله وما انزل اليكم والاشارة في تحقيق الاله
ان اجل الكتاب هم العلماء المتقون لمن يؤمن بالله يعني منهم من يكون امانة فجه نور ابد الله
دخل قلبه وما انزل اليكم يعني ولون بما انزل اليكم من الواردات والالهامات والكشوف
باباب العلوب وما انزل اليهم من الخواطر السجانية خاصعين لله اي خاصعين له لما على
الله لا سوادهم بصفات الجمال فاستوابه متواضعين له كما قال عليه السلام اذ تجلى الله
لنبي خضع له لا يشترطون بآيات الله اي مما اوتوا من العلم والحكمة ثم اقبلوا على
الغرض الهداية اولئك لهم اجرهم اي ثوابهم وجراؤهم عند ربهم يعني مقام الصندية
عند ملكه مقتدران الله سبحانه الحساب اي يجعل في جهرا اعمالهم بحسب ما تم لتبليغهم
الى مقام اتم في القرب قبل وفاتهم ولا يوصل الى بعد وفاتهم فان كان في هذه اعمى فهو
الآخرة اعمى واضل سبيلا وذلك عليه السلام كما تعيشون بموتون وكما يموتون بحسب
ثم اخبر عن اسباب الفلاح وادب الفلاح بقوله تعالى يا ايها الذين آمنوا اصبروا و
صابروا ورابطوا وارتبطوا بالله لعلكم تفلحون والاشارة في تحقيق الاله
ان الفلاح الحقيقي لاهل الايمان موقوف على هذا الخصال الثلاثة وهي صبر و
اي على محاربة النفوس والهيما عن هواها وامرها بطاعة سيدها واولها
وصابروا على مراقبه القلوب مع الله بالتسليم والرضا لاحكامه الالهية عند الاله
والارتباط وارتبطوا برابطه الارواح الى الوصول بالله بالانقطاع عما سواه وانقوا
لحافظه الاسرار عن الانقباض الى الفناء والفناء في الله لعلكم تفلحون عن حجب
الوجود بالفناء في الله وتفوزون بالبقاء بالله بتوفيق الله تعالى وجذبات
عنايته فان العناية الالهية كفاية الابدته والتسليم
تمت كتابة حقائق اشادات التفسير للشيخ الاعظم المحقق
كاشعير اسرار الاهمية نجم الحق والدين قدس الله بهتق
على يد الفقير الفقير الى الله الفقير الحسن بن عثمان المولوي
الشيخ المولى محمد باقر
ما بين ۱۱۲۰ و ۱۱۳۰ هـ

بحر الحقائق از: نجم الدین دایه رازی. مورخ ۷۶۲ ق ش

ارزشمند، کتابت ۱۵ ربیع الثانی ۸۴۶ ق. به خط نسخ، این نسخه از نظر قدمت تاریخ کتابت فوق العاده اهمیت دارد. در دنباله این کتاب يك رساله کوتاه فارسی نایاب در تجوید قرآن آمده که مؤلف آن ناشناخته است، کتابت یکشنبه نیمه ربیع الثانی سال ۸۴۶ ق به خط نسخ عبدالملک بن یحیی تبریزی. شماره ثبت ۱۷۴۵۸

۲۶. **بدایع الصادقیه**، به فارسی، از: محمود بن ابوالقاسم خویی، خط نستعلیق خوش، کتابت سه‌شنبه ذی‌الحجه سال ۱۲۶۲ق، عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع رقعی، شماره ثبت ۲۳۲۵۵ ج ۳

۲۷. **البدیعیة البدیعة فی مدح صاحب الشریعة صلی الله علیه وآله**؛ به عربی، از ابی‌الفداء مجدالدین اسماعیل بن المقرئ الیمنی الشافعی؛ به خط نسخ، کتابت اواخر سده ۸ یا اوایل سده ۹ق نسخه نفیس و نایاب. عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز. قطع رقعی. شماره ثبت ۱۴۴۵۳

۲۸. **بیان الإحسان لأهل العرفان**؛ به فارسی، از علاءالدوله سمنانی. متوفی ۷۳۶ق. این رساله را به سال ۷۱۰ق برای فرزند خویش ابوالموهوب محسن‌الدین محمد در بغداد نگاشته است. علاءالدوله از صوفیان بزرگ بوده است، نسخه نفیس و نایاب. در الذریعه فقط نامی از این کتاب برده و آن را از قاضی نورالله شوشتری مرعشی شهید صاحب مجالس المومنین نقل کرده است. خط نسخ خوش. عناوین شنگرف. کتابت ذی‌القعدة سال ۱۰۲۲ق به خط محمد حسین. قطع جانمازی بیاضی. شماره ثبت ۱۶۱۵۸

۲۹. **تاریخ**؛ فارسی، مشتمل بر رخدادهای تاریخی گوناگون در مورد مناطق مختلف از جمله ایروان در ارمنستان، گنجه و شاماخی در جمهوری آذربایجان، تفلیس در گرجستان و غیر آن‌ها. مؤلف ناشناخته. متأسفانه چون برگ‌های آغاز و پایان نسخه افتاده است، نام کتاب و مؤلف آن مشخص نگردید و نیاز به بررسی بیشتر دارد. کتابت پیرامون سده ۱۳ق قطع جانمازی بلند. شماره ثبت ۱۵۳۴۱م

۳۰. **تاریخ مزارات بخارا**؛ به فارسی از: احمد بن محمود معین‌الفقراء، خط نستعلیق ملا فولاد که در شهر قدیمی فرغانه^۱ واقع در جمهوری ازبکستان

۱. این جانب چند سال گذشته در یکی از سفرهایم به کشور ازبکستان به منظور شرکت در همایش بین‌المللی امام بخاری مؤلف کتاب الصّحیح از شهر تاریخی فرغانه بازدید نمودم، واقعاً یکی از شهرهای بسیار زیبا و دارای هوایی لطیف و بوستان‌های بسیار سبز می‌باشد. متأسفانه مأموران امنیتی آن کشور از بازدید ما از آثار تاریخی آن دیار همچنین ملاقات هیئت ایرانی با علمای دینی^۲

کتابت شده است. عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع رقعی، نسخه نفیس و ارزشمند کتابت در سده ۱۳ ق شماره ثبت ۱۵۲۰۵ م

۳۱. تاریخ یمینی یا عتبی؛ ترجمه فارسی. از ابی الشرف ناصح بن ظفر بن سعد منشی گلپایگانی، به خط نسخ زیبای میرزا محمد علی بن میرزا احمد عقدایی که برای محمد باقر خان در ۱۴ ذی‌الحجه سال ۱۲۶۸ ق کتابت کرده است. نسخه مصحح، حواشی قرمز و مشکی، این ترجمه به نام شمس الدوله قاضی بیک (ایدقمش) و با اشاره وزیر ابوالقاسم علی بن حسن بن محمد بن ابی حنیفه سامان یافته، اصل آن عربی است و نام آن تاریخ غزنوی یا تاریخ العتبی است تألیف ابوالنصر محمود بن عبدالجبار عتبی متوفی ۴۲۷ ق که از مردم ری و در خراسان می‌زیسته است. متن عربی آن چندین بار در لاهور و دهلی هند و نیز بولاق مصر چاپ شده و نیز شرحی بر آن به عنوان بساتین الفضلاء و ریاحین العقلا نگاشته شده است. نسخه نفیس و نایاب. این نسخه قبلاً در کتابخانه مرحوم صدرالافاضل شیرازی سپس در ک تاجخانه شخصی مرحوم فخرالدین ن صیری از نوادگان وی قرار داشته است. شماره ثبت ۱۵۴۱۳ م

۳۲. تبصرة المؤمنین؛ به فارسی در علم کلام و اصول دین، از سید محمد مؤمن حسینی طبیب، خط نستعلیق، کتابت نیمه دوم سده ۱۳ ق، مؤلف این کتاب را به سال ۱۰۸۶ ق. به سامان رسانده است، عناوین و نشانی‌ها مشکی، قطع رقعی بزرگ. شماره ثبت ۱۶۲۵۰

۳۳. تتمه الحواشی فی إزالة الغواشی؛ از یوسف علی، به عربی، کتابت ۱۷ شوال سال ۱۱۸۲ ق. به خط نستعلیق: محمد اکبر ابراهیم آبادی. کتاب مشتمل بر

الله و بازدید از مراکز آموزشی و فرهنگی آن کشور جلوگیری به عمل آوردند. این جانب به اتفاق دو تن از همراهان به قصد گردش در شهر فرغانه از کنار منزلی عبور نمودیم که صاحب آن منزل ضمن سلام از ما دعوت کرد تا چند دقیقه به خانه وی برویم، متأسفانه لحظاتی بعد چند نفر از مأموران به آن خانه ریختند و با بی‌احترامی ما را از آنجا خارج و به هتل رهنمون ساختند و از ما جداً خواستند تا از هتل محل اقامت خارج نشویم مگر به دستور مقامات و پلیس.

حاشیه‌ای بر حاشیه سیدحسین خلخالی بر عقاید عضدی می‌باشد. نسخه نفیس و نایاب که کمتر در منابع نامش آمده است، نسخه کامل عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع وزیری پالتویی، کاغذ شرقی نخودی، رکابه‌نویسی دارد، نسخه مصحح، حواشی به قرمز و مشکی، آثار رطوبت به نسخه سرایت نموده است، تملك عبدالرؤف قندهاری ربیع الثاني سال ۱۳۰۸ ق. پشت برگ آغازین آمده است. شماره ثبت ۱۴۵۳۸ م

۳۴. تحریر الأحكام الشرعية به عربی در فقه شیعه؛ از علامه حلی حسن بن یوسف بن المطهر متوفی ۷۲۸ ق، نسخه نفیس و کهن مورخ اوایل سده ۹ ق. برگ‌های آغاز و پایان نسخه افتاده است. قطع رحلی کوتاه. خط نسخ. عناوین نانوشته. شماره ثبت ۱۶۴۴۱

۳۵. تحریر القواعد المنطقية في شرح الرسالة الشمسية؛ به عربی، از قطب الدین محمد بن محمد رازی، کتابت دوشنبه ۹ رجب سال ۸۳۳ ق به خط نسخ علی بن حسن محمود شاه، عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز. قطع رقعی. شماره ثبت ۱۴۵۱۲ م

۳۶. تحفة الأخیار فی فضل الصلوة والسلام علی النبی المختار؛ به عربی، از ابو عبدالله محمد بن ابوالفضل قاسم الرضا؛ نسخه نفیس مورخ ۱۰۲۷ ق به خط نسخ حافظ عبدالرحمن. عناوین قرمز. برگ آغازین افتاده است. قطع رقعی. شماره ثبت ۱۳۸۴۹

۳۷. تحفة الراغب فی سیرة جماعة من أعیان اهل البيت الأطائب؛ به عربی، از شیخ الاسلام احمد بن احمد بن سلامة القلیوبی المصری المعروف به «الشافعی الصغیر» متوفی به سال ۱۰۶۹؛ نسخه نفیس مورخ سده ۱۳ ق، صفحات مجدول، خط نسخ، عناوین قرمز، قطع رقعی بلند، این کتاب را این جانب براساس این نسخه و یک نسخه چاپی آن که افزون بر یکصدسال گذشته در قاهره به چاپ رسیده است. توسط این جانب تصحیح و از سوی واحد انتشارات این کتابخانه بزرگ چاپ و منتشر گردیده است. شماره ثبت ۱۶۲۲۷

۳۸. تحفة العالم؛ و ذیل آن، از سید عبداللطیف بن ابی طالب بن سید نورالدین بن سید نعمت الله جزایری شوشتری. این اثر را مؤلف در غره ربیع الثاني سال ۱۲۶۵ ق در هند نگاشته است. خط نستعلیق خوش. کتابت ۱۵ جمادی الاولى

سال ۱۲۱۶ق در حیدرآباد هند. مؤلف سال ۱۲۰۲ق به هند رفته و این کتاب را که در احوالات خاندان خود و نیز شهر شوشتر است به سال ۱۲۱۶ق به پایان برده تاکنون دو بار در هند چاپ شده از جمله در بمبئی به سال ۱۳۲۲ق عناوین و نشانی‌ها مشکی و سنگرف. قطع وزی- ری پالتویی. شماره ثبت ۱۶۳۵۴

۳۹. **التحفة العربیة فی علم العربیة**؛ به عربی از مؤلفی مجهول، نسخه نفیس، ارزشمند، نایاب و بسیار کهن مورخ ۱۳ رمضان سال ۶۰۵ق در مکه مکرمه. این نسخه نیز از نظر قدمت تاریخ کتابت اهمیت دارد. خط نسخ، عناوین مشکی، قطع جیبی. شماره ثبت ۱۷۴۴۸

۴۰. **تحفة النبیه فی شرح التنبیه**؛ به عربی در شرح کتاب تلخیص النبیه در فقه شافعی. جلد نخست، از شیخ مجدالدین ابی اسماعیل زنکلوئی^۱ مصری شافعی که کتاب بزرگ التنبیه ابواسحاق شیرازی متوفی ۴۷۶ق را شرح نموده است. شارح به سال ۷۴۰ق در مصر درگذشته و در همان کشور دفن شده است. نسخه نفیس، کهن، نایاب و ارزشمند مورخ اواخر سده ۸ق خط نسخ، عناوین قرمز. قطع وزیری بلند، شارح به جز این شرح آثار دیگری نیز دارد از جمله: ۱. شرح منهاج الطالبین ۲. شرح التعجیز ۳. اللمع العارضة فیما وقع بین الرافعی والنووی من المعارضة. شرح احوال وی در بیشتر کتب رجال و تراجم اهل سنت آمده است. شماره ثبت ۱۵۹۰۴

۴۱. **تحقیقات**؛ به فارسی در عرفان، اخلاق و سلوک؛ از خواجه محمد پارسا (۷۵۶-۸۲۲ق)؛ شامل ۷ فصل بدین ترتیب: ۱. توحید در ۴ فصل شامل نماز، روزه، حج و زکوة ۲. حضور کمال معرفت، مقامات و منازل اسماء و صفات خداوند و آداب تلاوت در ۱۵ فصل ۳. مراتب توحید در ۱۶ فصل ۴. توبه در ۱۲ فصل ۵. حقایق الأشياء و ماهیاتها در ۹ فصل ۶. اصطلاحات صوفیان در ۲۱ فصل ۷. لطایف سبعة در ۱۰ فصل. کتابت این نسخه نفیس و ارزشمند اواخر سده ۹ق. يك نسخه ناقص مورخ ۱۰۹۷ق در کتابخانه آستان قدس رضوی و نسخه‌ای دیگر در

۱. زنکلون روستایی است که در منطقه شرقی کشور مصر قرار دارد.

دارالکتب قاهره بدون تاریخ و نسخه‌ای نیز در کتابخانه مجلس در تهران مورخ ۹۸۷ ق به شماره ۸۷۴۰ موجود است. نسخه موجود کامل و افتادگی ندارد. خط نستعلیق. عناوین شنگرف. قطع وزیری. البته کتابی دیگر با همین نام منسوب به همین مؤلف خواجه محمد پارسا وجود دارد و بیشتر عناوین آن: قال حجة الاسلام می‌باشد. به نظر می‌رسد هر دو يك اثر باشند. شماره ثبت ۱۶۹۴۵

۴۲. **تذكرة التواریخ؛** به فارسی، از ولی عبدالله کابلی؛ کتابت سال ۱۰۱۰ ق. که در عصر جلال الدین محمد اکبر پادشاه هند نگاشته شده است. عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف قطع وزیری. این اثر در شش طبقه نوشته شده: طبقه اول در تاریخ انبیاء. دوم در تاریخ علمای عظام و اولیای مشایخ. سوم فضلاء و شعراء. چهارم سلاطین و امراء. پنجم تاریخ ولادت جلال الدین محمد اکبر پادشاه و شاهزادگان. ششم تاریخ سال اتمام مساجد و مدارس و کتب و قلاع و باغ و رباط و حمام‌ها. مهرهای دایره‌ای بزرگ با عبارات (مولی عبدالله) سلطان محمد خاجوی پشت برگ آغازین نسخه آمده است. نفیس نایاب، قطع وزیری. شماره ثبت ۱۶۹۳۲

۴۳. **ترجمه فارسی تاریخ طبری؛** احتمالاً از ابوعلی محمد بلعمی از وزیران دوره سامانیان که آن را از عربی به فارسی برگردانیده است. نسخه نفیس و هنری، دارای سرلوح مرصع، صفحات مجدول، خط نستعلیق خوش عبدالرحمن لاهوری در ۲۱ محرم سال ۱۰۱۲ ق در هند. قطع وزیری بلند افزون بر ۱۳۰۰ صفحه؛ شماره ثبت ۱۷۶۴۶

۴۴. **الترغیب والترهیب؛** به عربی. از شیخ ابوالقاسم اسماعیل بن محمد اصفهانی (۵۳۵ق)، به خط نسخ قدیم. کتابت پیرامون سده ۸ ق. عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف. قطع رحلی کوچک. شماره ثبت ۱۶۸۲۸

۴۵. **تسلک النفس؛** به عربی در علم کلام، از علامه حلّی حسن بن یوسف بن المطهر، نسخه نفیس، نایاب و کهن، تاکنون چاپ نشده. این نسخه عزیزالوجود در حیات علامه حلّی پیرامون سال‌های ۷۱۰ تا ۷۲۵ ق کتابت و تصحیح شده. و از نظر قدمت تاریخ کتابت و نایاب بودن آن بسیار نفیس و مورد توجه می‌باشد. قبلاً این نسخه در کتابخانه مرحوم فخرالدین نصیری امینی بوده و پس از درگذشت وی این جانب نسخه را از فرزند وی برای این کتابخانه بزرگ خریداری نمودم. خط نسخ، عناوین قرمز، قطع جانمازی پالتویی باریک. شماره ثبت ۱۶۶۳۹

۴۶. التّعريف والاعلام فيما ابهم في القرآن من الأسماء والأعلام؛ به

عربی، از عبدالرحمن بن الخطیب عبدالله بن احمد بن اصبح بن حسین بن سعدون بن رضوان بن فتوح الخشعمی ابوزید سهیلی اندلسی، ولادت سال ۵۰۸ متوفی سال ۵۸۱ هجری قمری در مراکش. نسخه نایاب، کهن و ارزشمند، تاکنون چاپ نشده و نامش در منابع موجود وجود ندارد و نسخه‌ای از آن به جز نسخه موجود در هیچ يك از کتابخانه‌های بزرگ کشور موجود نمی‌باشد. نسخه مورخ اوایل سده ۷ ق نزدیک عصر مؤلف، این نسخه از نظر قدمت تاریخ کتابت که افزون بر هشتصد سال از عمر آن می‌گذرد و تاکنون چاپ و منتشر نشده است فوق‌العاده دارای اهمیت می‌باشد.

شماره ثبت ۱۶۶۱۳

۴۷. تفسیر ابن عطیة؛ به عربی، از ابو محمد عبدالله بن عطیة الدمشقی، کتابت

نیمه دوم سده ۹ ق. این تفسیر از تفاسیر نایابی است که مؤلف آن در قرن چهارم هجری قمری می‌زیسته است، مؤلف به قولی در سده ۶ و به قولی دیگر سده ۴ ق در گذشته است این تفسیر مشتمل بر سوره فاتحة الكتاب تا سوره كهف می‌باشد. نسخه بسیار نفیس، نایاب و ارزشمند که شناخت بیشتر آن نیاز به بررسی دارد.

شماره ثبت ۱۵۰۷۸ م

۴۸. تفسیر الأئمة لهداية الأمة؛ جلد ۱۲ به فارسی، از میرزا محمد رضا بن

عبدالحسین نصیری طوسی اصفهانی؛ به خط نسخ و نستعلیق خوش کتابت نیمه نخست سده ۱۲ ق که با فاصله‌ای اندک پس از درگذشت مؤلف کتابت شده است، عناوین و نشانی‌ها مشکی و سنگرف، قطع رحلی بزرگ، نسخه مصحح، این تفسیر از سوره نور آغاز و تا پایان سوره النحل به فرجام می‌رسد. مؤلف معروف به واقعه نویس متوفی به سال ۱۱۰۰ ق از معاصران علامه مولی محمد باقر مجلسی و دیگران بوده بنابر نظریاتی این تفسیر عظیم در سی جلد یا شانزده جلد و یا بیست جلد نگاشته شده است. البته در بیشتر منابع بر سی جلد تاکید نموده‌اند که اگر چنین باشد یکی از بزرگترین تفاسیری است که در شیعه نگاشته شده. همچون تفسیر لوامع التنزیل و سواطع التاویل به فارسی تالیف مرحوم آیت‌الله سیّد ابوالقاسم رضوی لاهوری هندی شیعی که آن را نیز در سی جلد بزرگ

نگاشته است.^۱ کتابت نسخه موجود پس از درگذشت مؤلف بوده و چند جلد دیگر این تفسیر نیز در کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی ره موجود می باشد. شماره ثبت ۱۴۵۴۲

۴۹. **تفسیر الأئمة لهداية الأمة؛** به عربی، از محمد رضا بن عبدالحسین نصیری طوسی معروف به: «واقعه نویس»؛ به خط نسخ خوش. کتابت نیمه دوم سده ۱۱ ق عناوین و نشانی ها قرمز و مشکی، قطع رحلی بزرگ، شماره ۱۷۶۴۹

۵۰. **تفسیر زاهدی یا: لطائف التفسیر و یا: تفسیر درواجکی؛** به فارسی جلد اول، تالیف: سیف الدین ابی نصر احمد درواجکی متوفی ۵۴۹ق. این تفسیر بی نظیر و کهن در چهار جلد بزرگ در قطع سلطانی نگاشته شده و بسیار نایاب می باشد. این نسخه در اوایل سده ۸ق در استان سین کیانگ چین در شهرهای کاشغر یا ارومچی کتابت شده است. خط نسخ، آیات قرمز. جلد کار صحافان چینی. یک دوره کامل دیگر از این تفسیر در کتابخانه ملی چین در شهر پکن موجود می باشد و این جانب گزارش آن را در کتاب (ره آورد سفر چین) آورده ام. تاکنون این تفسیر چاپ نشده و در کتابخانه های کشورمان وجود ندارد. شماره ثبت ۱۷۳۸۸

۱. نسخه های اصل این تفسیر عظیم در این کتابخانه بزرگ موجود می باشد. مرحوم آیت الله سید ابوالقاسم رضوی لاهوری موفّق به تکمیل این اثر نشده و اجل به وی مهلت نداد، پس فرزند برومندش مرحوم آیت الله سیّد علی حائری بقیه جلد های آن را تکمیل نموده و تا نیمی از جلد ۲۷ تفسیر را نگاشته است که اجل به ایشان نیز مهلت نداد و در همان نیمه جلد ۲۷ این تفسیر متوقّف شده است و دو جزء و نیم پایانی قرآن کریم تفسیر نشده و کماکان مانده است. متأسفانه به جز چند جلد این تفسیر که در حیات مفسّر در هند به چاپ رسیده است، بقیه مجلدات آن چاپ نشده و نسخه های اصل این اثر در کتابخانه بزرگ پدر بزرگوarm موجود می باشد. به نظر می رسد چنانچه این تفسیر را در قطع وزیری چاپ و منتشر کنند از یکصد جلد تجاوز خواهد کرد. ضمناً نسخه های اصلی خطی این تفسیر که در کتابخانه ما موجود می باشد چون سال های بسیاری در هند قرار داشته، به شدّت فرسایش یافته و نیاز به ترمیم و بازسازی جدی دارد.

۵۵. **تفسیر قرآن**؛ به فارسی، خط بهار،^۱ کتابت نیمه دوم سده ۸ ق. نسخه کهن و ارزشمند. این گونه خطوط در منطقه آسیای میانه کتابت شده است بدون آغاز و پایان. این تفسیر از سوره طه آیه ۴۵ آغاز و تا چند آیه از سوره منافقون به فرجام آمده است. عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی. شماره ثبت ۱۴۵۳۹

۵۶. تفسیر قرآن؛ فارسی

کهن، مؤلف ناشناس؛ کتابت نیمه دوم
سده ۷ ق. ق. بایستی این تفسیر را با
دیگر تفاسیر کهن فارسی بررسی
نمود تا مشخص گردد چه تفسیری
است؟ نسخه کهن و نفیس بدون
آغاز و پایان. قطع رحلی کوچک.
این تفسیر از قسمتی از سوره زمر
آغاز و تا بخشی از سوره منافقون به
پایان رسیده است. حاشیه‌ها مشکی
و شنگرف. شماره ثبت ۱۶۳۸۱

۵۷. تفسیر قرآن؛ به فارسی،

نسخه نفیس، کهن و ارزشمند. کتابت
رجب سال ۷۸۳ق به خط نسخ
ظهیر بن رکن بن سلیمان بن محمود
الترنوی که به اشاره سلطان خان
جهان کتابت کرده است. برگ
آغازین افتاده. متن خط نسخ و آیات
شریفه نسخ درشت مشکی معرب،

۷۸۳. ش. ۱۶۳۷۷
 تفسیر قرآن کریم به فارسی. نسخه کهن مورخ

«اندخود» شهری است که در حاشیه کویر در افغانستان قرار دارد؛ نسخه نفیس نایاب کهن و ارزشمند تاکنون چاپ نشده. این نسخه گرانها دقیقاً در نیمه دوم سده ۷ق کتابت شده است. به جز این نسخه و نسخه بعدی پنج نسخه کهن دیگر از این تفسیر در این کتابخانه بزرگ موجود می‌باشد. قطع وزیری بلند خط نسخ قدیم. عناوین سنگرف، برگ‌های آغاز و پایان افتاده. شماره ثبت ۱۶۴۳۶

۶۱. تفسیر ینابیع العلوم؛ از سوره نحل تا اول سوره فرقان به فارسی، از صفی الدین اندخودی؛ این نسخه جلد دیگر نسخه قبلی است و تمام مشخصات با نسخه قبلی یکی است، کاتب هر دو نسخه يك نفر. قطع در يك اندازه، کتابت در همان نیمه دوم سده ۷ق قطع وزیری بلند. خط نسخ قدیم. شماره ثبت ۱۶۴۳۷

۶۲. التقريب والتيسير لمعرفة سنن البشير النذیر؛ به عربی در تلخیص کتاب الإرشاد، از شیخ محی الدین ابی ذکریا یحیی بن شرف النووی، نسخه نفیس، ارزشمند، نایاب و کهن مورخ ۱۰ ربیع الاول سال ۷۶۶ق. این نسخه از نظر قدمت تاریخ کتابت اهمیت دارد. قطع جانمازی مربع. عناوین قرمز، خط نسخ. شماره ثبت ۱۷۴۵۶

۶۳. تقریرات دروس حضرات آیات کوه کمری و فاضل ایروانی نجفی؛ به عربی، از سیف الله بن عبدالله انصاری؛ خط نستعلیق کتابت دوم ذی الحجة الحرام سال ۱۲۸۴ق. نسخه اصل به خط مؤلف که در تاریخ یادشده آن را به پایان برده و چند سطر پشت برگ آغاز نیز خط مؤلف می‌باشد. عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز. قطع وزیری کوچک. شماره ثبت ۲۲۶۴۱ ج ۳

۶۴. تقریرات فقه مرحوم میرزای شیرازی (ره)؛ به عربی، از مرحوم آیت الله حاج ملا ابوطالب کزازی اراکی مدفون در مرقد سهل بن علی در نزدیکی شهرستان اراک و از شاگردان و نزدیکان مرجع بزرگ تقلید مرحوم آیت الله العظمی میرزا محمد حسن شیرازی (ره). وی پس از تکمیل تحصیلات خود در نجف اشرف به ایران مراجعت نمود و تا پایان عمر در سلطان آباد «اراک» زندگی کرده است. نسخه نفیس و اصل به خط مؤلف. نسخه دیگری از این کتاب در این کتابخانه بزرگ موجود می‌باشد. قطع وزیری کوچک. شماره ثبت ۱۵۱۷۶م

۹۹۶ق همان شیخ لطف الله این نسخه را در مشهد مقدّس به اتفاق شیخ علی بن خاتون عاملی مقابله و تصحیح کرده است. این نسخه چون تمام آن به خط يك عالم بزرگ شیعی است و عالمی دیگر که او نیز شهرت دارد آن را مقابله و تصحیح کرده، دارای اهمیت ویژه می باشد. قطع رقعی کوچک، خط نستعلیق. عناوین قرمز. شماره ثبت ۱۶۴۷۵

۶۸. التیسیر فی التفسیر؛ به عربی منظوم، از شیخ عزالدین عبدالعزیز الدیرینی، متوفی به سال ۶۹۷ق، نسخه نفیس، ارزشمند، نایاب و کهن مورخ ۲۲ ربیع الاول سال ۸۲۴ق به خط نسخ خوش در خانقاه سیفیه ارغون شاه در شهر طرابلس. این نسخه یکی از نفیس ترین نسخه های موجود این کتاب به شمار می رود. نسخه کامل و افتادگی ندارد. این نسخه با يك واسطه از روی نسخه اصل کتابت شده است. قطع رقعی بزرگ مربع. عناوین قرمز. شماره ثبت ۱۷۵۱۸

۶۹. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال؛

به عربی، از شیخ ابی جعفر محمد بن علی بن حسین بن موسی بن بابویه قمی؛ خط نستعلیق. تمامی نسخه از آغاز تا پایان به خط مبارک محدث بزرگ و عالم برجسته شیعی شیخ محمد بن حسن حرّ عاملی صاحب کتاب وسائل الشیعة می باشد که این نسخه را به سال ۱۰۵۳ق کتابت نموده. نسخه بسیار مهم و نفیس ترین نسخه موجود.

التم ترکان آخر خطبة خطيبنا رسول الله صلى الله عليه
حتى لحق بالله وجل والحمد لله وحده
تم كتاب عقاب الأعمال للشيخ أبي جعفر بابويه
فرغ من كتابته ليلة العید محمد بن محمد
الحمد لله
جادی شرفه

ثواب الأعمال و عقاب الأعمال از: شیخ
صدوق. تمامی نسخه به خط مبارک محدث
بزرگ شیخ حرّ عاملی. ش «۱۶۱۰۴»

عناوین و نشانی ها مشکی و شنگرف، نسخه مصحح. شماره ثبت ۱۶۱۰۴

۷۰. جامع الأسرار فی شرح المنار؛ به عربی در اصول فقه؛ مؤلف ناشناخته؛ نسخه کهن مورخ جمعه پایان رمضان سال ۷۳۶ق به خط نسخ یعقوب بن احمد الرومی؛ قطع وزیری بلند. خط نسخ. عناوین قرمز. شماره ثبت ۱۶۳۸۲

۷۱. جامع المعارف والأحكام؛ به عربی مشتمل بر کتاب القضاء و الشهادات، از مرحوم سید عبدالله بن محمدرضا شبّر حسینی کاظمی، نسخه نفیس که در حیات

- مؤلف به سال ۱۲۳۶ق. ۳ سال پس از تالیف کتاب، کتابت شده است. خط نسخ زیبای احمد بن قاسم خلیفه کاظمی، این اثر را مؤلف در ۲۵ و یا ۳۰ جلد نگاشته است و چند جلد آن در این کتابخانه بزرگ موجود می‌باشد. قطع رحلی بزرگ صفحات مجدول، عناوین قرمز، تاکنون چاپ نشده است. شماره ثبت ۱۵۸۹۴
۷۲. **جلاء العیون**؛ از علامه مجلسی. ترجمه عربی، جلد دوم از: محمد رضا شبر کاظمی متوفی به سال ۱۲۴۲ق خط نسخ، مورخ جمعه ۱۳ محرم سال ۱۲۳۴ق عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز. قطع رقعی. نسخه نفیس و نایاب، تاکنون چاپ نشده و در حیات مترجم کتابت شده است. شماره ۱۷۵۰۹
۷۳. **جمع الجوامع در اصول فقه**؛ به عربی، از قاضی القضاة تاج الدین عبدالوهاب بن قاضی القضاة تقی الدین علی السبکی، نسخه نفیس و کهن مورخ سده ۹ق به جز برگ پایانی و دو برگ دیگر از میانه که در اواخر سده ۱۳ق کتابت شده است، قطع رقعی کوچک، خط نسخ، عناوین شنگرف. شماره ثبت ۱۶۲۲۲
۷۴. **جناح النجاح بالعوالي الصناح**؛ به عربی، از عبدالله ابراهیم بن حسن الکورانی الشهرانی، خط نسخ عبدالرحمن بن ابراهیم دمشقی. کتابت چهارشنبه ۲۴ رجب سال ۱۱۰۹ عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز. قطع رقعی. شماره ثبت ۱۵۶۹۶
۷۵. **جُنَّةُ الْأَمَانِ الْوَأَقِيَّةُ وَ جُنَّةُ الْإِيمَانِ الْبَاقِيَّةُ**؛ معروف به مصباح کفعمی (ترجمه فارسی)، شارح و مترجم: عبدالآل محمد مقیم خوانساری که این شرح را در ۱۶ ربیع الثانی سال ۱۱۳۲ق به فرجام آورده است؛ نسخه نفیس، نایاب، ارزشمند و تاکنون چاپ و منتشر نشده است. این نسخه را محمد حسین اصفهانی ابن ملا ابراهیم معلّم به دستور میرزا محمد علی گلستانه اصفهانی ابن محمد باقر در سال ۱۲۵۹ق. کتابت کرده است. چند شرح و ترجمه فارسی بر مصباح کفعمی نوشته شده لیکن این نسخه نیست و در منابع موجود از جمله در الذریعه نام این اثر نیامده است خط مرحوم محمد علی گلستانه طیّ چند سطر در پشت آغازین برگ نسخه و نیز حواشی بسیاری در هامش آمده است. در برگ پایانی نیز دستخط گلستانه در ۲۹ صفر سال ۱۲۶۰ق آمده. قطع رحلی. خط نسخ خوش عناوین قرمز. شماره ثبت ۱۴۱۶۲
۷۶. **جُنْگ**؛ فارسی مشتمل بر مجلدات ۳ و ۶ و ۷ و ۱۰ و ۱۱؛ از ملا قربانعلی زنجانی، خط نسخ، کتابت سال ۱۳۰۴ق نسخه اصل به خط مؤلف. شماره ثبت ۱۵۳۱۴

۷۷. **جوامع الجامع یا جامع التفسیر؛** به عربی، از ابوعلی فضل بن حسن بن فضل طبرسی؛ به خط نسخ قدیم، کتابت رجب سال ۸۵۲ق عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز. نسخه نفیس و کهن. این جلد از سوره مبارکه الحمد آغاز و تا قسمتی از سوره جن به پایان رسیده است. نسخه مصحح، حاشیه نویسی دارد. قطع وزیری خشتی بزرگ. شماره ثبت ۱۶۳۹۹

۷۸. **جواهر العقول فی شرح فرائد الأصول؛** از سید ابوالقاسم بن معصوم اشکوری، به عربی و خط نستعلیق. کتابت پیرامون سده ۱۴ق. عناوین و نشانی‌ها مشکی. قطع رحلی، نسخه مصحح، حاشیه نویسی دارد، نسخه اندکی اسیدی و برگ‌ها شکننده گشته‌اند. کاغذ فرنگی نخودی، مؤلف در آغازین برگ این نسخه را جزء اول از جلد دوم معرفی نموده است. تاکنون چاپ نشده. شماره ثبت ۱۵۳۵۹م

۷۹. **جواهر العقول فی شرح فرائد الأصول؛** جلد ۱، از سید ابو القاسم بن سید معصوم اشکوری، به عربی و خط نستعلیق تحریری، کتابت جمعه ۸ رمضان سال ۱۲۹۲هجری قمری، نسخه اصل به خط مؤلف، کتابت رجب سال ۱۳۴۰هجری قمری. عناوین و نشانی‌ها مشکی، قطع وزیری، نسخه مصحح، حاشیه نویسی دارد. شماره ثبت ۱۵۴۵۷م

۸۰. **جواهر الکلام؛** مشتمل بر کتاب الدیات، تألیف: شیخ محمد حسن نجفی معروف به: صاحب جواهر نسخه بسیار نفیس، ارزشمند و اصل که تمامی نسخه از آغاز تا پایان به خط مبارک آن عالم بزرگوار می‌باشد. قطع رقعی. شماره ثبت ۱۷۵۰۷

۸۱. **حاشیه بر حاشیه زاهدیه بر شرح مواقف؛** به عربی، از: ابوالعباس بن نظام الدین انصاری معروف به بحر العلوم؛ نسخه نفیس مورخ اوایل سده ۱۳ق قطع وزیری بلند. خط نستعلیق. عناوین مشکی. شماره ثبت ۱۵۸۸۹

۸۲. **حاشیه بر شرح هدایة الحکمة؛** به عربی، از مولوی عماد الدین عثمانی یکنی؛ خط نستعلیق عبدالرحیم در هند سال ۱۲۵۳ق این اثر در زمان محمد اکبر شاه سلطان غازی تألیف شده است، عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع وزیری. شماره ثبت ۱۴۵۱۴م

بسم الله الرحمن الرحيم
 ۱۷۵۰۷
 جواهر الکلام، کتاب الدیات، از: مرحوم شیخ محمدحسن نجفی معروف به صاحب
 جواهر. نسخه بسیار نفیس و اصل به خط مبارک آن بزرگوار
 ش «۱۷۵۰۷»

جواهر الکلام، کتاب الدیات، از: مرحوم شیخ محمدحسن نجفی معروف به صاحب
 جواهر. نسخه بسیار نفیس و اصل به خط مبارک آن بزرگوار
 ش «۱۷۵۰۷»

۸۳. حاشیه بر کتاب الشفاء ابن سینا؛ به عربی، از حکیم مولی علی گیلانی، نسخه نفیس و نایاب، خط نستعلیق، کتابت پیرامون سده ۱۲ق. عناوین و نشانی‌ها مشکی، قطع رقعی پالتویی، شماره ثبت ۱۴۵۰۲م

۸۴. حاشیه بر کتاب

طهارت شرح اللمعة

الدمشقية؛ به عربی، شارح: میر

سید مرتضی از بستگان میرداماد

و جد سادات سده اصفهان، وی

از شاگردان پدرش و نیز شیخ

جعفر قاضی اصفهان در دولت

صفوی بوده است؛ نسخه نفیس

و اصل به خط مؤلف پیرامون

سده ۱۱ق. در برگ پایانی این

نسخه دستخط مبارك پدر

بزرگوارم مرحوم آیت الله العظمی

مرعشی نجفی «ره» چنین آمده

است: «بسمه تعالی هذه حاشية

على شرح اللمعة الدمشقية

للعامة المير سيد مرتضى من

أسباط المحقق الداماد وجد السادة

الأجلاء النازلين في سده من

اعمال بلدة اصفهان والنسخة

بخطه (ره) وكان المحشى من

تلاميذ والده العلامة و من تلاميذ

العلامة الشيخ جعفر القاضى

بسمه تعالی
سطور زیر دستخط مرحوم پدر بزرگوارم، مرجع تطبیق شیعیه
وفقیه فقید آیت الله العظمی سید شهاب الدین مرعشی نجفی
است کتبی آن این نسخه نفیس واصل در سال ۱۳۸۴
به سید محمد باقر فرزند مرحوم آیت الله سید محمد علی خورانی
اصفہانی اهدا و فرموده اند این نسخه قبل از کتابخانه
مرحوم جدایم بجا بقرار داشته است. قدس سره

در حاشیه علی شرح اللمعة الدمشقية للمیر سید مرتضی سبط المحقق
الداماد وجد السادة الأجلاء النازلين في سده من أعمال بلدة اصفهان
و النسخة بخطه (ره) و كان المحشى من تلاميذ والده العلامة و من
تلاميذ العلامة الشيخ جعفر القاضى
العلامة المير سيد مرتضى من أسباط المحقق الداماد وجد السادة
الأجلاء النازلين في سده من أعمال بلدة اصفهان والنسخة
بخطه (ره) و كان المحشى من تلاميذ والده العلامة و من تلاميذ
العلامة الشيخ جعفر القاضى

حاشیه بر کتاب طهارت شرح لمعه از: سید مرتضی
اصفہانی. نسخه اصل به خط مؤلف و دستخطی از
حضرت آیه الله العظمی مرعشی نجف «ره» نسخه
مورخ سده ۱۱ق. ش «۱۴۱۲۹»

باصفهان في الدولة الصفوية. وقد انتقل من والدى العلامة السيد شمس الدين محمود

الحسینی المرعشی النجفی التّسابیة المتوفی سنة ۱۳۳۸ ق ثم انی وهبتها للولد الحفی والخل الصفی، ذخر الافاضل الکرام، ثقة الاسلام المیرسید محمد باقر نجل المرحوم حجة الاسلام والمسلمین صدیقنا المکرم المیر سید محمد حسین الخوزانی من احفاد المحشی «قدھما» رجاء أن یذکرنی فی مظان اجابة الدعا. والسلام علی من اتبع الهدی. شهاب الدین الحسینی المرعشی النجفی فی مستهل اولی الجمادین ۱۳۸۴ ق ببلدة قم المشرفة». جالب است این نسخه را پنجاه سال قبل مرحوم پدرم به وی هدیه کرده و سرانجام پس از نیم قرن مجدداً به کتابخانه معظم له بازگشت. قطع جانمازی نسخه قلم خوردگی دارد. شماره ثبت ۱۴۱۲۹

۸۵. حدائق الحقائق فی تفسیر (و یا: فی فسر) دقائق أفصح الخلاق به

عربی در شرح کتاب نهج البلاغه شریف رضی، از علامه محقق مدقق زاهد، امام قطب الدین تاج الاسلام محمدبن حسین بن حسن کیدری بیهقی متوفی پیرامون سده ۶

هجری قمری؛ نسخه

بسیار نفیس، گران بها،

بی نظیر، نایاب، ارزشمند

و کهن ترین نسخه

موجود این کتاب در

جهان مورخ سال ۶۴۵

هجری قمری به خط

نسخ محمدبن ابی الحسین

بن محمد القصار. این

شرح را کیدری در

اواخر شعبان سال ۵۷۶

هجری قمری به فرجام

رسانده است و ۶۹ سال

پس از تألیف، این نسخه

کتابت شده است. بسیار

فَضِّلْنَا مِنْهُ الْوُسْطَى الْمَقْصُودَ وَبَلَّغْنَا الْغَرَضَ الْمَشْهُودَ
بِمَا وَعَدْنَا وَشَرَطْنَا مَا وَجَدْنَا نَلْقَى فِي الْحَقَائِقِ الْأَعْلَوْنَ وَالْأَدْنَى
فِي التَّدْقِيقِ الْأَهْبَطْنَا حَقَّ اللَّهِ ثُمَّ جِزَا مَا أَصَابَنَا مِنَ الْكَلْبِ
وَالْوَلَدِ وَبِذَلِكَ الْوَسْعِ وَالْجِدَّةِ نَنْقِصُهُ وَنَهْدِيهِ وَنَنْتَبِهُ
وَلْنَتَذَبِهِ وَنَجْعَ مَا نَنْتَشِدُ مِنْ اطْرَافِهِ وَمِمَّا يَنْبَغِي وَصَبْطَ مَا شَرَدَ مِنْ
الْعَاطَةِ وَمِمَّا يَنْبَغِي الْعَوْنُ بِرِضَاؤِهِ وَالْجَنَّةُ وَالنَّارُ فِي مَرْحَلَتَيْهَا سَبْعُ
حُجَّةٍ لَا تَدْرُ الْخَوَالِ وَالْمُنَادُو فِي الطُّولِ وَالْمُنْتَهَى وَوَأَقْرَبُ الْفَرَاغِ
مَنْ تَصْنِيفِهِ فِي أَوَّلِ الشَّهْرِ الْمُبَارَكِ شَعْبَانَ سَنَةِ سِتِّ
وَسَعِينَ وَحَمْدًا لِلَّهِ

هم حقائق الحقائق فی دقائق أفصح الخلاق
بمعاون الخالق والدارق فی أوّل شهر الله
المبارک رمضان عظم الله منک علی الانسان
علی ائمتنا اصعب عباد الله محمد بن الحسن
بن محمد القصار سنه خمس واربعم وستم

هذا کتاب الموسوم بحدائق الحقائق فی نهج البلاغه کتاب جامع

حدائق الحقائق در شرح نهج البلاغه، از: قطب الدین کیدری،

نسخه نفیس و کهن مورخ ۶۴۵ ق. ش «۱۶۸۰۱»

کم نسخه و نایاب می‌باشد، تنها يك نسخه ناقص مورخ سده ۹ هجری قمری به شماره ۸۱۸ و نسخه‌ای دیگر مورخ ۱۰۴۹ هجری قمری به شماره ۶۵۱۶ در کتابخانه بزرگ ما موجود می‌باشد. با نسخه موجود فقط در ایران ۳ نسخه وجود دارد و آن نیز در این کتابخانه بزرگ قرار دارد، در برگ پایانی نسخه صورت اجازه‌ای که عبدالله بن حمزة بن عبدالله طوسی طی آن مشایخ روایتی خود را تا شریف رضی آورده و به سال ۵۹۶ هجری قمری نسخه خود را کتابت کرده، وجود دارد. شماره ثبت ۱۶۸۰۱

۸۶. **الحواشي المفهمة في شرح رسالة الجزرية؛** به عربی، از محمد بن جزری شافعی فرزند جزری؛ نسخه نفیس، ارزشمند، نایاب و کهن مورخ اواخر سده ۹ یا اوایل سده ۱۰ هجری قمری. شماره ثبت ۱۷۴۵۰

۸۷. **خلاصة الأقوال في معرفة أحوال الرجال؛** به عربی، از علامه حلی، حسن بن یوسف بن المطهر متوفی ۷۲۶ق؛ نسخه نفیس و ارزشمند مورخ ۱۰۲۷ق. این نسخه با يك واسطه از روی نسخه‌ای که خط علامه حلی بر آن بوده کتابت شده. در برگ پایانی چند سطر خط مبارك شيخ بهاءالدين عاملی آمده که مالک نسخه به نام کمال الدین حاج بابا قزوینی در سال ۱۰۲۷ق. کتاب را بر ایشان قرائت و تصحیح نموده است. قطع وزیری، خط نسخ خوش، عناوین شگرف. شماره ثبت ۱۷۶۴۲

۸۸. **خلاصة سلوك الملوك مظفري؛** به فارسی از مرحوم عباسقلی سپهر کاشانی، مؤلف کتاب ناسخ التواریخ. این اثر را او به نام مظفرالدین شاه قاجار نگاشته است. نسخه اصل به خط مؤلف. شماره ثبت ۱۷۴۹۱

۸۹. **خلاصة العقاید؛** به فارسی منظوم، سراینده ابن محمد اسماعیل بن حاجی سید علی متخلص به بینوا؛ خط نستعلیق زیبا و ممتاز. کاتب نسخه از طایفه زندیه بوده است. تاکنون چاپ نشده، متأسفانه نام مؤلف یا سراینده افتاده و مشخص نگردید. عناوین و نشانی‌ها قرمز. قطع رقعی. شماره ثبت ۲۲۵۴۲ ج ۳

۹۰. **خلاصة الفتاوي،** به عربی در فقه عامه، از: طاهر بن احمد بن عبدالرشید بخاری. نسخه نفیس و نایاب مورخ ۲۲ ج ۲ / سال ۸۶۱ق در شهر تبریز در مدرسه داودی به خط داود بن حاجی سلیمان. شماره ثبت ۱۷۶۵۴

۹۱. خلاصة الكافي؛ به عربی، از مرحوم آیت‌الله سید هاشم طباطبائی نجفی یزدی، به خط نسخ زیبا مورّخ پیرامون سده ۱۳ق. مؤلف ساکن تهران و فرزند آیت‌الله سید عبدالحی بوده که حدود چهل سال قبل درگذشته وی امام جماعت مسجد المهدی در سه راه ضرابخانه تهران بوده است. آن مرحوم را در آرامگاه ابوحنسین قم در مقبره خاندان مهدی‌زاده بانی مسجد فوق دفن نمودند، این نسخه اصل و به خط ایشان کتابت شده است. مؤلف تا سال ۱۳۸۱ق (۱۳۴۰ش) در قید حیات بوده است. عناوین و نشانی‌ها مشکى و قرمز، قطع رقعی نمونه خط مؤلف این کتاب در آغازین برگ نسخه مشهود است. در پایان رساله‌های مشتمل بر گزیده‌ای از مجموعه ورام به سال ۱۳۶۶ق آمده. مؤلف آثار دیگری نیز تالیف کرده که از آن جمله‌اند: ۱. مجالس التوسل در دو جلد ۲. نفایس الآثار نجفی کبیر ۳. مختصر التجوید ۴. رساله نوروزیه ۵. گلزار نجفی ۶. رساله جامع الشتات ۷. منتخب المواعظ ۸. تهذیب المغنی در نحو که در نجف به سال ۱۳۷۷ق چاپ شده ۹. چمنزار نجفی نسخه اصل آن در این کتابخانه بزرگ موجود است ۱۰. جواهر المواعظ ترجمه منتخب المواعظ ۱۱. جامع الأخبار کبیر ۱۲. معجون الأدعیه نجفی که به سال ۱۳۸۱ق در اصفهان در چاپخانه ربانی چاپ و منتشر شده است ۱۳. خلاصة الكافي که نسخه موجود می‌باشد. ۱۴. جنگ یا کشکول به فارسی و عربی، نسخه اصل آن در این کتابخانه موجود است، مؤلف از سادات حسنی و نسب وی به حضرت حسن مثنی ابن الامام المجتبى حسن بن علی بن ابیطالب «ع» منتهی می‌گردد.. شماره ثبت ۲۳۰۵۳ ج ۳

۹۲. الخلافیات در فقه عامّه؛ عربی منظوم، نسخه نفیس و کهن مورّخ سده ۸ق شماره ثبت ۱۷۴۵۱

۹۳. خواص السور و الآیات؛ به فارسی، از: عبدالعلی بن محمد بن حسین که به سال ۹۲۶ق. تألیف کرده است. خط نسخ، کتابت سده ۱۳ق. عناوین و نشانی‌ها قرمز و مشکى، قطع جیبی. نسخه نفیس و نایاب. شماره ثبت ۲۳۳۷۳ ج ۳

۹۴. الدر الثمین والمورد المعین فی شرح مرشد المعین؛ به عربی از: محمد بن احمد بن محمد الفاسی، تألیف کتاب در چهارشنبه ۹ ذی‌القعدة سال ۱۰۴۸ق، به خط مغربی، در ۱۲۹۵ق این کتاب در شرح مرشد المعین علی‌الضروری من علوم الدین

نگاشته شده است. عناوین و نشانی‌ها قرمز، لاجورد و مشکی، قطع وزیری. شماره ثبت ۱۶۲۱۶

۹۵. **دُرّ مجالس**؛ به فارسی مشتمل بر فضائل و مناقب و تاریخ انبیاء و ائمه طاهرین (ع) تألیف: سید سیف‌ظفر نوظهاری. نسخه نفیس و تاکنون چاپ نشده است. مورخ نیمه دوم سده ۱۲ق، قطع رقعی، خط نستعلیق، عناوین قرمز. شماره ثبت ۱۵۳۸۲م

۹۶. **درایه و رجال**؛ به عربی و یا جلد چهارم کتاب جامع المعارف والأحكام، از مرحوم سید عبدالله بن محمدرضا شبر حسینی کاظمی؛ نسخه نفیس و چاپ نشده، کتابت ماه صفر سال ۱۲۴۶ق، خط نسخ، عناوین قرمز، قطع رحلی. شماره ثبت ۱۵۸۹۷
۹۷. **الدرة النجفیه**؛ به فارسی جزء اول از جلد ۲ از میرزا محمدباقر همدانی. خط نستعلیق. کتابت نیمه دوم سده ۱۳ق. عناوین و نشانی‌ها مشکی، قطع جیبی، شماره ثبت ۲۳۴۰۴ ج ۳

۹۸. **دستورالعمل و تصحیح جدول**؛ به فارسی در شرح زیج الغ بیك گورکانی، از محمود بن محمد معروف به: میرم چلبی متوفی به سال ۹۳۱ق؛ نسخه نفیس، ارزشمند، نایاب و بی‌نظیر، تاکنون چاپ نشده است. مؤلف از عالمان مشهور عصر عثمانی و استاد ریاضیات سلطان بایزید دوم هشتمین پادشاه عثمانی بوده و این شرح را به دستور وی نگاشته و روز دوشنبه ۱۲ رجب سال ۹۰۴ق آن را به فرجام رسانده است. این نسخه در هیچ يك از کتابخانه‌های ایران وجود ندارد. تنها نسخه‌ای دیگر در کتابخانه بزرگ سلیمانیه در شهر استانبول ترکیه به شماره ۱۲۸۴ موجود است که تصویر آن نیز در گنجینه نسخه‌های عکسی کتابخانه بزرگ والد عزیزم حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی رحمت‌الله علیه موجود و گزارش آن در جلد دوم فهرست نسخه‌های عکسی کتابخانه به شماره ۷۹۰ آمده است، نسخه موجود مورخ نیمه دوم سده ۱۳ق می‌باشد. قطع رقعی، خط نسخ. شماره ثبت ۱۵۳۱۹م

۹۹. **دفتر ثبت کتب کتابخانه میرزا صادق خان انصاری**؛ به فارسی، خط نستعلیق، مورخ غره ربیع الثانی سال ۱۳۳۷ق. عناوین و نشانی‌ها مشکی، قرمز و لاجورد. قطع رقعی. شماره ثبت ۱۴۹۹۷م

۱۰۰. دیوان؛ منسوب

به حضرت امیرالمؤمنین علی
علیه السلام، به عربی با
زیرنویس شنگرف فارسی.
کتابت سلخ رجب سال
۸۸۲ق به خط مسعودبن
مقصود السلطانی. نسخه
نفیس، هنری، کهن و
ارزشمند. بدون آغاز. قطع
وزیری. شماره ثبت ۱۷۳۶۳

۱۰۱. دیوان اشعار؛

فارسی، سراینده خاقانی
شیروانی افضل الدین ابراهیم
ابوبدیل از شاعران معروف
ایرانی در اواخر سده ۶ق؛
این نسخه یکی از کهن‌ترین
و نفیس‌ترین نسخه‌های
موجود دیوان خاقانی به شمار
می‌آید زیرا دقیقاً در نیمه
دوم سده ۷ق کتابت شده.

قطع رحلی کوتاه صفحات مجدول قرمز و دوستونی. عناوین ثلث درشت مشکی.
برگ‌های آغاز و پایان افتاده است. این نسخه از نظر قدمت کتابت گرانبها و مورد

توجه می‌باشد. خط نسخ ترکستانی. شماره ثبت ۱۵۸۵۱

۱۰۲. دیوان اشعار؛ فارسی، سراینده محمد بن عبدالله کاتبی نیشابوری؛ نسخه

نفیس مورخ سده ۱۰ق خط نستعلیق. عناوین شنگرف. قطع جانمازی. برگ پایانی

افتاده. شماره ثبت ۲۲۵۸۷ ج ۳

برای عمر و کون موی تبسم آید
سایح را دهان اعلایست و لعل غم را
چند دست سیاهان چو دین شمس
آید دین دمنان که ادرغان سنک
عمرن حاتم مدنی ترن قوی کرد
غنا زیند شرم و دین از کیم اندام ای دین
در طهارت کیم من نور دکان در جلال
دانت حرم سلطان دلبازان کیم ای ملک
من زله نیکو خانی به نیر جادری
شد خامه ملک ناز من در کعبه او

هم طراز این جبهه را باز پهلان دله اند
ستم احوال و نیکبایان دیوان دله اند
سپاهیان را یکی کروگان دله اند
دوستان کیم از غوغا و خندان دله اند
نهاده طراز دین در موشبان دله اند
حای شیراز نیکان و موغان دله اند
مستل را به رانه بر دین صیان دله اند
سلطان را به موشبان دله اند
مشرید و سلطانانی سپان دله اند
خ غ از ناری سکا کس این خزان دله اند

واضحات

کیم در این رخ صبح از نه پهلان
دین ران روی از دین
مشرید و سلطانانی سپان
مشرید و سلطانانی سپان
مشرید و سلطانانی سپان
مشرید و سلطانانی سپان
مشرید و سلطانانی سپان
مشرید و سلطانانی سپان
مشرید و سلطانانی سپان
مشرید و سلطانانی سپان
مشرید و سلطانانی سپان
مشرید و سلطانانی سپان
مشرید و سلطانانی سپان

دیوان اشعار خاقانی شیروانی نسخه کهن مورخ سده

۷ق. ش «۱۵۸۵۱»

۱۰۳. دیوان اشعار؛ فارسی، سراینده: کمال الدین مسعود خُجندی از معاصران خواجه حافظ شیرازی و از نزدیکان سلطان حسین جلایر. وی به سال ۷۹۲ق در تبریز دیده از جهان فرو بست و در خاتقاهی در منطقه ولیان کوه دفن گردید؛ نسخه نفیس، کهن، هنری، مرصع، مذهب، ارزشمند و گرانها، این نسخه یکی از کهن ترین و نفیس ترین نسخه های موجود این دیوان به شمار می آید و دقیقاً پس از ۹۵ سال از درگذشت شاعر به سال ۸۸۷ق. کتابت شده است به خط نستعلیق ممتاز نعیم الدین الکاتب ابن صدرالدین المذهب از خوشنویسان نیمه دوم سده ۹ق این نسخه را ظاهراً کاتب برای پیشکش به سلطان یا امیری آماده ساخته متأسفانه یک نگاره یا مینیاتور رنگین ممتاز کار استادان برجسته اواخر سده ۹ق در این نسخه

ترسیم شده بوده که فردی خائن آن را با آب دهان کثیف خود محو نموده و مشخص نیست منظور از این عمل چه بوده است؟ این نسخه از نظر قدمت تاریخ کتابت و نیز از نظر هنری اهمیت دارد. قطع رقعی. شماره ثبت ۱۵۴۶۰

۱۰۴. دیوان اشعار عربی؛ سراینده: شیخ ابو محمد عبدالله بن محمد بن سعید بن یحیی بن حسین بن محمد بن ربیع بن سنان بن الربیع الخفاجی، نسخه نفیس، کهن و ارزشمند، خط نسخ قدیم، کتابت اوایل سده ۷ق، عناوین و نشانی ها مشکى. قطع رقعی.

۱۱
کرم و مینه تعلی علی بایع سقا بحال الموت دُونَ بخانه
من دَن مَفْتَحاً قَدْ وَجَدَ الْغَنَى شَاهِدٌ وَ عِرَافَةٌ وَ حِجَازٌ
وَقَالَ — أَبَقَا فِي هَذَا الْمَعْنَى
مَعْنَى الْقَبْرِ وَالْأَنْسُ فِي الْقَبْرِ فَوَاسْتَوْجِدَ اللَّهُ الْمَرَامَ وَالْأَرْبَابِ
وَلَوْ عَقَلْتَ الْمَقْبُوتَ بَعْدَهُمْ نَفَعْتِ أَرْبَابِي أَرْبَابِي
وَكُنْتُ فِي صَاحِبِ الْغُرَى كَأَنْتِ فِي قُبُورِي وَصْنِي ظِلُّ الْحَرَامِ
لَا أَطْلُبُ الرِّزْقَ مِنْ سَيْفٍ وَلَا قِلْمٍ وَلَا أَذْكَرُ فِي رُومٍ وَاعْرَابِ
أَقُولُ صَفَاً وَلَكِنِّي أَحِبُّ الْغَنَى وَلَوْ عَقَلْتُ لَكَالِ الصَّنَةِ الْحَرَامِ
بِخَرِشْتِ الشَّيْخِ ابْنِ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ سَنَانٍ رَحِمَهُ اللَّهُ

هذه صورة طبق الأصل المتولدة من

قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي الْحَسَنِ الْيَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ وَفَقَهُ دِيوان الشَّيْخِ ابْنِ مُحَمَّدٍ
بِخَرِشْتِ الشَّيْخِ ابْنِ مُحَمَّدٍ ابْنِ سَنَانٍ الْخَفَاجِي هَذَا وَفَرَّغَهُ أَمَّا عَلِيٌّ بْنُ أَبِي الْحَسَنِ الْيَحْيَى
لَيْسَ بِإِحْدَى عِدَّةِ الْوَاحِدِينَ مَا شَأْنُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَرَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
فِي لَفْظِهِ أَيْ عَمْرٍاهُ لِلْعَمِّ الشَّيْخِ ابْنِ مُحَمَّدٍ ابْنِ سَنَانٍ الْوَاحِدِ الْوَاحِدِ الْوَاحِدِ
وَالَّذِي يَحْمَدُ مِنْ لُجْبَةٍ عَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَجْمَعِينَ وَاجْتَمَعَتْ لَهُ دَوَابُّهُ عَنْهُ هَذَا

دیوان اشعار ابن سنان الخفاجی. نسخه کهن مورخ
سده ۷ق با صورت چند سماع در پایان نسخه. ش
«۱۵۶۹۳»

نسخه مصحح، آثار رطوبت بر فراز و فرود تعدادی از برگ‌ها مشاهده می‌شود. حاشیه نویسی دارد، این نسخه یکی از کهن‌ترین و نفیس‌ترین نسخه‌های موجود این دیوان است که در نیمه دوم سده ۷ ق. کتابت شده است. صورت چند سماع در پایان آن آمده از جمله هاشم بن احمد بن عبدالواحد در سال ۵۵۳ ق و ۳۱ سماع دیگر در یکی از مساجد شهر حلب سوریه در سال‌های ۵۷۵ و ۶۱۰ و ۶۲۰ ق. چند بیت در پایان این نسخه آمده که در نسخه‌های دیگر وجود ندارد. این نسخه حائز اهمیت بسیار است زیرا از روی يك نسخه بسیار کهن و نفیس مورخ نیمه سده ۶ ق کتابت شده و نیز صورت چند سماع پایانی در آن نسخه کهن قرار داشته است. شماره ثبت ۱۵۶۹۳

۱۰۵. **دیوان فرید**؛ اشعار فارسی، سراینده فرید، به خط نستعلیق خوش سال ۱۲۴۲ ق، در تملک مرحوم میرزا علی اکبر فیض قمی^۱ در قم. عناوین و نشانی‌ها مشکی. قطع رقعی. شماره ثبت ۲۲۵۳۶ ج ۳

۱۰۶. **دیوان الشیخ**؛ به عربی از جمال الدین محمد بن بُبّاتة المصری القاری الحذاقی، نسخه نفیس و ارزشمند، کتابت پیرامون سده ۱۲ ق به خط نسخ زیبای سید یحیی بن ابراهیم که نسخه را جهت جمال الدین علی بن عبدالله الحسین بن علی کتابت کرده است. وی ظاهراً از علمای مشهور خاندان خود بوده است. چند تملک از علمای بزرگ زیدیه یمن در پشت آغازین برگ نسخه مشهود می‌باشد که برخی از

۱. عالم ربانی مرحوم میرزا علی اکبر فیض قمی والد ماجد مرحوم آیت‌الله حاج میرزا محمد فیض از عالمان برجسته قم در نیمه نخست سده ۱۴ ق است. مرحوم میرزا علی اکبر چند اثر تألیف کرده از جمله: تاریخ قم، تذکرة شعرای قم، وقایع قحط‌سالی قم، این اثر بر اساس نسخه اصل آن به خط مؤلف موجود در این کتابخانه برای نخستین بار چاپ و منتشر گردید و مورد توجه بسیاری از پژوهشگران قرار گرفت. چند اثر دیگر نیز دارد و بیشترین آن‌ها را این جانب از مورخ پرتلاش مرحوم استاد عباس فیض از نوادگان آن مرحوم قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، برای این کتابخانه بزرگ خریداری نمودم، چند نسخه نفیس دیگر ایشان را که نزد مرحوم عباس فیض قرار داشت، محمد مهران متولی وقت آستان حضرت معصومه (ع) در قم از آن مرحوم خریداری نمود و مشخص نشد نسخه‌های مهران پس از مرگش به کجا رفته است.

آنها در اوایل سده ۱۲ق و برخی دیگر در سده ۱۳ق نگاشته شده است. صفحات
مجدول قرمز، عناوین مشکی، قطع رقعی بزرگ. شماره ثبت ۱۶۲۴۵

۱۰۷. **دیوان شیخ ابي اسحاق ابراهيم بن خفاجة الزيري الأندلسي**؛ به
عربی، نسخه نفیس به خط درویش محمد طالوی ابوالمعالی که از روی يك نسخه
بسیار کهن مورخ ۵۶۶ق که در حلب سوریه بوده برای فرزند خود علی زین
العابدین در ماه مبارک رمضان سال ۱۰۱۰ق. کتابت کرده است. قطع وزیری باریک،
عناوین سنگرف. شماره ثبت ۱۶۰۶۷

۱۰۸. **ذخائر العلوم**؛ تألیف شیخ حسن بن محمد مهدی شاه عبدالعظیمی. نسخه
نفیس و اصل به خط مؤلف در نیمه دوم سده ۱۳ق. قطع رقعی بلند. تاکنون چاپ
نشده. شماره ثبت ۱۶۲۳۷

۱۰۹. **الذريعة إلى تصانيف الشيعة**؛ از علامه حاج شیخ محمد محسن معروف
به: آقا بزرگ تهرانی، نسخه اصل به خط نستعلیق مؤلف در سده ۱۴ق. این نسخه
بخشی از يك جلد کتاب الذريعة می باشد. عناوین و نشانی ها مشکی و قرمز، قطع
وزیری، حاشیه نویسی دارد. نسخه مقابله و تصحیح شده است. شماره ثبت ۱۴۴۸۳م

۱۱۰. **الذیل علی ذیل العبر للذهبي**؛ به عربی از: حافظ شمس الدین علی بن
حمزة الحسینی الدمشقی. ضمناً ذیلی دیگر از فرزند شمس الدین حسینی بر ذیل والدش
به نام: الذیل العزّی نگاشته که در دنباله کتاب اول آمده. مجموع دو کتاب به خط
نسخ محمد بن محمد بن عماد پلبیسی. مورخ سده ۹ق. شماره ثبت ۱۷۵۴۸

۱۱۱. **الرجال**؛ به عربی، از ابن داود حلّی حسن بن علی بن داود از شاگردان محقق
اول و ابن طاووس حلّی جمال الدین احمد و غیر آنان، نسخه نفیس، و ارزشمند، بیشتر این
نسخه در اواخر سده ۱۰ق کتابت شده، لیکن چند برگ پایانی که افتادگی دارد به خط
نسخ شیخ ابراهیم الخمایسی به سال ۱۱۰۶ق کتابت شده است. خط نسخ، عناوین
سنگرف، قطع رقعی کوچک، ۷ برگ آغازین نونویس شده است. شماره ثبت ۱۶۱۳۳.

۱۱۲. **الردّ علی مقدمات کتاب الحقائق للشيخ يوسف البحراني**؛ به
عربی، از سید محسن أعرجی مقدسی کاظمینی بغدادی، نسخه نفیس مورخ نیمه دوم
سده ۱۳ق، خط نسخ، عناوین برخی قرمز، قطع رقعی بلند، شماره ثبت ۱۴۱۸۱

۱۱۳. الرسالة الشرفية؛ به عربی، از عبدالمومن ارموی که برای شمس الدین محمد بن محمد بن محمد الجؤینی نگاشته است؛ نسخه نفیس، ارزشمند و نایاب، تاکنون چاپ نشده و نام آن در منابع موجود نیامده است. مرحوم عبرت نایینی محمد علی مصاحبی از خوشنویسان معروف نیمه نخست سده ۱۴ق این نسخه را از روی نسخه دیگری که مورخ ۱۵ ج/۱/ سال ۱۰۹۵ق و به خط محمدرضا بن حاجی سلیمان ساکن مدرسه شیخ لطف الله در اصفهان کتابت کرده است. نسخه را کاتب حسب اشاره حاج مهدی قلی خان مخبرالسلطنه به سال ۱۳۴۴ق. کتابت کرده و دارای جداول و دوایر بسیار زیبایی است. قطع رقعی. شماره ثبت ۱۱۵۹۷

۱۱۴. رساله اثبات احاطه علم چهارده معصوم علیهم السلام بر جمیع ذرات کائنات از نقطه اول تا مرکز جمادات؛ به فارسی، از: محمد سمیع بن محمد، نسخه نفیس، ارزشمند، نایاب و اصل به خط مؤلف در سال ۱۲۶۴هجری قمری که به نام امیرزاده اسماعیل میرزا نگاشته است. تاکنون چاپ نشده. قطع جیبی، خط نستعلیق عناوین قرمز. نسخه بسیار تمیز و کامل. شماره ثبت ۱۵۴۶۴م

۱۱۵. رشحات الفاطمیه؛ به فارسی، از ابوالقاسم بن علی اصغر گلپایگانی، نسخه اصل به خط نسخ مؤلف در ۳ صفر سال ۱۳۲۴ق. عناوین و نشانی‌ها قرمز و مشکی، قطع وزیری، نسخه مصحح، حواشی مشکی و قرمز. شماره ثبت ۲۳۳۷۱ ج ۳

۱۱۶. رموز الكنوز؛ به عربی در تفسیر قرآن کریم، جلد (۱) مشتمل بر تفسیر

سوره‌های بقره، آل عمران و نساء، از شیخ حافظ عزالدین ابو محمد عبدالرزاق بن رزق الله بن ابی بکر بن خلف الحافظ الرسعی الحنبلی المفسر المحدث متوفی ۶۶۱ق؛ نسخه نفیس و ارزشمند کتابت سال ۷۴۰ق به خط نسخ خوش معرب احمد بن محمد بن سلیمان شیرجی «هفتاد و نه سال پس از رحلت مؤلف» افزون بر هفتصد سال قبل کتابت شده است و تاکنون نظیر این تفسیر در هیچ يك از کتابخانه‌های داخل و خارج کشور وجود نداشته و تنها نسخه ناقصی از آن در کتابخانه ظاهریه^۱

۱. تمام نسخه‌های خطی کتابخانه نفیس مدرسه ظاهریه دمشق، به کتابخانه «الاسد» منتقل گشته است.

زیبا، عناوین قرمز، این نسخه قبلا در کتابخانه مرحوم فخرالدین نصیری امینی از مجموعه داران بزرگ مقیم تهران بوده است. شماره ثبت ۱۷۶۶۳

۱۱۸. **روضة الأذکار**، به فارسی از: شرف‌الدین محمد بن محمد تبریزی «مجدوب تبریزی» خط نسخ، کتابت سده ۱۱ق در حیات مؤلف. عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع رحلی کوچک. شماره ثبت ۱۴۹۹۴م

۱۱۹. **روضة اولی الألباب**؛ به فارسی؛ از ابی سلیمان فخرالدین داود بن ابی‌الفضل البناکتی، به خط نسخ مورخ سال ۱۲۷۴ق، عناوین و نشانی‌ها شنگرف، قطع رقعی پالتویی بزرگ. شماره ثبت ۲۳۰۷۵ج۳

۱۲۰. **روضة الواعظین فی بیان احادیث سید المرسلین (ص)**؛ به فارسی، از معین المسکین فراهی؛ به خط نسخ خوش، نسخه اصل به خط مؤلف. کتابت نیمه دوم سده ۱۰ق. نسخه نایاب، نفیس و چاپ نشده و کامل. عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی، قطع رقعی پالتویی بزرگ. شماره ثبت ۱۷۶۰۶

۱۲۱. **زایچه مولود خواجه شجاع‌الدین محمود بن قطب‌الدین ابواسحق**؛ که در شیراز به سال ۸۸۱ق اتفاق افتاده است به فارسی، از مولی محمد شهرسبزی که در ذی القعدة سال ۹۲۴ق آن را کتابت کرده است؛ نسخه نفیس و نایاب تاکنون چاپ نشده دارای جداول اخترشناسی بسیار زیبا با لاجورد و آب طلای ناب و شنگرف. متن خط نستعلیق، عناوین خط ثلث عالی. صفحات مجدول با آب طلا. قطع رقعی. برگ آغازین افتاده. این نسخه قبلا در کتابخانه مرحوم محمدامین خنجی از مجموعه داران مقیم تهران بوده است. شماره ثبت ۱۵۴۹۷م

۱۲۲. **زبدة الآثار**؛ در تلخیص کتاب دقائق الآثار که در تلخیص کتاب تحفة الأبرار نگاشته شده است به عربی. از امام وجیه‌الدین کرمانی، نسخه نفیس، نایاب، کهن و ارزشمند تاکنون چاپ نشده است. به خط نسخ ترکستانی نورالدین امام جماعت مسجد جامع شهر کاشغر در استان مسلمان‌نشین سین کیانگ کشور چین. مورخ سال ۸۱۷ق. قطع وزیری بزرگ. عناوین قرمز. شماره ثبت ۱۷۶۵۳

۱۲۳. **زبدة المقال فی البحث عن معرفة الرجال**؛ به عربی منظوم، سراینده: مرحوم آیت‌الله سیدحسین بن رضا حسینی بروجردی، نسخه نفیس به خط نستعلیق

مرحوم آیت الله شیخ محمدحسن سردرودی ساکن مراغه از عالمان آن دیار در نیمه نخست سده ۱۴ق کتابت یکشنبه ۲۷ جمادی الثانی سال ۱۳۳۱ق در مسجد حاج علی. مرحوم والد بزرگوارم حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره) تعلیقه یا شرحی بر این منظومه به عنوان: منیة الرجال فی شرح نخبة المقال نگاشته‌اند که بخش نخست آن به سال ۱۳۷۸ق به تصحیح این جانب در قم چاپ و منتشر گردید. شماره ثبت ۱۷۴۴۶

۱۲۴. زجر النفس؛ به عربی، از هرمس الهرامسة نبی، خط نسخ درشت. کتابت ۱۰۱۲ق به خط نسخ خوش محمد صدرالدین بن محب علی تبریزی که ظاهراً از شاگردان شیخ بهاءالدین عاملی بوده و در اصفهان کتابت کرده است، نسخه نفیس و نایاب. در آغاز برگ‌ها از عظمت قرآن، کلامی از ابن جوزی، اشعاری از رضی نیشابوری، مطالبی از مروج الذهب، و فوائدی چند آمده است. شماره ثبت ۱۴۵۸۶

۱۲۵. زیج الغ بیک؛ به فارسی، از: الغ بیک محمد بن شاهرخ بن امیر تیمور گورکانی؛ به خط نسخ. کتابت نیمه دوم سده ۹ق الغ بیک صاحب یک رصدخانه بزرگ در سمرقند بوده که آن را با همیاری دانشمندان مشهوری از ایران از جمله غیاث الدین جمشید کاشانی و دیگران ساخته است، آثار باقی مانده از رصدخانه الغ بیک در شهر سمرقند در جمهوری ازبکستان قرار گرفته است.^۱ نسخه نفیس و کهن. عناوین و نشانی‌ها مشککی و قرمز، صفحات مجدول قرمز. شماره ثبت ۱۵۶۸۳

۱۲۶. سراج المفسرین؛ به عربی و فارسی، از محمد قاسم؛ خط نستعلیق، کتابت اواخر سده ۱۲ق یا اوائل سده ۱۳ق، نسخه نفیس، ارزشمند و نایاب که در منابع موجود نامش نیامده است. مفسر در این اثر پس از بیان آیات شریفه اینگونه به تفسیر آن پرداخته است: نخست قرائت سپس تفسیر آنگاه حکمت سپس اصل و ترکیب و قاعده و سرانجام لغت. مشخص نیست مفسر این تفسیر موفق به فرجام آن

۱. این جانب طی سفرهایی که به کشور ازبکستان داشتم چندین بار از آثار باقی مانده رصدخانه الغ بیک در شهر سمرقند بازدید نمودم. این رصدخانه بر روی تپه کوتاهی قرار گرفته و دارای دهها پله است که به پایین منتهی می‌شود و محوطه تاریکی تشکیل شده و از سوراخ‌هایی که در آن بوجود آورده بودند ستارگان را رصد می‌کردند.

شده است یا نه؟ و چنانچه موفق شده باشد بیش از ۲۰ جلد یا ۳۰ جلد در همین قطع بوده و چنانچه چاپ شود افزون بر پنجاه یا شصت جلد خواهد شد. به احتمال بسیار نسخه اصل به خط مؤلف است زیرا در این نسخه قلم‌خوردگی بسیار وجود دارد یادآوری می‌شود: هر زمان می‌گذرد ما با نسخه‌های خطی نفیس ناشناخته بیشتر مواجه می‌شویم هر تعداد نسخه خطی شناخته شده که در کتابخانه‌ها و یا نزد افراد وجود دارد به همین تعداد نیز نسخه‌های خطی ناشناخته در محل‌های شناخته نشده موجود می‌باشد. امید است به تدریج آن‌ها را از گوشه زوایا و محل‌های نامناسب بیرون کشیده تا بیش از پیش فرسایش نیابند. عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز. قطع رحلی. شماره ثبت ۱۶۸۸۱

۱۲۷. سفینه الشیعة؛ به فارسی در فضائل و مناقب چهارده معصوم پاك عليهم السلام. مؤلف ناشناخته. نام این اثر در هیچ يك از منابع موجود وجود ندارد. احتمالاً مؤلف در عصر قاجار می‌زیسته است. کتابت نسخه: نیمه دوّم سده ۱۳ق. قطع رحلی بزرگ. شماره ثبت ۱۷۶۵۸

۱۲۸. السنن؛ به عربی در حدیث، از ابی عبدالله محمد معروف به: ابن ماجه قزوینی متولد سال ۲۰۹ق و متوفی ۲۷۳ق، نسخه نفیس و کهن مورخ ۹ ربیع الاول سال ۵۶۲ق به خط نسخ عبدالله بن حیدر بن ابی‌القاسم قزوینی. در برگ پایانی چند اثر مقابله و تصحیح نسخه در مکه مکرمه و دمشق آمده است. قطع وزیری. عناوین مشکی درشت. شماره ثبت ۱۶۳۸۸

۱۲۹. السنن؛ به عربی، از ابن ماجه قزوینی، به خط نسخ قدیم. این نسخه بخشی از سنن است، مورخ پنجشنبه ۲۰ صفر سال ۷۶۱ق نسخه نفیس، کهن و ارزشمند که از روی يك نسخه بسیار کهن دیگر که پیرامون سال ۵۵۰ق کتابت شده بوده و دارای انهاء بسیاری از محدّثان معروف اهل سنت بوده است نوشته شده. عناوین و نشانی‌ها مشکی، قطع رحلی کوتاه. شماره ثبت ۱۵۸۶۱

۱۳۰. الشافي في منتخب كتاب الوافي؛ به عربی در حدیث، تالیف: مولی محمد محسن فیض کاشانی؛ نسخه نفیس و نایاب تمام نسخه را محمدابراهیم فرزند صدرالمآلهین «ملاصدرا» از آغاز تا پایان مقابله و تصحیح کرده و دستخط وی بر فراز برگ آغاز و نیز پایان کتاب آمده است. نسخه نایاب. خط نسخ ممتاز، عناوین شنگرف، دارای سرلوح مرصع کوچک. شماره ثبت ۱۶۳۸۷

۱۳۱. **شرایع الإسلام**، ج (۱)؛ به عربی از محقق حلی. نسخه کهن مورخ سده ۸ ق مصحح و مقابله شده. شماره ثبت ۱۷۵۲۵
۱۳۲. **شرح الأسباب والعلامات**؛ به عربی، از نفیس بن عوض کرمانی طیب؛ خط نستعلیق مورخ اواخر سده ۹ ق. نسخه نفیس. عناوین و نشانی‌ها قرمز. قطع وزیری. نسخه مصحح و مجدول. رساله‌های در طب نیز به ضمیمه این رساله از ابوالحسن علاءالدین علی بن ابی‌الحزم القرشی المتطبب معروف به ابن النفیس مورخ سده ۹ ق. آمده است. شماره ثبت ۱۷۶۱۶
۱۳۳. **شرح الاستبصار**؛ به عربی، از سیدمحسن بن حسن أعرجی کاظمی. در این اثر آنچه را که در کتاب استبصار از مسائل صلوٰة مسافر و ابواب المواقیت و ابواب اذان و ابواب القراءة فی الصلوٰة و جز آن‌ها آمده، مؤلف با دلیل به تحقیق و بررسی آنان پرداخته است. نسخه نفیس به خط نسخ یکی از نوادگان مؤلف به نام حسن بن محمد بن حسن بن محسن أعرجی به سال ۱۳۱۸ ق کتابت شده است. عناوین قرمز، قطع رقعی. شماره ثبت ۱۶۲۲۶
۱۳۴. **شرح إشارات**؛ مؤلف ناشناخته، به عربی و خط نستعلیق شکسته، کتابت اواخر سده ۱۱ هجری قمری، عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع رحلی کوتاه، حواشی مشکی و قرمز از میرمحمد معصوم قزوینی، نسخه مصحح، شماره ثبت ۱۵۴۵۱ م
۱۳۵. **شرح أشعار الستة فی شرح سبعة المعلقة**؛ به عربی، از ابی بکر عاصم بن ایوب البطلمیوسی النحوی، خط نسخ، اصل کتاب از وزیر ابی بکر ابن عصفور علی بن موسی النحوی، کتابت نیمه نخست سده ۹ ق، نسخه نفیس، عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، نسخه مصحح، قطع رحلی کوچک. شماره ثبت ۱۶۴۲۶
۱۳۶. **شرح اشعار حافظ**؛ خط نستعلیق شکسته تحریری، کتابت سال ۱۳۳۶ ق. در پایان رساله‌های در خصوص پریشانی و استغاثه از میرزا یحیی غراض آمده است، عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع وزیری، شماره ثبت ۱۴۸۴۹ م
۱۳۷. **شرح ألفیه ابن مالک**؛ به عربی، از بدرالدین محمد بن محمد بن مالک؛ مورخ ۱۲ صفر سال ۸۹۴ ق به خط نسخ یحیی الاربدی الشافعی. عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف. نسخه نفیس و کهن. بخشی از نسخه بازنویس شده است. مصحح. حواشی مشکی و شنگرف. شماره ثبت ۱۴۱۸۲

۱۳۸. **شرح ألفیه ابن مالک؛** به عربی، از ابو عبدالله شمس الدین محمد بن احمد جابر الأعمی الهواری الاندلسی متوفی ۷۸۰ ق، خط نسخ. کتابت اواخر سده ۸ ق و با فاصله اندک پس از درگذشت مؤلف، این اثر در مکه تالیف شده است، عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع رحلی، از این کتاب دو نسخه در کتابخانه ظاهریه دمشق به شماره‌های ۲۷۸۰ و ۳۶۲۸۷ و نسخه دیگری به شماره ۳۲۶۷ ((۴۲۵۹۴)) موجود می‌باشد که کتابت آن متأخرتر از نسخه موجود می‌باشد. نسخه موجود ارزشمند و نفیس است. برخی گمان برده‌اند که این شرح از مرادی است لیکن صحیح نمی‌باشد. متأسفانه برگ پایانی نسخه افتاده و نونویس شده. تاکنون چاپ نشده است. شماره ثبت ۱۶۳۶۳

۱۳۹. **شرح جامع الصحیح ترمذی؛** به عربی، مؤلف ناشناس؛ به خط نسخ، کتابت سال ۹۴۸ ق این اثر مشتمل بر ۲۲ حدیث با شروح آن می‌باشد. شماره ثبت ۱۴۵۴۷

۱۴۰. **شرح حدیث مفضل؛** که از حضرت امام صادق علیه السلام نقل شده است به فارسی. مترجم: فخرالدین ماوراءالنهری ساکن بلده طیبیه قم؛ نسخه نفیس، این ترجمه را مترجم برای فردی به نام: حاج محمد علی در پایان محرم سال ۱۰۷۵ هجری قمری به فرجام رسانده است. نسخه موجود در حیات مترجم سال ۱۰۸۸ هجری قمری در دارالمومنین قم کتابت شده است. شماره ثبت ۱۵۴۶۷ م

۱۴۱. **شرح خلاصة الحساب شیخ بهاء الدین عاملی؛** به عربی، از سیدامیر شمس الدین علی الحسینی الخلخالی، خط نسخ. کتابت نیمه نخست سده ۱۱ ق به خط بدرالدین. عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف. قطع جیبی پالتویی دارای سرلوح مرصع از عصر صفوی. کتاب با نسخه اصل مقابله و تصحیح شده است. نسخه نفیس. مؤلف از شاگردان مبرّر شیخ بهاء الدین عاملی بوده است. شماره ثبت ۱۷۴۸۸

۱۴۲. **شرح دعای صباح؛** به فارسی و عربی، از قطب الدین محمد حسینی نیریزی؛ به خط نسخ و نستعلیق، کتابت سال ۱۱۳۰ ق و در قزوین نگاشته شده است. کتاب شامل دعای علوی مصری، ادعیه السر، دعای جوشن صغیر، شرح اسماء متفرقه، دوازده امام خواجه نصیر، مناجات حضرت علی (ع)، و ادعیه دیگر. عناوین و نشانی‌ها مشکی، قرمز، قطع جیبی، شماره ثبت ۲۲۶۸۳ ج ۳

۱۴۳. شرح رضی بر کافیه؛ به عربی از: رضی‌الدین استرآبادی؛ خط نسخ قدیم، کتابت اواخر سده ۸ ق عناوین و نشانی‌ها مشکى، نسخه نفیس و کهن و دارای حواشی و تعلیقات متاسفانه برگ پایانی نسخه افتاده است. قطع وزیری. شماره ثبت ۱۴۵۰۸ م
۱۴۴. شرح سی فصل خواجه نصیرالدین طوسی؛ به فارسی، از نظام‌الدین حسینی، به خط نسخ قدیم، کتابت پیرامون سده ۹ هجری قمری. شماره ثبت ۱۵۴۵۰ م
۱۴۵. شرح شواهد ألفیه ابن مالک؛ به عربی، از محمود بن احمد العینی؛ خط نسخ، کتابت رمضان سال ۸۸۸ ق نسخه نفیس و کهن. عناوین و نشانی‌ها مشکى و شنگرف. قطع وزیری پالتویی. شماره ثبت ۱۶۴۴۵
۱۴۶. شرح صحیح البخاری؛ به عربی، از محمد بن جلال‌الدین بن رمضان شیروانی؛ نسخه نفیس. این کتاب را مؤلف در ۲۰ ذی‌القعدة سال ۸۷۶ ق به فرجام رسانده است. قطع وزیری کوتاه، خط نسخ. احادیث قرمز. شماره ثبت ۱۶۹۴۲
۱۴۷. شرح فتوت‌نامه حضرت امیرالمومنین (ع)؛ به فارسی، شارح مجهول. نسخه نفیس و کهن. مورخ ۸۵۴ ق. شماره ثبت ۱۵۲۷۲/۲ م
۱۴۸. شرح الفصول لأبقراط؛ در طب. به عربی، از شیخ کبیر ابوالقاسم عبدالرحمن بن علی بن ابی صادق، نسخه مهم، بی‌نظیر و نفیس. کتابت سده ۷ ق پشت برگ آغازین يك شمس بزرگ مدور مذهب از همان سده ۷ ترسیم شده که کاتب نسخه پس از کتابت در داخل شمس نسخه را برای خزانه سیف‌الدوله نظام‌الملک کتابت نموده است. بر فراز برگ آغازین يك سرلوح کتبی‌ای مذهب قدیم ترسیم شده که در داخل آن بسم‌الله را نگاشته‌اند. نسخه کهن. این کتاب بسیار نایاب و فوق‌العاده اهمیت دارد. خط نسخ معرب، عناوین شنگرف، قطع وزیری کوتاه، شماره ثبت ۱۵۸۲۶
۱۴۹. شرح الفوائد الغرویة على الرسالة الإثنی عشریة؛ به عربی از: میر شرف‌الدین شولستانی. نسخه نفیس و مقابله شده، مورخ سده ۱۱ ق. قطع وزیری. شماره ثبت ۱۷۶۱۳
۱۵۰. شرح القانون لابن سینا؛ به عربی جلد نخست، از صدرالدین علی جیلانی متوفی در هند. شارح در حیات میرفندرسکی پیرامون نیمه نخست سده ۱۱ ق می‌زیسته. البته دقیقاً مشخص نیست مؤلف یا شارح همین فرد باشد و نیاز به بررسی بیشتر دارد.

نسخه نفیس و ارزشمند، تاکنون چاپ نشده است. حواشی بسیار دارد با امضاء «منه دام ظلّه» و «منه عفی عنه» که نشان می‌دهد در حیات شارح کتابت شده است. این نسخه احتمالاً بعد از نسخه اصل دومین نسخه مؤلف باشد و مدتی نسخه در هند بوده و مؤلف نیز سال‌ها در هند می‌زیسته است. قطع رحلی کوتاه. خط نسخ خوش ریز، عناوین قرمز. نسخه کامل و تمیز و بدون افتادگی. شماره ثبت ۱۶۳۶۴

۱۵۱. شرح المجسطي؛ به عربی در هندسه، اصل از بطلمیوس، شرح از؟ نسخه نفیس و ارزشمند دارای تصاویر زیبا و دقیق هندسی. کتابت دهه نخست جمادی الثانی سال ۱۰۳۶ ق به خط نستعلیق جمال‌الدین حافظ خادم رضوی قمی در روضه مطهره حضرت معصومه (س) در قم شماره ثبت ۱۵۴۷۰ م

۱۵۲. شرح المختصر في فروع الحنفية؛ به عربی، از محمد بن حسن مالقی، مورخ ۲۵ رمضان سال ۸۳۷ ق به خط محمود بن سلیمان بن علی الازهری. نسخه نفیس و کهن که ۳۴ سال پس از درگذشت شارح کتابت شده است. متن از ابن حاجب می‌باشد. شماره ثبت ۱۶۲۸۰

۱۵۳. شرح المفتاح؛ به عربی از: میر سید شریف جرجانی، نسخه نفیس و کهن مورخ اواخر سده ۸ ق. در حیات مؤلف. شماره ثبت ۱۵۲۷۳

۱۵۴. شرح کتاب شجره یا رمل نقطه؛ به فارسی، از مؤلفی ناشناخته، مورخ سال ۹۱۶ ق به خط نستعلیق محمدنبی ابن حاجی فرهاد. عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف. قطع وزیری. شماره ثبت ۲۲۷۷۰ ج ۳

۱۵۵. شرح کلیات القانون لابن سینا؛ در طب، به عربی، از شارحی ناشناخته در نیمه دوم سده ۱۰ و یا نیمه نخست سده ۱۱ ق. که تا سال ۱۰۱۷ ق شارح حیات داشته است؛ در این شرح وی نظرات سایر شارحان قانون به ویژه شرح قطب‌الدین شیرازی، شرح آملی و شرح علامه حلی را مد نظر قرار داده و سپس به دیدگاه‌های خود پرداخته. این نسخه مهم در اوایل سده ۱۱ ق پیرامون سال ۱۰۱۷ ق کتابت شده است و نیز حکیم و دانشمندی دیگر به نام عبدالنبی عثمانی شطاری ثلث نخست این نسخه را بر مؤلف خوانده و تصحیح نموده و در پایان بدان اشاره کرده است. مطالبی در حاشیه صفحه نخست و نیز مطالبی در صفحه دهم آمده

که به احتمال بسیار خط شارح کتاب می‌باشد. هر حاشیه که با امضای عفی عنه آمده به خط همان عبدالنبی عثمانی است و هر جا که مد ظله آمده مطلب از شارح بوده ولی به خط فرد دیگر است در پشت آغازین برگ نام مؤلف و شارح علی آمده که دقیقاً ناشناخته و نامشخص می‌باشد. به هر حال نسخه‌ای است نایاب بی نظیر و بسیار ارزشمند. قطع رحلی. این نسخه جلد نخست کتاب است. خط نسخ ریز. عناوین قرمز. شماره ثبت ۱۵۸۷۴

۱۵۶. **شرح کنز الدقائق؛** به عربی جلد (۴)، از زیلعی، نسخه نفیس، کهن و ارزشمند مورخ سده ۸ق. قطع وزیری، نسخه کامل. خط نسخ. عناوین قرمز، چند نسخه کهن دیگر از این کتاب در این کتابخانه بزرگ موجود می‌باشد. شماره ثبت ۱۶۹۵۵

۱۵۷. **شرح گلستان سعدی؛** به عربی، شارح ناشناخته، نسخه نفیس و کهن. این شرح را شارح در شهر اماسیه از شهرهای ترکیه در سال ۹۵۷ق نگاشته است. کتابت اوایل شعبان همان سال انجام شده است. قطع رقعی خط نسخ، عناوین قرمز، برگ آغازین افتاده است. شماره ثبت ۱۴۱۴۱م

۱۵۸. **شرح گلشن راز شبستری؛** به فارسی از: محمود دهمدار، مورخ سده ۱۰ق عناوین و نشانی‌ها سنگرف. شماره ثبت ۲۲۵۸۸ ج ۳

۱۵۹. **شرح لبّ اللباب معروف به خلاصة الأفكار في بيان زبدة الأسرار ابن حاجب؛** به عربی، از نقره‌کار؛ به خط نسخ، کتابت سال ۷۷۷ق به خط محمد بن سلیمان. عناوین و نشانی‌ها مشکی، قطع رقعی بزرگ. شماره ثبت ۱۷۶۲۱

۱۶۰. **شرح مختصر الأصول لابن حاجب،** به عربی از: عمر بن عبدالرحمن بن عمر قزوینی. شارح در این شرح از دیگر شروح بهره برده از جمله: شرح علامه حلّی، شرح قطب‌الدین رازی، شرح رکن‌الدین شرف‌شاه علوی و شرح علی بن روزبهان فارسی خنجی. نسخه بسیار نفیس، نایاب، کهن و ارزشمند که در کتابخانه‌ها نظیر این نسخه وجود ندارد و نام آن در منابع موجود نیامده است. کتابت اواخر سده ۷ق. قطع وزیری. شماره ثبت ۱۷۶۶۰

۱۶۱. **شرح مشکلات مختصر،** به عربی در علم عروض؛ از ابی عبدالله محمد معروف به ابی حُبیش انصاری اندلسی، کتابت یکشنبه ۵ شعبان سال ۸۴۶ق

به خط نسخ محمد بن احمد بن محمد المرندي. مؤلف این اثر را به نام امیر سلیمان بن امیر تالیف کرده. نسخه نفیس و نایاب. عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف. قطع رقعی. نسخه مصحح؛ شماره ثبت ۱۵۷۷۷

۱۶۲. **شرح المفتاح**؛ به عربی از میرسید شریف جرجانی. نسخه بسیار نفیس که اندکی پس از مرگ شارح در اواخر سده ۸ ق. کتابت شده است. شماره ثبت ۱۷۴۴۷

۱۶۳. **شرح مقدمة العزیزة للجماعة الأزهرية**؛ به عربی، از عبدالباقی بن یوسف الزرقانی، به خط نسخ کتابت نیمه نخست سده ۱۰ ق. عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف. قطع رقعی. شماره ثبت ۱۷۵۴۵

۱۶۴. **شرح نظم السلوك**؛ به عربی، از داود بن محمود بن محمد رومی قیصری، نسخه نفیس و کهن مورخ ۹۷۲ ق این نسخه قبلاً در تملک برخی از عالمان زیدی ین بوده است از جمله در برگ قبل از متن یکی از عالمان زیدی به نام عبدالوهاب بن محمد الموصلی به سال ۱۲۳۴ ق مطالبی در مورد این نسخه در شهر کوکبان ین که در چند کیلومتری شهر صنعا قرار دارد، نگاشته است. این جانب چند سال گذشته در یکی از سفرهایم به کشور ین از شهر کوکبان که بر بالای صخره عظیمی قرار گرفته است بازدید نمودم. قطع نسخه موجود رقعی کوتاه، خط نسخ، عناوین مشکی درشت. شماره ثبت ۱۶۲۴۲

۱۶۵. **صحیح بخاری**؛ از ابو عبدالله محمد بن اسماعیل بخاری؛ به خط نسخ احمد بن محمد بن حسن الصفدری مورخ چهارشنبه ۸ ذی القعدة سال ۸۴۵ ق این جزء از کتاب از باب الفرار من الفتن آغاز و تا پایان کتاب نکاح به فرجام رسیده است. نسخه نفیس و کهن. عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف. قطع وزیری بزرگ. مصحح. شماره ثبت ۱۷۳۵۶

۱۶۶. **صحیح بخاری**؛ از ابو عبدالله محمد بن اسماعیل بخاری، به خط نسخ محمد بن احمد بن علی معروف به ابن الرکن المعری مشتمل بر جزء پنجم و از کتاب التهجذ تا پایان باب الجمع بین الصلاتین می‌باشد. عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف. مورخ ۱۰ محرم الحرام سال ۷۹۱ ق. نسخه نفیس و کهن. قطع رحلی کوتاه. شماره ثبت ۱۷۳۵۷

۱۶۷. صحیح بخاری؛ از ابو عبدالله محمد بن اسماعیل بخاری، به خط نسخ احمد بن عبدالرحمن بن ابی بکر الحلّی بلد الشافعی. کتابت دوشنبه ۷ جمادی الاولی سال ۸۰۴ ق عناوین و نشانی‌ها مشکی و سنگرف. قطع رحلی کوچک. نسخه نفیس و کهن. مصحح و مقابله شده. شماره ثبت ۱۷۳۵۸

۱۶۸. صحیح بخاری؛ جلد ۲. از ابو عبدالله محمد بن اسماعیل بخاری؛ به خط نسخ درشت، کتابت اواخر سده ۷ یا اوایل ۸ ق. ثلث نخست کتاب در هاشم آمده و به سال ۷۳۶ ق مقابله و تصحیح شده است، نفیس و کهن، عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع رحلی.

شماره ثبت ۱۶۸۷۵

۱۶۹. الصلاة علي

النبي (ص) و ما يلحق

بها من سؤال الوسيلة

له السلام عليه؛ به

عربی، از محمود بن محمد

حملة الشافعی، به خط

نسخ قدیم، کتابت ۱۳

شوال سال ۷۴۵ ق، نسخه

بسیار نفیس، گران بها،

ارزشمند و کهن که در

حیات مؤلف کتابت شده

و دستخط مؤلف طی

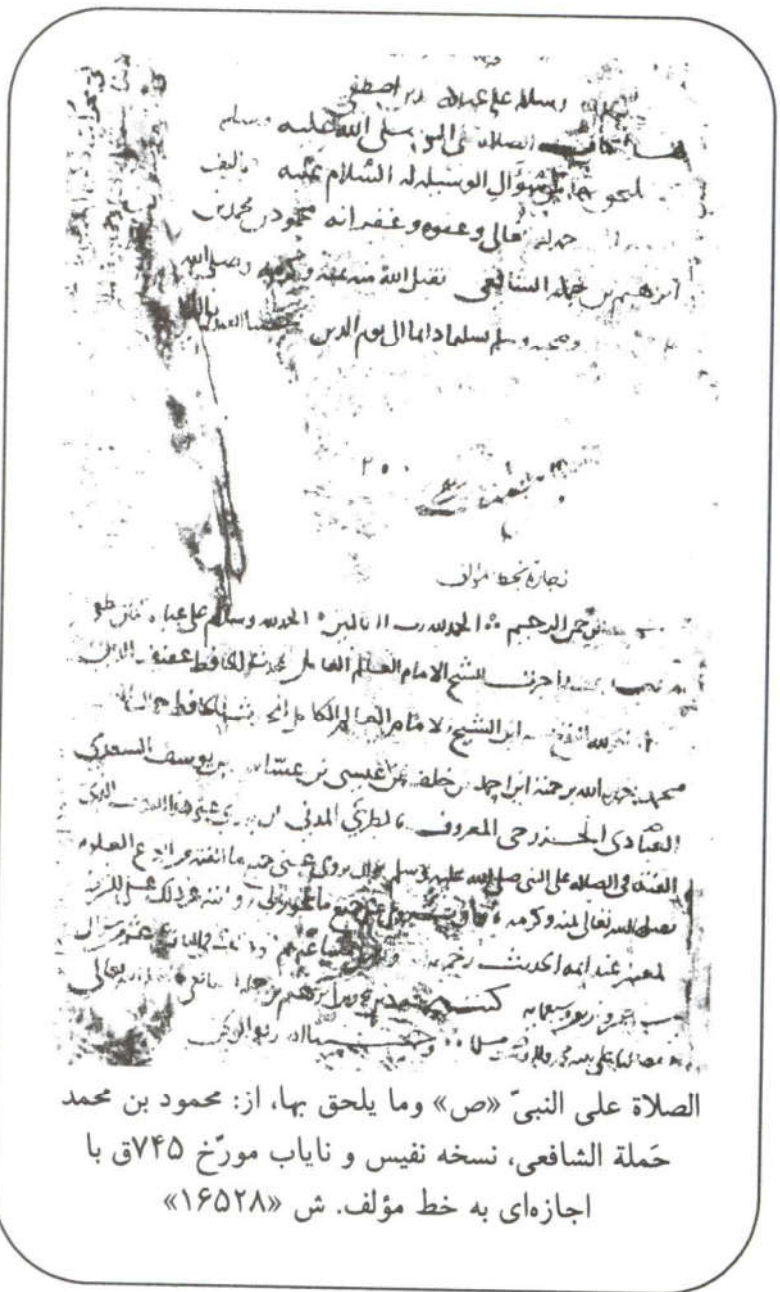
اجازه‌ای به سال ۷۴۵ ق

در پشت آغازین برگ

نسخه آمده است. این

اجازه را مؤلف برای امام

عفیف‌الدین ابن‌الشیخ

الصلاة على النبي «ص» وما يلحق بها، از: محمود بن محمد حملة الشافعی، نسخه نفیس و نایاب مورخ ۷۴۵ ق با اجازه‌ای به خط مؤلف. ش «۱۶۵۲۸»

الامام المحدث الحافظ جمال‌الدین محمد بن احمد بن خلف بن عیسی بن غساس بن یوسف السعدی العبادی الخزر جی معروف به بطرینی المدنی نگاشته است. نسخه منحصر به فرد که در هیچ یک از کتابخانه‌های جهان وجود ندارد. این نسخه عزیزالوجود سال‌های طولانی در هند بوده و اندکی فرسوده گشته است. شماره ثبت ۱۶۵۲۸

۱۷۰. **ضیاء العالمین فی الإمامة**؛ به عربی، از ابوالحسن بن محمد طاهر فتونی نباطی عاملی اصفهانی غروی متوفی ۱۱۴۰ ق از اجداد شیخ محمد حسن نجفی مؤلف کتاب عظیم جواهرالکلام در فقه. مؤلف از شاگردان علامه مولی محمد باقر مجلسی بوده است، نسخه نفیس و ارزشمند تاکنون چاپ نشده. این کتاب را مؤلف در ۳ جلد نگاشته و نسخه موجود جلد نخست است و آن را به سال ۱۱۳۴ ق به پایان برده است. کتابت نسخه نیمه دوم سده ۱۳ ق قطع رحلی. خط نسخ خوش، عناوین قرمز. شماره ثبت ۱۵۸۷۲

۱۷۱. **طبّ شهابی یا شفاءالمرض**؛ به فارسی منظوم، از شهاب بن عبدالکریم طبیب؛ خط نستعلیق. مورّخ اواخر سده ۹ ق. عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف، قطع رحلی بزرگ، نسخه کهن دارای برخی تصاویر از گیاهان پزشکی به صورت رنگی، در پایان کتاب پنج برگ فرهنگ ادویه‌های این کتاب آمده است، تاکنون چاپ نشده. نسخه نفیس و ارزشمند. شماره ثبت ۲۳۰۷۹ ج ۳

۱۷۲. **طریقه‌العون فی حقیقه‌الکون**؛ به فارسی در شرح تنزلات سته محمد فیروز صوفی، از محمد معین بن محمد امین که به التماس مهابنخان خان خانان شرح نموده است؛ نسخه نفیس و نایاب، تاکنون چاپ نشده است. قطع وزیری باریک، صفحات مجدول دو خطی قرمز. عناوین قرمز. کتابت سال ۱۱۳۵ ق. شماره ثبت ۱۵۶۹۱

۱۷۳. **طوالع الأنوار من مطالع الأنظار**؛ به عربی، از قاضی ناصرالدین عبدالله بن عمر بیضاوی؛ مورّخ سال ۷۷۷ ق به خط نسخ علی بن محمد بن جمشید الکازرونی. نسخه کهن. عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی. قطع رقعی. شماره ثبت ۱۴۱۴۷

۱۷۴. **عباس‌نامه**؛ به فارسی، از عمادالدین محمد طاهر بن حسین قزوینی معروف به وحید؛ خط نستعلیق، کتابت نیمه دوم سده ۱۲ ق. این کتاب در زندگینامه

شاه عباس صفوی نگاشته شده است. نسخه مصحح نفیس و چاپ نشده. برگ‌های آغاز و پایان افتاده است. شماره ثبت ۱۴۲۸۱م

۱۷۵. **عدة الرجال**؛ به عربی، از مرحوم سیدمحسن بن حسن حسینی أعرجی کاظمی متوفی به سال ۱۲۷۷ق، نسخه نفیس، کتابت پیرامون سده ۱۳ق. این نسخه از روی نسخه‌ای که سیدکاظم فرزند مؤلف از روی نسخه اصل کتابت کرده است نگاشته شده و در حقیقت با دو واسطه از روی نسخه اصل کتابت شده است. قطع رقعی، خط نسخ، عناوین مشکی. شماره ثبت ۱۵۷۱۸م

۱۷۶. **عرفان و تصوف**؛ به فارسی از: سیدمحمد بدخشی. نسخه نفیس و کهن مورخ سده ۹ق. شماره ثبت ۱۵۲۷۲/۴م

۱۷۷. **عمل الیوم واللیلة**؛ عربی، از ابی بکر صدیق ابن ادريس بن محمد المدحجی الیمنی؛ نسخه نفیس، ارزشمند و کهن مورخ ۸۷۵ق. متأسفانه برگ پایانی بر اثر آسیب جدی از بین رفته و محو گردیده است. قطع وزیری بلند. شماره ثبت ۱۶۹۳۷

۱۷۸. **عوارف المعارف**؛ به عربی، از شهاب‌الدین ابوحفص عمر بن محمد بن عبدالله بن محمد معروف بجمویه الصدیقی السهروردی، نسخه نفیس، کهن و ارزشمند. این نسخه نفیس از نظر تاریخی بسیار ارزشمند و فوق‌العادگی دارد زیرا به جز دیگر مزایا، نسخه‌ای است که با چند نسخه خطی نفیس دیگر از آثار معروف دانشمندان اسلامی به سال ۱۰۲۷ق هنگام فتح شهر محمدآباد هند به غنیمت گرفته شده و آنگاه در کتابخانه سلطنتی تحویل محمدمقیم تحویلدار گشته است. کتابت نسخه موجود نیمه نخست سده ۹ق مطالب فوق با خط ثلث ممتاز و با آب طلای ناب در پشت آغازین برگ نسخه آمده است. متأسفانه نسخه رطوبت دیده و فرسوده گشته، لیکن به متن سرایت ننموده است. همچنین کاغذهای نسخه بسیار اسیدی و شکننده می‌باشد. متن خط نسخ، عناوین قرمز، قطع وزیری. شماره ثبت ۱۵۸۲۳

۱۷۹. **عین الخواص**؛ به فارسی از: ابونصر رستم دیلمانی اسفراینی. نسخه نفیس و کهن مورخ نیمه محرم سال ۷۱۵ق به خط نسخ جلال ادیب. این کتاب در سال ۶۲۶ق از عربی به فارسی ترجمه شده است. تنها يك نسخه از این ترجمه در

کتابخانه موزه بریتانیا در لندن به شماره (۵۸۵۸۵) موجود می باشد.
شماره ثبت ۱۵۶۲۸/۱

١٨٠. غرر الحكم ودرر

الكلم؛ عربی، از آمُدی، نسخه نفیس، ارزشمند و کهن، مورخ سده ۸ ق. برگ‌های آغاز و پایان آن افتاده است. این نسخه از نظر قدمت تاریخ کتابت اهمیت دارد.

شماره ثبت ۱۷۶۴۱

١٨١. غنية الأديب فى

شرح مغنی اللیب؛ عربی جلد
نخست، از درویش علی بن
حسین بن علی بن محمد بغدادی
حائری؛ نسخه اصل به خط
مؤلف در ۱۷ رمضان
سال ۱۲۵۶ ق. در کربلای معلی.
تاکنون چاپ نشده و نایاب

می باشد. خط نسخ. عناوین مشکی، قطع رقعی بزرگ. شماره ثبت ۱۵۴۵۳

۱۸۲. فاکه الخلفاء و مفاکة الظرفاء؛ عربی، از شیخ احمد بن محمد بن

عربشاه دمشقى حنفى متوفى به سال ۸۵۹ یا ۸۵۴ق، نسخه نفیس که با نسخه اصل به خط مؤلف مقابله و تصحیح شده است. این نسخه قبلاً در کتابخانه مرحوم صدرالافاضل جد مرحوم فخرالدین نصیری بوده و ۸ برگ آغاز و دو برگ پایانی به خط آن مرحوم می باشد. بقیه نسخه پیرامون سده ۱۲ق کتابت شده است. عناوین قرمز، قطع رقعی بزرگ. شماره ثبت ۱۶۴۶۰

۱۸۳. فريدة الأحكام في شرح قواعد الأحكام؛ عربی، از میرزا فخرالدین

نراقی متوفی ۱۳۲۵ق. از نوادگان محقق نراقی میرزا احمد؛ کتابت دهه سوم رمضان

[illegible]

سال ۱۳۲۷ ق به خط نسخ سید ابراهیم بن میرعلی اکبر رضوی. این کتاب که شرح قواعد علامه حلّی است، نفیس و نایاب می‌باشد. عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف. قطع رحلی بزرگ. شماره ثبت ۱۴۱۹۷ م

۱۸۴. **فصوص الحکم؛** عربی، از محی الدین محمد بن علی معروف به ابن العربی؛ کتابت شعبان سال ۸۹۸ ق حواشی و شرح به خط نسخ از: محمد علی عرب در رمضان همان سال. عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف. قطع رقعی. شماره ثبت ۱۶۱۵۶

۱۸۵. **الفقه؛** عربی، در فقه حنفی؛ مؤلف ناشناخته؛ به خط نسخ. کتابت اواخر سده ۷ ق نسخه کهن، عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف. قطع رقعی، این نسخه از بخشی از کتاب طلاق آغاز و تا قسمتی از کتاب الکفالة به پایان می‌رسد. حاشیه نویسی دارد. شماره ثبت ۱۷۵۳۴

۱۸۶. **فقه عامه؛** عربی، مؤلف ناشناخته، نسخه نفیس و ارزشمند، این نسخه گذشته از مزایایی که دارد متن کتاب با خط بسیار درشت ثلث قدیم کتابت شده. این جانب که افزون بر نیم قرن است با نسخه‌های خطی پیوسته سروکار دارم تاکنون چنین شیوه کتابتی در نسخه‌های خطی به جز قرآن کریم رویت ننموده‌ام. خط ثلث متن بسیار درشت و ممتاز می‌باشد، البته حواشی نسخه به خط نستعلیق کتابت شده و متأخرتر از متن می‌باشد. عناوین بیشتر با آب طلای ناب با همان خط ثلث درشت کتابت شده و علی رغم آنکه نزدیک به هفتصد سال از زمان کتابت نسخه می‌گذرد، عناوینی که با آب طلای ناب نگاشته شده آنچنان با دقت نگاشته شده که در هیچ جایی رنگ نباخته و همچون نسخه‌ای است که در همین روزها تذهیب شده است و این خود از خصوصیات طلای ناب می‌باشد که پس از گذشت هفتصد سال رنگ نباخته است متأسفانه کارهای تذهیبی که در زمان ما انجام می‌شود چون طلا نیست و خود يك رنگ شیمیایی است و از خارج کشور تهیه می‌شود پس از چندی رنگ آن به سیاهی می‌گراید. به هر حال، این نسخه از چند جهت قابل توجه و بسیار ارزشمند می‌باشد خط متن که ثلث درشت ممتاز است یقیناً به خط یکی از خوشنویسان اوایل عصر تیموری است. این نسخه قبلاً در مناطقی از خراسان بزرگ که بخشی از خاک ایران بوده، قرار داشته است از جمله پیرامون منطقه مرو.

کتابت شده است. قطع رحلی بزرگ، در برگ پایانی این نسخه يك تاريخ به سال ۷۱۳ق آمده که صحیح نمی‌باشد. صفحات مجدول با آب طلای ناب و لاجورد و مشکی. کتابت این نسخه در نیمه دوم سده ۸ق. متأسفانه برگ آغازین افتاده. ضمناً اندکی رطوبت دیده لیکن به متن سرایت ننموده است. شماره ثبت ۱۳۷۸۶م

۱۸۷. **الفلاحة الرومية**؛ به عربی، از حکیم قسطوس بن اسکور یونانی که به عربی برگردانده شده است؛ نسخه نفیس، نایاب، گرانها و ارزشمند. این اثر در ۷ جز نوشته شده، متأسفانه جزء ششم این مجموعه افتاده لیکن بقیه کامل است. عناوین قرمز، قطع جانغازی، فاقد جلد، کتابت پیرامون نیمه نخست سده ۱۲ق. شماره ثبت ۱۴۵۳۹م

۱۸۸. **فوائد پراکنده در رجال و حدیث**؛ به عربی. از عبداللطیف الحسینی (قریشی کوه‌کمری)، خط نسخ و نستعلیق. کتابت پیرامون سده ۱۴ق. نسخه اصل به خط مؤلف. قطع رقعی بیاضی. شماره ثبت ۱۵۱۹۱

۱۸۹. **فهرس شیخ الطائفة ابوجعفر محمد بن حسن طوسی**؛ متوفی به سال ۴۶۰ق در نجف اشرف و مدفون در آن شهر مقدس؛ نسخه نفیس که با دو واسطه از روی نسخه اصل به خط مبارك شیخ طوسی کتابت شده است. بدین ترتیب که نخست از روی يك نسخه مورخ ۱۰۱۸ق که در اصفهان کتابت شده بوده و آن نیز از روی نسخه‌ای که دستخط مبارك شیخ طوسی را داشته و نیز آن را علی بن منصور خازن و سپس شهیدثانی زین‌الدین بن علی بن احمد شامی عاملی تصحیح کرده‌اند، به سال ۱۳۱۲ق نوشته شده است. خط نستعلیق محمدصادق فروشانی اصفهانی ابن محمدکاظم، قطع رقعی بلند، عناوین قرمز. شماره ثبت ۱۶۲۲۳

۱۹۰. **قرآن کریم**؛ بدون ترجمه، نسخه فوق‌العاده نفیس، کهن، و ارزشمند خط ثلث ممتاز. این کلام‌الله در نیمه دوم سده ۸ق کتابت شده است. قطع رحلی پهن که بر اثر مرور زمان فرسوده گشته و در واحد مرمت این کتابخانه بزرگ به شیوه بسیار جالب علمی ترمیم و بازسازی گردیده است. این نسخه از نظر خط و قدمت تاریخ کتابت ارزشمند می‌باشد. شماره ثبت ۱۷۶۵۵

۱۹۱. قرآن کریم؛ قطع بسیار بزرگ سلطانی در اندازه ۳۰ × ۴۵ سانتی‌متر و بسیار قطور افزون بر یک‌هزار صفحه، نسخه بسیار نفیس، ارزشمند، کهن و صد درصد نسخه‌ای اصیل و ایرانی کهن با ترجمه فارسی قدیم به صورت زیرنویس و توضیحات فارسی با نثری کهن، این کلام‌الله عزیزالوجود به خط نسخ و ثلث صددرصد ایرانی کتابت شده است. معمولاً اینگونه قرآن‌های بزرگ را برگ‌برگ به فروش می‌رسانند. سر سوره‌ها تمام با آب طلای ناب تزیین یافته و در حقیقت افزون بر نیم کیلو طلای ناب در آن به‌کار رفته و آنچنان زیبا است که انسان چنین می‌اندیشد این طلاکاری‌ها را همین امروز انجام داده‌اند. معمولاً اینگونه قرآن‌ها که کامل و افتادگی ندارند تاریخ کتابت ۳ ربیع الاول سال ۶۶۵ق به خط نسخ ایرانی اسماعیل بن مبارک در ایران کتابت شده است، بسیار نایاب و نفیس می‌باشند. خداوند سبحان را سپاس که چنین قرآنی را نصیب این کتابخانه بزرگ و جهانی فرمود. این جانب شخصا این کلام‌الله را حدود سی سال گذشته نزد یکی از روحانیان محترم و سرشناس رؤیت نموده بودم و آن روز درخواست خرید آن را برای کتابخانه داشتم که متأسفانه موافقت نمود، اما قسمت ما این چنین بود که سرانجام به این کتابخانه منتقل گردد. دارای شمشه‌های بسیار در حواشی. هر صفحه این کلام‌الله دارای يك شمشه زرین از آب‌طلای ناب و مرصع. سر سوره‌ها نیز با آب‌طلای ناب تزیین یافته است. شماره ثبت ۱۷۳۹۴

۱۹۲. قرآن کریم؛ قطع كوچك ۱۵/۵ × ۹/۵ سانتیمتر، نسخه مذهب و مرصع، فوق‌العاده نفیس و هنری ممتاز، صفحه اول و دوم دارای سرلوح مرصع زیبا از سده ۱۲ق، صفحات مجدول پنج خطی از طلای ناب و لاجورد، بین سطور دو خط موازی با آب‌طلای ناب و سر سوره‌ها نیز آب‌طلا و با خط نسخ بسیار ریز زیبا و ممتاز کتابت شده است، متأسفانه این کلام‌الله بسیار نفیس و زیبای هنری به مرور ایام برگ‌های آغاز و پایانی آن افتاده و نسخه فرسوده شده بود، سپس در واحد مرمت این کتابخانه ترمیم و بازسازی گشته است. جلد تیماج کرمی ضربی با ترنج، سرترنج و لچك ترنج. شماره ثبت ۱۵۳۳۵م

۱۹۳. قرآن کریم؛ نسخه بسیار، نفیس، ارزشمند و کهن با ترجمه فارسی سره به صورت زیرنویس. در فواصل آیات يك دایره زرین قرار گرفته که با آب طلای ناب لفظ جلاله را در آن تزیین ساخته‌اند. کتابت نسخه در نیمه نخست سده ۶ق. این نسخه از نظر قدمت تاریخ کتابت اهمیت ویژه دارد. شماره ثبت ۱۵۲۳۵م

واصح ان من محفل مرصع من الای مستطال
مسک شرد کلمه تفسیر نکران معن و حاصل کدوس و قادیان
ایست کلام الله عز و جل بر این مکتوبه عالی العین الشریفه ظهور غایب و باریک
سم کتاب بعون الله و موافقه الدایخ الثالثه
سبح من سمن سماه خط احد الاستعفاء المحقق
الی احمد علی احمد مساک عیون الله و دلالت
و الاموات و حاکم الاموات

قرآن کریم در قطع سلطانی به خط نسخ ایرانی با ترجمه فارسی مورخ ۶۶۵ ق.
ش «۱۷۳۹۴»

۱۹۴. قرآن کریم؛ نسخه هنری و یکی از نفیس‌ترین قرآن‌های سده ۹ ق و یا اوایل عصر صفوی. اینگونه قرآن در اصطلاح خوشنویسان و کاتبان و نسخه‌شناسان به قرآن سه سطر شهرت دارد. کاغذ نخودی آهار مهره کشیده. سه سطر در هر صفحه که در آغاز صفحه و میانه و پایان آمده. خط درشت ثلث و محقق که دو سطر آغاز و پایان با لاجورد و سطر میانی با آب طلای ناب کتابت شده است. کتابت این قرآن کریم که کامل است و افتادگی ندارد به خط پیرمحمد شیرازی استاد سلطان ابراهیم است که به سال ۸۲۰ ق آن را نوشته البته به نظر این جانب که افزون بر نیم قرن با اینگونه نسخه‌ها سروکار دارم نبایستی کتابت آن سال ۸۲۰ باشد بلکه مربوط به اواخر سده ۹ یا اوایل سده ۱۰ ق. پیرامون اوایل عصر صفوی است به جز ۳ سطر درشت در هر صفحه که توضیح داده شد بین این ۳ سطر دو شش سطر ریز وجود دارد. صفحات مجدول ۳ خطی با آب طلا، شنگرف و لاجورد. در حواشی شمشه‌های بسیاری ترسیم شده که بر نفاست این نسخه افزوده است. در پایان بعد از سورة الناس دو صفحه مرصع کامل دعای ختم قرآن را با سفیدآب به خط ثلث ممتاز بر زمینه طلای ناب کتابت کرده‌اند. سر هر سوره يك کتیبه مرصع ترسیم شده و نام سوره را با سفیدآب بر زمینه طلای ناب و به خط ثلث ممتاز کتابت کرده‌اند. این کلام الله مقابله و تصحیح شده و چندین مهر و امضاء در صفحه پایانی آمده که عبارت زیارت شد با مهر نویسنده مطلب به سال‌های ۱۱۹۶ ق - ۱۱۱۷ ق - ۱۱۹۶ ق ۱۳۲۵ ق - ۱۳۴۲ ق و جز آن آمده است. قطع نسخه رحلی کوتاه. و بسیار قطور. شماره ثبت ۱۴۱۷۹

۱۹۵. قرآن کریم به خط کوفی کهن بر روی پوست؛ این نسخه بسیار نفیس، کهن، گرانبها و ارزشمند به خط کوفی اولیه بر روی پوست کتابت شده و یکی از کهن‌ترین و نفیس‌ترین قرآن‌های کوفی در جهان به‌شمار می‌آید. نظیر این نسخه شاید در جهان از تعداد چند نسخه تجاوز ننماید. معمولاً نسخه‌های اولیه کوفی فاقد تزیینات می‌باشند. در این نسخه فقط سرسوره‌ها به صورت يك کتیبه ساده باریک در عرض يك سانتی‌متر و طول پنج یا ۸ و یا ۱۰ سانتی‌متر به صورت بسیار جزئی تزیین یافته و فاقد نقطه یا اعراب می‌باشد. هر صفحه دارای ۱۶ سطر و به صورت بیاضی بزرگ در اندازه ۳۰ در ۲۵ سانتی‌متر به خط کوفی قدیم بر روی پوست کتابت

شده است. برخی از صاحب نظران عقیده دارند این کلام الله به خط مبارك یکی از امامان شیعه علیهم السلام کتابت شده است لیکن با تجربیاتی که این جانب افزون بر نیم قرن اندوخته‌ام، بعید به نظر می‌رسد، زیرا از شیوه و روش نگارش و ترکیب خطوط چنین برمی‌آید که به خط یکی از خطاطان نیمه نخست سده دوم هجری قمری بوده باشد. این نسخه در منطقه خاورمیانه پیرامون سال‌های ۱۱۰ تا ۱۴۵ هجری قمری کتابت شده است. خداوند بزرگ را سپاس که چنین نسخه‌ای مهم و گرانها نصیب کتابخانه ما گردید، هر کتابخانه بزرگی چنانچه ۱۰ برگ از این قرآن را داشته باشد، به آن افتخار کرده و بر خود می‌بالد. این کلام الله در اختیار یکی از ثروتمندان يك شهر در آذربایجان شرقی بوده و افزون بر دویست سال در خانواده آنان قرار داشته است. متأسفانه پس از درگذشت وی فرزندان آن را پراکنده ساختند و هر يك از آنان چندین برگ را در اختیار خود گرفته و به تدریج آن‌ها را به فروش رساندند. این جانب مصرانه از آنان خواسته‌ام تا هرگاه برگ‌هایی را در اختیار دارند و قصد فروش داشته باشند، به این جانب اطلاع دهند تا جهت خریداری آن‌ها اقدام نمایم. در حال حاضر تعداد برگ‌های این کلام الله کوفی دویست و سه برگ می‌باشد. شماره ثبت ۱۴۳۳۳م

۱۹۶. قرآن کریم؛ مشتمل بر پانزده نیم‌جزء از شصت نیم‌جزء، با زیر نویس و ترجمه فارسی، این پانزده نیم‌جزء طی وقف‌نامه‌هایی که در پشت آغازین برگ هر يك از این جزوات آمده از سوی شاهزاده صارم‌الدوله به سال ۱۳۳۸ هجری قمری جهت تلاوت در مجالس ترحیم مؤمنین وقف گردیده و ثواب آن را برای ظلّ السلطان مسعود میرزا قرار داده است. این پانزده نیم‌جزء به خط نسخ ممتاز یکی از خوشنویسان عصر قاجار است. بر فراز برگ آغازین هر يك از این نیم‌جزء‌ها يك سرلوح مرصع زیبا ترسیم گردیده است. عناوین سوره‌ها هر يك دارای کتیبه مرصع می‌باشد. شماره ثبت ۲۳۳۰۱ ج ۳ تا ۲۳۲۸۷ ج ۳

۱۹۷. قرآن کریم؛ مشتمل بر سوره مبارکه آل عمران، نسخه نفیس، کهن و ارزشمند خط ثلث عبدالله به سبك خط بایسنغر میرزا کتابت نیمه نخست سده ۹ق

- دارای چند شمشه مرصع در حواشی. برگ آغازین دارای کتیبه مرصع. این نسخه از نظر خط اهمیت دارد. شماره ثبت ۱۵۱۷۷م
۱۹۸. **قراپادین؛** به فارسی. از مؤلفی ناشناس، خط نسخ قدیم، کتابت پیرامون نیمه دوم سده ۹ ق. نسخه نفیس و ارزشمند، عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع وزیری، حاشیه‌نویسی دارد. شماره ثبت ۱۵۳۱۷م
۱۹۹. **قواعد الأحكام في معرفة الحلال والحرام؛** به عربی در فقه شیعه، از علامه حلی حسن بن یوسف بن المطهر متوفی ۷۲۶ق؛ نسخه نفیس، کهن و ارزشمند مورخ اواخر سده ۸ ق. عناوین قرمز. خط نسخ ریز، قطع خشتی کوچک، نسخه کامل مشتمل بر جزء ۱ و ۲. شماره ثبت ۱۷۴۵۴
۲۰۰. **القوامیس في قواعد علم الأسانید في الرجال؛** به عربی، از فاضل دربندی مولی آغابن رمضان بن زاهد شیروانی دربندی حائری متوفی ۱۲۸۶ق در تهران؛ نسخه نفیس. این اثر در ده فصل نگاشته شده است. کتابت ۹ جمادی الاولی سال ۱۲۷۷ق در حیات مؤلف به خط نسخ جعفر بن شیخ محمد حسن کاظمی. بخش نخست این کتاب در طبقات راویان پانزده‌گانه و دومین بخش در تمیز مشترکات تا پایان نگاشته شده است. خط نسخ درشت، عناوین مشکی، قطع رقعی کوچک. شماره ثبت ۱۶۲۳۱
۲۰۱. **الکتاب؛** جلد ۱ و ۲، به عربی، از سیبویه، ابی‌بشر عمر بن عثمان بن قنبر، نسخه نفیس و دارای اهمیت بسیار. قطع وزیری. تمامی این نسخه حتی حواشی به خط یکی از عالمان بزرگ شیعه سده ۱۲ق به نام: محی الدین بن حسین بن محی الدین جامعی عاملی همدانی حارثی می‌باشد که به سال ۱۱۱۶ق آن را آغاز و در سال ۱۱۱۸ق به فرجام رسانده است. این نسخه چون به خط یکی از عالمان بزرگ شیعه می‌باشد، بسیار نفیس و اهمیت ویژه دارد. قطع وزیری، خط نسخ عناوین مشکی درشت، دارای حواشی بسیار به خط همان کاتب، وی پس از کتابت نسخه را مقابله و تصحیح کرده است. اهمیت دیگر این نسخه آن است که از روی نسخه‌ای کهن که به سال ۳۰۰ق به خط حسن بن علی بن حسن بن سمعان بن حسن بن محمد بن سمعان بن الحسن الهاشمی الحسینی نوشته شده بوده کتابت شده است. بدین صورت که از روی نسخه‌ای که در زمان مؤلف کتابت شده، استنساخ گردیده است. قطع وزیری. شماره ثبت ۱۵۸۲۱

۳۶۵

اكتشفه
واحد من علماء
دور/ علماء الطرافه
بشؤون ۲۲

فاما اذا ج ۲

مستقاربان ج ۲

منه الزيادة في جملة الاسماء
ثم رايته في نسخة مستقاربان
لاستقاربان فهو الصحيح ۲

في نسخة المستقاربان
لاستقاربان في نسخة مستقاربان
المتاخر من نسخة مستقاربان

وقد ثبت من نسخة مستقاربان
من ذي القعدة الحرام ۱۱۱۸
من الهجرة وقد ثبتنا النسخة
في نسخة مستقاربان

بعض النسخ والاشارة في النسخ
في نسخة مستقاربان
لان الكتاب مخطوط في زماننا
ولا المخطوط في زماننا

في نسخة مستقاربان
في نسخة مستقاربان
في نسخة مستقاربان

والنساء للضعيف من استخذ كما حد فوالام ظلت و تركوا الزيادة كما تركوها في نقيت
نيت قلت ابدلوا النساء مكان الطاء ليكون ما بعد السين مضموسا مثلها كما قالوا ابدالوا
ليكون ما بعد ما مجهورا فابدلوا من موضعها شبه الخروف بالسين فابدلوا ما مكانها
كما تبدل هي مكانها في الاوطياقي ومن الشاذ فوطهم في بني العنبر وبني الحرث بلعنبر
في بحرث بعد فون التون فكذا يفعلون بكل قبيلة ظهر فيها لام مضمومة فاذا لم تظهر
اللام فيها فلا يكون ذلك لانها لما كانت مما كثر في كلامهم وكانت اللام والتون قويتا
المخارج حد فوها وشبهوها فتمسكت لانهما حرفان متقاربان ولم يصلوا الى الادغام
لم يصلوا في مسكت لكون اللام وهذا بعد لانه اجتمع فيه انه منفصل وانه ساكن
لا يتصرف في تصرف الفعل حين تدرك الحركة ومثل هذا قول بعضهم علماء بنو فلان
فخذ اللام يريد على لاء بنو فلان وهي عربية ۵

هذه صورة ما كتبه كاتب الاصل

كحل اليفر الثاني من كتاب أبي بشر عمرو بن عثمان بن قنبر المعروف بسبويه
ويكمله كحل جميع الديوان والحمد لله حق حمده وصلى الله على محمد رسول
وآله وعلى اهل البيت الطاهرين وصحبه وكان الفراغ منه في اليوم الموفى
عشرين من شهر ربيع الآخر سنة ثمان مائة على يد أبي الحسن بن علي بن الحسين بن سمعان
بن الحسن بن محمد بن سمعان ابن الحسن الهاشمي الحسيني وفقه الله لطاعته واعانه
على صنائه وفهمه ما فيه واعانه على طلب العلم وجعله من اهله وختم له بخبره امين
وصلى الله على محمد سيد العالمين وخير المرسلين وخاتم النبيين وعلى اهل البيت الطاهرين
وسلم تسليما كثيرا ۵

وقد فرغ من كتابته لتفسير مع التثبت والتامل من هذه النسخة التي هذا ما كتبه كاتبها
اليه في الغاية القصوى خصوصا في مثل هذا الزمان المجهول فيه كتاب سبويه من الصحة
متنا واعدا بالعبء الفقير الحقير محي الدين بن حسين بن محي الدين بن عبد اللطيف
العاملي الحارثي الهادي في اليوم الخامس من شهر شعبان المعظم من شهر سنة الف
ومائة وثمانية عشر من الهجرة النبوية على مشرفها والامه الاوصيا ومن بعده افضل
الصلوة التحية

برگ پایانی الكتاب سبويه تمام نسخه به خط محي الدين جامعي عاملي كه به سال
۱۱۱۶ تا ۱۱۱۸ ق از روی یک نسخه کهن مورخ سال ۳۰۰ ق کتابت کرده است.
ش «۱۵۸۲۱»

۲۰۲. کتاب مذهبی کهن به خط سریانی قدیم؛ نسخه بسیار مهم نفیس و گرانبها. قطع رقعی کوچک بسیار قطور افزون بر ده سانتی متر. این نسخه ارزشمند چنانچه در هر يك از کتابخانه‌های جهان باشد آن را در ویتترین‌های ویژه به نمایش خواهند گذاشت. خط سریانی درشت. نسخه موجود در قرن ۱۵ میلادی پیرامون ششصد سال قبل کتابت شده است. شماره ثبت ۱۳۸۰۴م

۲۰۳. تفسیر الکشاف عن حقایق التنزیل، مشتمل بر نیمه دوم. تألیف: ابوالقاسم محمود بن عمر زمخشری. نسخه نفیس، کهن و ارزشمند مورخ ذی القعدة سال ۶۵۷ق به خط نسخ خوش محمد بن ابی الفتوح بن عثمان صوفی. قطع رحلی. شماره ثبت ۱۷۶۵۷

۲۰۴. تفسیر الکشاف؛ جلد ۲ مورخ ربیع الثاني سال ۱۰۸۵ق که بر عالم بزرگ شیعی شیخ صالح بن عبدالکریم بحرانی خوانده و تصحیح شده و آن بزرگوار چند سطر به خط مبارک خود در برگ پایانی نسخه مرقوم فرموده‌اند. شماره ثبت ۱۵۱۳۰م

۲۰۵. تفسیر الکشاف؛ نسخه کهن مورخ جمعه ۹ ذی الحجة سال ۸۷۷ق به خط نستعلیق یوسف بن علی بن یوسف البادانی. شماره ثبت ۱۵۸۷۱

۲۰۶. تفسیر الکشاف؛ جلد ۶ و ۷. نسخه کهن مورخ یکشنبه ۴ محرم سال ۷۰۷ق به خط نسخ عبدالکریم الحمدالاسمعی. شماره ثبت ۱۵۸۶۳

۲۰۷. کشف الأصول؛ جلد ۲ به عربی، از ابوالقاسم بن محمدصادق اصفهانی؛ اواخر سده ۱۳ ق، نسخه اصل به خط نسخ مؤلف.

۲۰۸. کشف الأصول؛ جلد ۴ به عربی، از ابوالقاسم بن محمدصادق اصفهانی، کتابت شب پنجشنبه ۴ ربیع الاول سال ۱۲۹۲ق نسخه اصل به خط مؤلف، نفیس و تاکنون چاپ نشده است. شماره ثبت ۲۳۳۲۳ ج ۳

۲۰۹. کشف السرّ المبهّم فی لزوم ما لا یلزم؛ به عربی، از صلاح الدین خلیل بن ایبک بن عبدالله الصّقدی متولد ۶۹۶ و متوفی ۷۶۴ هجری قمری مؤلف کتاب عظیم الوافی بالوفیات و تعداد بسیاری اثر علمی دیگر؛ نسخه بسیار مهم، بی‌نظیر، ارزشمند و کهن که در عصر مؤلف در نیمه سده ۸ هجری قمری کتابت شده و در پایان هر يك از فصول کتاب چند سطر دستخط وی آمده است.

این کتاب منحصر به فرد است و هیچ نسخه‌ای از آن در کتابخانه‌های جهان گزارش نشده است. از چند جهت این نسخه مهم و حائز اهمیت می‌باشد. نخست آنکه دستخط مؤلف در چند موضع نسخه آمده است. دو دیگر آنکه نسخه دیگری از آن در هیچ کتابخانه‌های وجود ندارد. سوم آنکه نسخه‌ای است کهن و برای خزانه یکی از سلاطین نوشته شده است. قطع رقعی کوتاه. شماره ثبت ۱۷۵۰۰

۲۱۰. کفایة الأیتام؛

لَهُ طَلَعَهُ أَمْسٌ مَحَامِدُهُ عَلَى بَدْوٍ رَايَا حَيْلَهُ أَلَمْ زَارَهُ
وَأَعْطَاهُ قَدْرًا دَرَّتْ قَضْبُ اللَّوِيِّ بَابًا مَزْجَلَهُ مُتَوَارِدَهُ
فِي أَسْفَلِ لَوْكَانٍ يَشْرِي وَصَالَهُ بَذَلَتْ وَمَا مَارِي فِي قَرْطِ مَارِيهِ
وَقُلْتُ
دُعِيَ عَلَى وَجْهِ سَائِقَةٍ وَنَفْسِي لَسَرْقَتِي رَأَى قَبْهَ
وَجْهِهِ الْخَبِيرِ الضَّيْقِ جَرْمُهُ فَيَا هَلْ لَوْ جِي مِنْ قَبْهَ
وَقُلْتُ
كَلَفْتُ بَدَاتٍ وَجَدْتُ لَوْ بَدَيْ لِبَدْرِ النَّمْرِ قَدَاهُ وَجْهِي
مَنْ لَا تَرَاكَ مَسَكْتُ خَبَاؤًا لَا تَزِلْتُ سَوِي الْأَجْتَا حَبَا
لِخَصَنِ الْبَانِ أَنْ خَطَرْتُ قَوَامًا وَشَمَرًا لَا فَوْزَ لَشَغَرَتِ تَحِيَا
لَقَدْ اسْتَعْتَمْتُ لَمْ يَنْ لَمْ فَيَا بَجْهَلٍ مَنَّهُ لَوَا دَنْبُ خِيَا
وَقُلْتُ
مَاتَ عَمِّي وَفِي أَرْزِ عَرَامٍ تَعُوذُ بِهِ الْخَلِيمُ مِنَ الْبَلَاءِ
وَمَا لَكَ كِبَرْتُ وَنَامَ أَرْزِي أَنْتَ حَبْرَاءُ كَمَا كُنْتَ قَبْلَهُ

کشف السر المبهم فی لزوم ما لا يلزم از: صلاح الدین صفدی. دارای خطوط مؤلف در چند موضع کتاب. ش «۱۷۵۰۰»

جلد ۲ به فارسی، از سید جعفر بن ابی اسحاق علوی کشفی بروجردی متوفی ۱۲۶۷ق، خط نستعلیق. مورخ پیرامون سده ۱۳ ق. عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع رحلی بزرگ. شماره ثبت ۱۶۳۸۳

۲۱۱. کلیات سعدی شیرازی؛ نسخه هنری مذهب و مرصع ممتاز به خط نستعلیق زیبای شهر امیر شیرازی از خوشنویسان عصر صفوی که در اوایل سده ۱۱ق. آن را کتابت کرده است. دارای ۱۲ سرلوح زیبای مرصع ممتاز و دو صفحه کامل نگاره ممتاز (مینیاتور) کار استادان مشهور مکتب هرات در عصر صفوی. این نسخه یکی از ممتازترین نسخه‌های هنری جالب از دیوان سعدی به شمار می‌آید. تمامی صفحات مجدول چند خطی و مثلث‌های مرصع پرکار بی‌نظیر. این نسخه که قبلاً فرسوده و فاقد جلد بوده است در واحد مرمت این کتابخانه بزرگ ترمیم

و بازسازی گردیده است به ویژه جلد آن را کارشناسان مربوطه با بهترین روش به صورت گل و برگ رنگین ساخته‌اند. قطع وزیری بلند. شماره ثبت ۱۵۸۲۴

۲۱۲. **کنز الأسرار و لاقح الأفكار**؛ به عربی، از ابی عبدالله احمد بن سعید بن عمر بن سعید صنهاجی معروف به: انشاندالقاضی در شهر ازمیر ترکیه؛ نسخه نفیس و نایاب مورخ سال ۱۱۱۹ق در بلدة خانیه از جزیره کُندُ به خط نستعلیق مصطفی بن علی الشهیر به شهری، صفحات مجدول عناوین قرمز، قطع رقعی پالتویی. شماره ثبت ۱۶۲۳۸

۲۱۳. **کنز الدقائق**؛ به عربی در فقه عامه. نسخه کهن مورخ ۲۵ رجب سال ۸۲۲ق شماره ثبت ۱۷۶۱۵

۲۱۴. **الکھف والرقیم فی شرح بسم الله الرحمن الرحیم**؛ به عربی، از عبدالکریم بن ابراهیم بن سبط الشیخ عبدالقادر گیلانی؛ به خط نسخ قدیم مورخ اواخر سده ۸ق احتمالاً نسخه اصل به خط مؤلف که در مسجد شیخ شرف‌الدین اسماعیل کتابت شده است. عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز. قطع وزیری. شماره ثبت ۱۷۵۸۶

۲۱۵. **کیمیای سعادت**؛ به فارسی مشتمل بر بخشی از کتاب، تألیف امام محمد غزالی طوسی؛ نسخه نفیس، کهن و ارزشمند مورخ اواسط محرم سال ۸۴۹ق. خط نسخ. عناوین شنگرف. کاتب زین‌الدین بن تاج‌الدین بن فخرالدین حسین محمد حافظ آل‌رموئی. قطع وزیری. شماره ثبت ۱۶۹۳۳

۲۱۶. **گلستان سعدی شیرازی**؛ نسخه کهن مورخ شنبه ذی الحجه سال ۹۴۰ق قطع جیبی، خط نستعلیق خوش، عناوین شنگرف. شماره ثبت ۲۲۶۱۳ ج ۳

۲۱۷. **لباب الإعراب فی النحو**؛ به عربی، از محمد بن محمد فاضل اسفراینی؛ به خط نسخ قدیم، کتابت سال ۸۱۹ق، نسخه نفیس و کهن. قطع وزیری پالتویی، نسخه مصحح، شماره ثبت ۱۶۵۰۶

۲۱۸. **لطائف الإشارات فی حقائق العبارات**؛ در تفسیر قرآن کریم به عربی، از ابوالقاسم عبدالکریم بن هوزان قشیری؛ به خط نسخ و نستعلیق قدیم. کتابت سال ۶۵۷ق به خط اسحاق. مؤلف کتاب را به سال ۴۳۷ق نگاشته است.

نسخه موجود ۲۲۰ سال بعد از تالیف کتابت شده است. عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع رحلی کوچک. شماره ثبت ۱۶۸۲۹

۲۱۹. لغات قرآن؛ به فارسی، مؤلف ناشناخته؛ کتابت یکشنبه ۹ رمضان سال

۱۲۵۳ق. عناوین و نشانی‌ها مشکی، قطع رقعی، شماره ثبت ۲۲۹۱۷ ج ۳

۲۲۰. مائة الفوائد؛ به عربی، از شیخ محمد الشرحی الپیری الیمنی از علمای

زیدیه ین در نیمه نخست سده ۱۳ هجری قمری؛ نسخه نفیس و تنها نسخه موجود که در هیچ یک از منابع نام این اثر نیامده است. به خط نسخ خوش محمدعلی شریف کرمانی که به امر مؤیدالدوله در سال ۱۲۷۲ هجری قمری کتابت کرده است، پشت برگ آغازین مؤیدالدوله این نسخه را به سال ۱۲۹۳ق به فرزند خود درویش غلامعلی خان هدیه کرده است، نسخه تمیز بوده و افتادگی ندارد. شماره ثبت ۱۵۴۴۶

۲۲۱. متانة الروایات؛ به عربی در فقه عامه. از شیخ عبدالکریم بوبکانی

سیستانی، نسخه نفیس، نایاب، ارزشمند و کهن. تاکنون چاپ نشده است. کتابت نسخه سال ۹۴۱ق، قطع رحلی کوتاه. صفحه آغازین دارای سرلوح مرصع. خط نسخ خوش. عناوین قرمز. شماره ثبت ۱۷۶۴۸

۲۲۲. مثنوی معنوی؛ از: جلال‌الدین محمد رومی بلخی؛ خط نسخ قدیم،

نسخه کهن مورخ اواخر سده ۸ق، عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع رقعی بیاضی. شماره ثبت ۱۵۳۱۵م

۲۲۳. مثنوی معنوی مولوی؛ از جلال‌الدین رومی، نسخه نفیس مورخ سال

۹۰۰ق. در شهر بخارا به خط نستعلیق زیبای محمدعلی کاتب. قطع وزیری کوتاه، صفحات مجدول قرمز چهار ستونی. برگ آغازین نونویس شده. شماره ثبت ۲۲۷۰۶ ج ۳

۲۲۴. مجامع الأنوار فی أخبار الأئمة الأطهار(ع)؛ به عربی، از سید محمد

مهدی بن محمد جعفر موسوی، به خط نسخ، کتابت نیمه نخست سده ۱۳ ق مشتمل بر رخدادهای جهان قبل از حضرت آدم و بیان آغاز خلقت آسمان و زمین و مخلوقات اعم از انسان، فرشته، جن و نیز ستارگان و کواکب و سائقه و بخشی از اخبار ائمه اطهار علیهم السلام دارای پنجاه و هفت مجمع می‌باشد.

نسخه نفیس و نایاب که تاکنون چاپ نشده و در منابع موجود، نام این اثر نیامده است. به احتمال بسیار نسخه اصل به خط مؤلف، عناوین و نشانی‌ها مشککی و قرمز، قطع وزیری پالتویی. شماره ثبت ۱۶۸۳۶

۲۲۵. مجمع العرائس الوجهیه؛ به عربی، از محمدباقر هزارجریبی، خط نسخ، کتابت پنج‌شنبه ۲۰ ذی‌الحجه سال ۱۲۵۴ق، در پایان چند صورت اجازه از بزرگوارانی چون: میرزای قمی، ملا احمد نراقی، سیدجواد عاملی صاحب مفتاح الکرامه نیز آمده است. شماره ثبت ۲۳۵۶۶ ج ۳

۲۲۶. مجموعه نفیس؛ شامل: ۱. آداب الدینیه، به عربی از شیخ طبرسی، مورخ ۱۰۸۶ق. به خط بهاء‌الدین محمد الطّفانی. ۲. دانشنامه شاهی، به فارسی از: محمدامین استرآبادی مورخ اواخر سده ۱۳ق. ۳. علم تجوید به عربی و فارسی از؟ ۴. مناقب ابن شاذان، مورّخ سده ۱۱ق. ۵. ولایت محمدی. به فارسی از: غلامحسین عرب خُذیه بیرجندی ۶. مجموعه روایات. به فارسی از غلامحسین عرب خُذیه بیرجندی. شماره ثبت ۲۲۴۳۱ ج ۳

۲۲۷. مجموعه نفیس؛ شامل: ۱. چهل سوره از تورات، به فارسی و عربی از: سیدرضا بن قاسم مورخ شوال سال ۱۲۳۱ق. ۲. شرح قصیده یائیه میر فندرسکی، به فارسی از: محمد صالح خلخالی، مورخ ۱۲۶۵ق. ۳. رساله نثر از: حسینی نائینی. ۴. خطبه بی‌نقطه فارسی. از: حسینی نائینی ۵. ایضاً خطبه عربی بی‌نقطه مورّخ سده ۱۳ق. ۶. ایضاً خطبه عربی بی‌نقطه مورخ ۱۲۶۰ق از همو ۷. اشعار فارسی بی‌نقطه. از: همو مورخ ۱۲۷۰ق. مجموعه نفیسی است و چند رساله دیگر در آن وجود دارد. شماره ثبت ۲۳۴۰۲ ج ۳

۲۲۸. مجموعه نفیس؛ شامل: ۱. نورالیقین بین المخافتین، به عربی از: میر محمد نصیر بن محمد معصوم بارفروشی ۲. رساله در هندسه ۳. ترجمه توحید مفضل از علامه مجلسی ۴. بخشی از کتاب القوانین میرزای قمی ۵. رساله در اصول دین از محمد محسن بن محمد مهدی فیض کرمانشاهی از نوادگان فیض کاشانی شاخه کرمانشاه ۶. الدررالبهیة از: محسن بن محمد سمیع فیض کرمانشاهی ۷. قواعد تجوید از: محسن بن محمد سمیع فیض کرمانشاهی ۸. رساله در جواز تقلید از میت.

نسخه نفیس، چند رساله آن تاکنون چاپ نشده، نسخه مصحح. عناوین مشکی و قرمز. قطع وزیری. شماره ثبت ۱۴۹۰۷م

۲۲۹. **مجموعه نفیس عربی؛** شامل: از: ابوحامد غزالی طوسی، مورخ

۱۹ شعبان سال ۱۱۱۱ق. ۲. رساله در علل اشیاء، از غزالی ۳. رساله در علل رؤیاء از غزالی، مورخ ۱۱۶۲ق. ۴. شرح اربعین از غزالی ۵. اسماء الانبیاء از غزالی.

مجموعه نفیس، عناوین مشکی و قرمز قطع رقعی بزرگ. شماره ثبت ۲۳۱۶۳ج ۳

۲۳۰. **مجموعه بسیار نفیس مشتمل بر ۸۷ رساله عربی؛** از آثار

ابوموسی جابر بن حیان نخعی صوفی جعفری بدین ترتیب: ۱. کتاب المنفعة ۲. رساله

الملك ۳. قول صاحب المكتسب در معادن ۴. رساله آغاناذیمون الأكبر، ۵. الرسالة من

آغاناذیمون الأكبر ۶. کتاب الوصول فی تدبیر الأركان والاصول ۷. رساله فی عمل

خالد من العمل المكتوم، ۸. رساله در عمل شیخ معروف کرخی ۹. کتاب الملك فی

علم الطلسمات ۱۰. رساله مریانس حکیم در اکسیر ۱۱. رساله در اکسیر ۱۲. رساله

ریسموس حکیم ۱۳. حاشیه من اقوال العلماء ۱۴. رساله فی اقوال الحكماء ۱۵.

رساله دبرت الخزیة. ۱۶. من رایحة الکبر ۱۷. ایضاً اقوال الحكماء ۱۸. ایضاً اقوال

الحكماء ۱۹. فائدة فی حل الزئبق ۲۰. کتاب النفس ۲۱. فائدة فی حل المصطکی

والسندروس ۲۲. ایضاً فائدة فی حل السندروس ۲۳. طريقة علاج الزيت الحار

واستخراج دهن الخروع والجوز ۲۴. کتاب المواهب من السبعین ۲۵. تتمه کتاب

النفس ۲۶. تتمه کتاب ارسطاطاليس الحكيم ۲۷. رساله فی الدعا ۲۸. قول الطغرائی

۲۹. کتاب الرحمة ۳۰. رساله الطغرائی ۳۱. کتاب الوصية ۳۲. کتاب المفاخر ۳۳.

کتاب مختارات الأعمال ۳۴. اقوال الحكماء ۳۵. ایضا اقوال الحكماء ۳۶. رساله الخالد.

از خالد بن یزید ۳۷. رساله عن اخت النبوة و عصمة المروة از: خالد بن یزید ۳۸.

رساله الخالد. از خالد بن یزید ۳۹. اقوال الحكماء ۴۰. حل الثقل و ركب فيه الصبغ

۴۱. کلام فخرالدین الرازی ۴۲. کتاب السیر المکنون ۴۳. باب لتطهير النحاس ۴۴.

قول السهل ۴۵. اقوال الحكماء ۴۶. ایضا اقوال الحكماء ۴۷. رساله المختارات من

المجردات ۴۸. مجربات الکاتب ۴۹. اقوال الحكماء ۵۰. رساله فی الضمیر ۵۱. کتاب

سرالسار ۵۲. مسائل خالد ۵۳. رساله فی العمل المكتوم ۵۴. کتاب السر المكتوم فی

علم المصنون ۵۵. رساله جئات الخلد ۵۶. رساله حل الطلسم وكشف السر المبهم ۵۷. رساله تدبیر الحجر الأعظم فی اسرع وقت ۵۸. قصیده ملیحه فی كشف الحجر ۵۹. كتاب الرحمة ۶۰. رساله الضمیر ۶۱. باب فی تشمیع الأجساد والاكاسیر ۶۲. اقوال الحكماء ۶۳. متفرقات مرموزات برمزه بعید لقول الحكماء. از جاماسب حكیم ۶۴. كتاب الألحاف من السبعین ۶۵. كتاب الهرمس الحكیم ۶۶. كتاب الرحمة ۶۷. رساله ارسطاطاليس ۶۸. رساله اشبعة للرحمة ۶۹. اقوال المتفرقات ۷۰. تنمة ۷۱. كتاب التدابير از امام فخرالدين رازی ۷۲. رساله الضمیر ۷۳. صفة التحليل بالدرة ۷۴. قول الخليفة ۷۵. قول حكيم به فارسی در مورد زنبق ۷۶. كتاب الموازين ۷۷. كتاب السر المكنون فی موازين جابر بن حیّان، جزء اول. ۷۸. جزء دوم ۷۹. كتاب السر المكنون ۸۰. جلد اول كتاب الأحجار على رأى بليناس ۸۱. كتاب الراهب ۸۲. كتاب التسهيل ۸۳. جزء دوم كتاب موازين الأحجار على رأى بليناس ۸۴. جزء سوم كتاب الأحجار على رأى بليناس ۸۵. جزء چهارم كتاب الأحجار على رأى بليناس ۸۶. كلمات الحكماء ۸۷. رساله فهم الثاقب الى الفهم المراقب از افلاطون حكيم. اين مجموعه بسيار نفيس و ارزشمند می‌باشد. به جز چند رساله آن كه از ديگران می‌باشد بقيه از جابر بن حیّان است. برخی از رساله‌های مجموعه تاکنون چاپ نشده است. كتابت نیمه نخست سده ۱۳ق قطع رقعی بلند، خط نستعلیق، عناوین قرمز. نسخه اندکی فرسوده گشته و نیاز به ترمیم و بازسازی دارد. به یاری خداوند در واحد مرمت اسناد و نسخه‌های خطی این کتابخانه بزرگ به روش علمی ترمیم و بازسازی می‌گردد. شماره ثبت ۱۵۴۴۴م.

۲۳۱. مجموعه خاني في عين المعاني؛ از کمال کریم، به فارسی خط نستعلیق، مورّخ نیمه نخست سده ۱۳ق. احتمالاً در کشور افغانستان یا جنوب تاجیکستان كتابت شده است. كتاب در فقه اهل سنت و مؤلف آن را به نام سلطان بهرام‌خان نگاشته و تاکنون چاپ نشده است. عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف. قطع رقعی، حاشیه‌نویسی دارد، نسخه مصحح. شماره ثبت ۱۴۷۲۸

۲۳۲. مجموعه در اصول فقه به عربی؛ از مرحوم آیت‌الله سید علی بن سید محمد بن علی رضوی تبریزی متولد ۱۲۷۵ق و متوفی به سال ۱۳۳۶ق در قم،

این کتاب نسخه اصل و به خط مؤلف می‌باشد که با چند نسخه دیگر در آبان ماه سال ۱۳۹۰ ق برای این کتابخانه بزرگ خریداری نمودم. مهر چهارگوش مؤلف در برگ آغاز مشهود است. خط نستعلیق. قطع رقعی بلند. نسخه بسیار نفیس. شماره ثبت ۱۵۳۷۷ م

۲۳۳. مجموعه دو رساله عربی ۱. شرح رساله اصول دین از شیخ فخرالدین بن جمال الدین ۲. رساله منتهی السؤل فی شرح الفصول از: ظهیرالدین علی بن یوسف نیلی، به خط نستعلیق جلال الدین محمد که برای نورالدین محمد فرزند خودش کتابت کرده است. عناوین و نشانی‌ها مشکى و قرمز. شماره ثبت ۱۴۲۸۳ م

۲۳۴. مجموعه رسائل؛ مشتمل بر: ۱. رساله در صلوة، به عربی مورخ سده ۱۲ ق ۲. آداب علم و معلم به فارسی از محمود محمدی معروف به: المهدی مورخ سده ۱۲ ق ۳. مقامات النجاة به فارسی از: محمود محمدی معروف به: المهدی مورخ سده ۱۲ ق ۴. قصیده از محمد بن سیمین مورخ سده ۱۲ ق ۵. رساله السجع النفیس فی محاوره الآلام از: سید محمد بن عالم نقیب ابوطالب بن حمزه ملقب به: شمس موسوی حسینی حائری، نسخه نفیس، نایاب و کهن مورخ پنجم ربیع الاول سال ۹۵۵ ق چند رساله نفیس دیگر نیز در این مجموعه قرار گرفته از جمله: کشکول نزل السائری - مسند فاطمه - محاسبة النفس مجلس الأبرار و مسالك الأخیار و جز آن‌ها. شماره ثبت ۱۷۵۳۷

۲۳۵. مجموعه رسائل؛ مشتمل بر: ۱. امالی شیخ صدوق مورخ ۱۰۰۸ ق ۲. کتاب الرجعة، به عربی از: سید محمد مؤمن استرآبادی حسینی مکی شهید به سال ۱۰۸۸ ق. وی در این اثر به مسئله رجعت و ظهور حضرت ولی عصر ارواحنا فداه پرداخته است. نسخه در حیات مؤلف سال ۱۰۸۱ ق کتابت شده است. دست خط مؤلف در پشت برگ آغازین این کتاب به سال ۱۰۸۵ ق در تبریز آمده است. ۳. کتاب اللہوف، از: ابن طاووس حلّی مورخ سده ۱۱ ق. ۴. دلائل الامامة طبری مورخ نیمه دوم سده ۱۱ ق. مجموعه نفیسی است، خط نسخ، عناوین قرمز، قطع رحلی کوتاه. شماره ثبت ۱۵۹۰۶

۲۳۶. مجموعه رسائل فقهی شهید ثانی؛ مشتمل بر ۱۷ رساله عربی، نسخه نفیس و ارزشمند، مورخ ۹۷۴ ق به خط نستعلیق و نسخ. عناوین قرمز. این نسخه قبلاً در کتابخانه مرحوم صدر الافاضل شیرازی جدّ مرحوم فخرالدین نصیری بوده است. قطع رقعی کوچک. شماره ثبت ۱۵۲۸۹ م

۲۳۷. **مجموعه رسائل نفیس؛** به عربی مشتمل بر چند رساله از شهید ثانی و دیگران، نسخه نفیس و ارزشمند، تمامی رساله‌های مجموعه مورخ سال ۱۰۱۲ ق و به خط نسخ ریز خوش محمد بن فتح الله بسطامی کتابت شده است. در پایان رساله پنجم دستخط مبارك شيخ بهاءالدين عاملی در همان سال ۱۰۱۲ ق آمده که نسخه موجود بر وی خوانده و تصحیح گردیده است. مجموعاً ۱۱ رساله در این مجموعه وجود دارد از جمله ۱. مناسک حج عربی ۲. مناسک حج شهید اول ۳. مناسک حج شهید ثانی ۴. رساله الحدود ابن سینا ۵. حاشیه بر اثنی عشریه شيخ بهاءالدين عاملی با انهایی از وی در پایان آن ۶. اشعار فارسی در تعبیر خواب ۷. رساله کشف الریبه فی احکام الغیبه از شهید ثانی ۸. رساله اثنی عشریه از شيخ بهایی ۹. رساله عقد درر الأسرار ۱۰. مختصر آداب حج ۱۱. لغز شيخ بهاءالدين عاملی. قطع جیبی کوچک پالتویی. شماره ثبت ۱۵۲۸۳م

۲۳۸. **مجموعه روزنامه سفر صدراعظم قاجار؛** به فارسی، خط نستعلیق کتابت سده ۱۳ ق عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف قطع رقعی بزرگ رکابه‌نویسی دارد مجموعه روزنامه سفر صدر اعظم وقت قاجار از طریق تهران به اروپا و بازگشت به ایران از مسیر تهران - کن - سولقان - کرج - قاسم‌آباد - عبدالله آباد - قزوین - آقابابا - محمودآباد - اسماعیل‌آباد - لوشان - منجیل - رستم‌آباد - امامزاده هاشم - رشت - انزلی - حاجی‌ترخان سپس به سوی مسکو - سن‌پترزبورگ - آلمان شهرهای برلن - فرانکفورت - بلژیک - شهر بروکسل - انگلستان - لندن و منچستر - فرانسه - پاریس - سوئیس - شهر ژنو - اطریش - وین - ایتالیا - میلان - یونان - آتن - بلغارستان - صوفیه - ترکیه - استانبول - تفلیس - باکو - گنجه سپس مراجعت به سوی ایران. در این سفر تنی چند از مسئولان حکومتی و اعیان کشور حضور داشتند و در هر جا با استقبال مواجه می‌شدند. متأسفانه برگ‌هایی از پایان و آغاز افتاده و برگ‌های آن نیمه اسیدی گشته است نسخه مصحح، فرسوده، آثار رطوبت به لبه برگ‌ها سرایت نموده. حاشیه‌نویسی دارد. شماره ثبت ۱۵۷۰۰

۲۳۹. مجموعه نفیس مشتمل بر سه رساله؛ ۱. شرح البداية في علم الدرایة شهید ثانی ۲. کاشفة الحال، به عربی از ابن ابی جمهور أحسایی ۳. رساله في

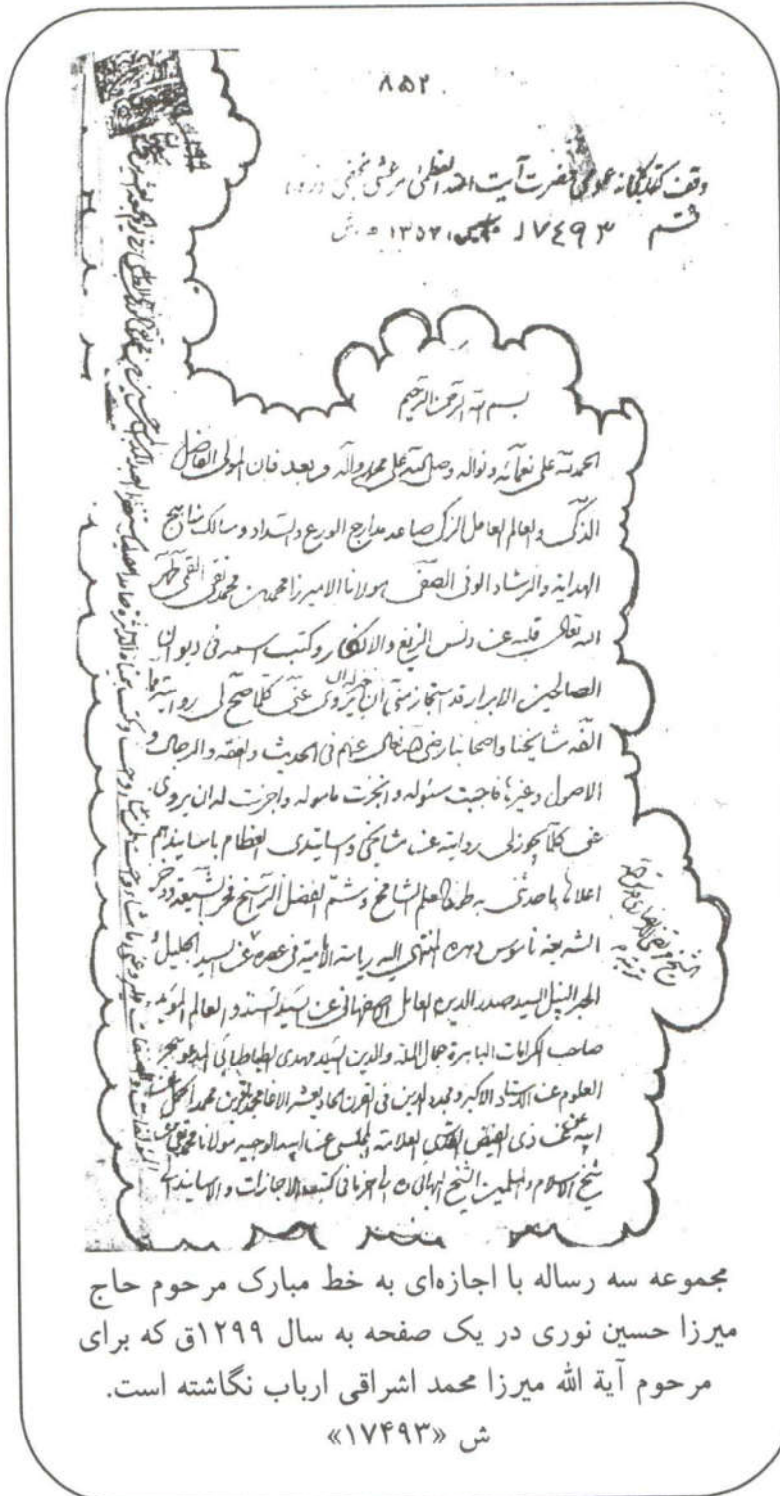
طریق الاستنباط از محقق کرکی به عربی. این نسخه نفیس سابقا در کتابخانه مرحوم آیت الله حاج میرزا محمد اشراقی معروف به ارباب جدّ خاندان اشراقی قم بوده و در پایان این مجموعه اجازه ای در یک صفحه به خط مبارک مرحوم آیت الله حاج میرزا حسین نوری طبرسی به سال ۱۲۹۹ ق آمده که برای مرحوم آیت الله ارباب نگاشته است.

شماره ثبت ۱۷۴۹۳

۲۴۰. مجموعه نفیس؛

شامل: ۱. کتاب المقصد الأسنی فی شرح الأسماء الحُسنى، به عربی از: امام احمد غزالی طوسی. نسخه نفیس، ارزشمند و کهن مورخ اوایل سده

۹ ق. ۲. کتاب التجريد فی کلمة التوحيد، به عربی از: امام احمد غزالی طوسی.

مجموعه سه رساله با اجازه ای به خط مبارک مرحوم حاج میرزا حسین نوری در یک صفحه به سال ۱۲۹۹ ق که برای مرحوم آیه الله میرزا محمد اشراقی ارباب نگاشته است.

ش «۱۷۴۹۳»

نسخه نفیس به خط نسخ خوش کاتب کتاب قبلی مورخ اوایل سده ۹ق. مجموعه ارزشمندی است که سابقاً در ترکیه عثمانی قرار داشته و تملك چند تن از عالمان عثمانی در پشت برگ آغازین نسخه آمده است. شماره ثبت ۱۵۳۹۷م

۲۴۱. مجموعه نفیس؛ شامل ۱. رساله سوانح القریحه فی شرح الصفیحه، به عربی در شرح رساله صفیحه اسطرباب شیخ بهاء الدین عاملی از: ابو محمد عبدالله بن فخرالدین حسینی موصلی. ۲. رساله: الشمس المضيئة علی الرسالة التحية. متن از: سبط الماردینی شرح از: ؟ ۳. رساله فی العمل بالربیع المجیب، به عربی از: ؟ دارای مقدمه و بیست باب و خاتمه، مجموعه نفیسی است مورخ سده ۱۳ق، قطع رقعی بلند. شماره ثبت ۱۵۴۰۰م

۲۴۲. مجموعه نفیس؛ شامل: ۱. مشکوة الأنوار، به عربی از: غزالی طوسی. نسخه نفیس، ارزشمند و کهن مورخ صفر سال ۸۷۲ق در یزد. این کتاب در ذیقعه سال ۸۷۳ق از سوی مرشد الحسینی در کرمان مقابله و تصحیح شده است. ۲. رساله چهل حدیث، به عربی از: غزالی طوسی. نسخه نفیس و کهن مورخ ۸۷۳ق به خط همان کاتب رساله قبلی. ۳. رساله عربی ناشناخته از: شیخ نجم الدین احمد بن عمر بن محمد بن عبدالله خوارزمی معروف به کبری. نسخه نفیس، کهن و ارزشمند مورخ ۸۷۳ق در کرمان به خط همان کاتب دو رساله قبلی. قطع مجموعه وزیری. عناوین قرمز. شماره ثبت ۱۶۴۵۶

۲۴۳. مجموعه نفیس؛ مشتمل بر: ۱. رساله تحفه حاقی به فارسی در اسطرباب از: شیخ بهاء الدین عاملی مورخ سده ۱۳ق ۲. رساله سوانح القریحه در شرح صفیحه در اسطرباب. متن از شیخ بهاء الدین عاملی، و شرح از: ابو محمد عبدالله بن فخرالدین حسینی موصلی، نسخه نایاب و نفیس مورخ ۱۳۱۲ق به خط نسخ ابوالمحمد بن سلیمان. ۳. شرح اسطرباب، به فارسی از: شیخ محمد الوسیم. نسخه نفیس مورخ اوایل سده ۱۴ق ۴. تشریح الأفلاك، به عربی از شیخ بهاء الدین عاملی، مورخ ۱۳۱۱ق. ۵. تشریح الإدراك فی شرح تشریح الأفلاك شیخ بهاء الدین عاملی، شرح از: ابراهیم بن حیدر صفوی حسین آبادی، به عربی، نسخه نفیس و چاپ نشده مورخ ۱۳۱۲ق ۶. رساله إثبات الواجب محقق دوانی مورخ ۲۳ ذی الحجه ۱۳۰۹ق

به خط عبدالحمید ۷. رساله عربی منظوم از دوآنی مورخ شعبان ۱۳۱۱ ق. ۸. رساله الدقائق المحکمة فی شرح المقدمة الجزریة به عربی از ابویحیی ذکریا الانصاری مورخ اوایل سده ۱۴ ق. ۹. اشعار فارسی، سراینده مجهول. مجموعه ارزشمندی است. برخی از رساله‌های آن تاکنون چاپ نشده است. شماره ثبت ۱۵۳۲۰

۲۴۴. مجموعه نفیس؛ ۱. شرح رساله اصول دین، از: شیخ فخرالحق بن جمال الدین، نسخه نفیس مورخ ۱۰۳۷ ق به خط نستعلیق جلال الدین محمد که برای نورالدین محمد فرزند کاتب کتابت نموده است. ۲. رساله منتهی السؤل فی شرح الفصول به عربی از: ظهیرالدین علی بن یوسف نیلی به خط همان کاتب در همان تاریخ، نسخه مصحح، قطع رحلی. شماره ثبت ۱۴۲۸۳

۲۴۵. مجموعه نفیس؛ مشتمل بر: ۱. رساله نصیحت‌نامه به فارسی از امام محمد غزالی طوسی متوفی ۵۰۵ ق نسخه نفیس، ارزشمند و کهن مورخ ۸۵۸ ق. ۲. شرح فتوٰت نامه حضرت امیرالمؤمنین علی (ع)، شارح ناشناخته، به فارسی مورخ ۸۵۴ ق. نسخه نفیس و ارزشمند. ۳. رساله در احوال بهشت، دوزخ و قیامت، به فارسی، مؤلف ناشناخته کتابت ۸۵۶ ق. نسخه نفیس. هر سه رساله این مجموعه نفیس به خط یک کاتب می‌باشد. شماره ثبت ۱۷۴۹۲

۲۴۶. مجموعه نفیس به عربی؛ ۱. اربعین العارفین از: علی قلی خان ابن قرچقای خان ۲. المسالك فی عروج السالك مشتمل بر ۹ مسئله از: ۳. سؤال و جواب از سیدمرتضی ۴. رساله مشتمل بر برخی از مسائل و معارف از سخنان حکما و علما: از؟ ۵. رساله در شرح روایتی از حضرت امام رضا (ع) ۶. اشعار عربی ۷. رساله ذهبیه. مجموعه نفیسی است، صفحات مجدول، متن خط نسخ ممتاز، عناوین قرمز. قطع رقعی پالتوئی. این نسخه قبلاً در کتابخانه مرحوم فخرالدین نصیری بوده است. شماره ثبت ۱۵۲۹۰ م

۲۴۷. مجموعه نفیس عربی؛ ۱. رساله الوجیزة در علم درایه حدیث از: شیخ بهایی ۲. بخشی از کتاب: مشرق الشمسین شیخ بهاءالدین عاملی ۳. رساله مشایخ الشیعة مورخ ۱۰۴۲ ق. ۴. المناظرة بین الشیعة والسنة از شیخ حسین والد شیخ بهایی ۵. رساله البدایة فی علم الدراية، شهید ثانی مورخ ۱۰۳۷ ق. نسخه مصحح ۶. مسائل

شیخ صالح بن حسن جزایری که از شیخ بهاء‌الدین عاملی سؤال کرده است. مجموعه نفیسی است. این نسخه قبلاً در کتابخانه مرحوم فخرالدین نصیری در تهران بوده است. شماره ثبت ۱۵۲۹۱.

۲۴۸. مجموعه نفیس و ارزشمند؛ شامل: ۱. کتاب دیوان المراسلات مشتمل بر مراسلات شمس المعالی ابوالقاسم محمود بن ملک ایل ارسلان بن ملک ایتسز خوارزمشاه. نسخه بسیار نفیس، نایاب، ارزشمند و کهن مورخ نیمه دوم سده ۹ق گزارش برنامه‌های ایل ارسلان خوارزمشاه به ملوک و وزیران، ادیبان و دانشمندان و غیره در این مجموعه آمده است. این رساله نفیس و بی‌نظیر از لحاظ تاریخی و جامعه‌شناختی آن زمان ایران بسیار اهمیت دارد. ۲. کتاب ربیع الأبرار، به فارسی از؟ نسخه نفیس، بی‌نظیر، ارزشمند و تنها نسخه موجود به خط کاتب کتاب قبلی، این کتاب غیر از ربیع الأبرار زمخشری است که عربی نگاشته شده. نسخه موجود در چهار فصل و به نام سلطان یعقوب نگاشته شده است. ۳. مجموعه‌ای از مراسلات فارسی از: شمس المعالی سید محمد منشی مشتمل بر مراسلات مختلف. نسخه نفیس و بی‌نظیر. ۴. نامه‌ای از شاه اسماعیل صفوی به فارسی به خط خودش که در اول ربیع الآخر سال ۹۱۴ق نگاشته است. مجموعه نفیسی است، قطع وزیری، عناوین قرمز، خط نستعلیق. شماره ثبت ۱۵۴۰۸م

۲۴۹. مجموعه نفیس؛ ۱. رساله در طب، به فارسی از محمد شریف بن محمد صادق خاتون‌آبادی اصفهانی مورخ اواخر ذی‌الحجه سال ۱۱۲۱ق. به خط نستعلیق ۲. رساله ذهبیه رضویه از: کاشف الدین یزدی. با همان خط و تاریخ ۳. رساله ذهبیه از: محمد علی بن محمد حسینی. با همان خط ۴. رساله فوائد الأخبار به فارسی از: یوسفی ۵. رساله در طب به عربی از ارسطو ۶. رساله بخیه به فارسی از: مرتضی قلی بن حسن شاملو ۷. فرج الإنسان ۸. رساله در باب جماع به فارسی از: میرزا محمد محسن ۹. رساله در بیماری صرع به فارسی از؟ ۱۰. رساله در باب مجامعت به فارسی از؟ ۱۱. رساله در تقویت قوه بیه به فارسی از: میرزا محمد علی مستوفی. مجموعه بسیار نفیسی است، برخی از رساله‌های آن تاکنون چاپ نشده است. شماره ثبت ۱۵۴۶۱م

۲۵۰. مجموعه؛ ۱. رساله در طب به فارسی از محمد حسین افشار مورخ ۱۲۶۹ق. ۲. رساله در ذکر احوال و آثار و زمان و دولت آل عثمان از: فاضل گروسی «شیدا». مجموعه نفیسی است. قطع رقعی. دارای حواشی. شماره ثبت ۱۵۴۱۵م

۲۵۱. محیط علی بیان علم النحو والصرف؛ به عربی، از محمد بن علی بن احمد بن یعلی الصائغ العراقي، به خط نسخ قدیم، مورخ شنبه ۱۰ ذی القعدة سال ۶۳۲ق نسخه نفیس کهن و ارزشمند. عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز. قطع رقعی پالتویی شماره ثبت ۱۵۴۶۳

۲۵۲. المختار في الفروع؛ و یا: المختار في الفتوي به عربی، از عبدالله بن محمود بن مودود بن مجد الدین ابوالفضل الموصلی الحنفی متولد سال ۵۹۹ و متوفی به سال ۶۸۳ هجری قمری؛ نسخه کهن و ارزشمند مورخ سال ۷۰۲ هجری قمری که ۱۹ سال پس از مرگ مؤلف کتابت شده است. این نسخه کهن‌ترین نسخه موجود این کتاب به شمار می‌آید. يك نسخه کهن دیگر در کتابخانه چستربیتی^۱ در شهر «دبلین» ایرلند جنوبی موجود است که در سال ۷۸۸ هجری قمری کتابت شده است. نسخه موجود مقابله و تصحیح شده. شماره ثبت ۱۷۴۵۷

۲۵۳. المختصر في شرح تلخیص المفتاح معروف به مختصر المعاني؛ به عربی، از سعدالدین تفتازانی متولد ۷۱۲ و متوفی ۷۹۳ هجری قمری؛ نسخه نفیس،

۱. کتابخانه و موزه «چستربیتی» در شهر «دبلین» پایتخت ایرلند جنوبی قرار دارد. چستربیتی این کتابخانه را که با سرمایه شخصی خودش طی نیم قرن فراهم نموده است پس از مرگش تمامی مجموعه را وقف عام کرده و با آنکه نسخه‌های خطی آن افزون بر چهار هزار نسخه خطی نیست لیکن تمامی نسخه‌ها نفیس و هر يك دارای مزیت ویژه‌ای است. این جانب پیرامون سال‌های ۱۳۶۰ و ۱۳۶۱ش. به امر پدر بزرگوارم جهت تهیه تصویر از تعداد چهارصد نسخه خطی نفیس موجود آن کتابخانه که از فهرست نسخه‌های خطی آن انتخاب نموده بودیم به اتفاق دوتن از دوستان عازم آن کشور شدیم و ضمن بازدید از این کتابخانه نفیس و مشهور موفق شدم از تمامی نسخه‌های انتخابی فیلم تهیه کنم. این سفر بسیار موفقیّت‌آمیز بود. ضمناً کتابخانه چستربیتی در وسط باغ بزرگی قرار داشت و شنیده‌ام به تازگی ساختمان آن را که قدیمی بود بازسازی نموده‌اند.

کهن، ارزشمند مورخ شوال سال ۷۸۳ هجری قمری در حیات مؤلف و کهن‌ترین نسخه موجود این کتاب. شماره ثبت ۱۷۴۵۵

۲۵۴. مرآت البلهاء؛ به فارسی از حبیب‌الله لشگرنویس نسخه نفیس و ارزشمند. این رساله در مورد لغات لوطی‌ها، داش‌ها و الواط قدیم نگاشته شده و از نظر جامعه‌شناختی رساله جالبی است. کتابت ۴ ذی الحجه سال ۱۲۹۴ ق به خط نستعلیق که به دستور میرزا علی اصغر فرزند میرزا محمدحسین وزیر خزانه عامره عصر قاجار نگاشته شده است. صفحات مجدول دوخطی عناوین قرمز، قطع جیبی کوچک، شماره ثبت ۱۵۳۸۹ م

۲۵۵. مرآت الصفا؛ به فارسی در تاریخ، شامل احوال عالم و آدم و شاهان قبل از بعثت نبی اکرم (ص) و احوال انبیاء، حکما، پادشاهان و بسیاری دیگر؛ از محمد علی بن محمد صادق آل کمّونه حسینی نیشابوری نجفی برهانپوری؛ دارای مقدمه و هجده باب و خاتمه. این کتاب را مؤلف در نیمه دوم سده ۱۲ پیرامون سال ۱۱۷۶ ق. تألیف کرده است. تاکنون چاپ نشده. نسخه نفیس و اصل به خط مؤلف در سال ۱۱۷۶ قطع وزیری. خط نستعلیق، عناوین قرمز، نسخه کامل. شماره ثبت ۱۶۹۳۹

۲۵۶. مرقع اشعار و ادعیه؛ به خط یکی از خوشنویسان نامدار. قطع وزیری بلند و باریک، خط نستعلیق ممتاز، صفحات مذهب و مرصع عالی، که بر روی مقوای نازک متن و حاشیه شده و هر صفحه آن جداگانه خود ارزش قابل توجه دارد. جلد زمینه مشکی روغنی با ترنج و سرترنج و لچک که داخل آن با نقوش گل و برگ طلا تزیین یافته و بسیار زیبا و نفیس است. این نسخه فوق العاده ارزشمند می‌باشد. شماره ثبت ۱۵۱۲۶ م

۲۵۷. مرقع نفیس بزرگ دیگر؛ در همان اندازه، مشتمل بر خطوط نسخ و نستعلیق بسیاری از خوشنویسان ایرانی؛ این مرقع نفیس و گرانبها دارای چهل قطعه می‌باشد معمولاً اینگونه مرقعات خواهان بسیار دارد و بهای آن‌ها بسیار افزایش یافته است. سابقاً این جانب اینگونه مرقعات را برای این کتابخانه خریداری نمی‌کردم زیرا ما بیشتر طالب نسخه‌های علمی و کهن بوده و می‌باشیم و. هم‌اکنون نیز خواهان نسخه‌های بسیار نفیسی از آثار علمای بزرگ اسلام به‌ویژه شیعی خواهیم بود ضمناً

در هیچ يك از کتابخانه‌های اسلامی این تعداد نسخه‌های کهن شیعی وجود ندارد. قطع این مرقع نیز سلطانی است و نیاز به ترمیم و بازسازی دارد. شماره ثبت ۱۷۳۹۳

۲۵۸. مسالك الأفهام إلى تنقيح الإسلام؛ جلد ۵ به عربی، از شهید ثانی، نسخه بسیار نفیس و گرانبها، تمام نسخه به خط عالم بزرگ شیعه شیخ عبدالکریم بن ابراهیم میسی عاملی والد مرحوم شیخ لطف الله بانی و مؤسس مسجد معروف شیخ لطف الله در میدان امام خمینی اصفهان که شهرت جهانی دارد و جهانگردان بسیاری از اطراف و اکناف عالم جهت بازدید از آن مسجد به اصفهان سفر می‌کنند. این نسخه را کاتب در ماه رجب سال ۹۸۶ق به پایان برده است. شرح حال وی در کتابهای رجال و تراجم به تفصیل آمده است. قطع وزیری، عناوین قرمز. چند تملك در پشت برگ آغازین نسخه آمده است. شماره ثبت ۱۳۹۵۳م

۲۵۹. مسلك المتقين، از شمس‌الدین شریف، کتابت در عصر میرمظفر خان بهادر شاه، سال ۱۱۹۷ق. به خط ملا میرزا ابراهیم. عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز. قطع رقعی، جلد لاک‌ی روغنی با ترنج و سرترنج ضربی مجدول. شماره ثبت ۲۳۱۶۷ج ۳

۲۶۰. مشیخة أبی الحسن المقدسی؛ جزء سوم به عربی، از حافظ جمال الدین ابی‌العباس احمد بن احمد بن عبدالله طاهری حنفی؛ به خط نسخ قدیم کتابت اواخر سده ۹ق نسخه نفیس و ارزشمند. عناوین و نشانی‌ها شنگرف. قطع وزیری بزرگ. شماره ثبت ۱۶۴۳۵

۲۶۱. المصادر=مصادر اللغة؛ در لغت به فارسی و عربی، از ابو عبدالله حسین بن احمد زوزنی، نسخه نفیس، کهن و ارزشمند. کتابت سال ۷۰۹ق به خط نسخ خوش محمد بن علی بن محمد که به امر امیر علی بن رکن‌الدین طوسی کتابت کرده است. این نسخه یکی از کهن‌ترین و نفیس‌ترین نسخه‌های کتاب المصادر زوزنی به شمار می‌آید و سابقاً در کتابخانه مرحوم محمد امین خنجی از مجموعه داران مقیم تهران بوده، وی قبل از پیروزی انقلاب در تهران درگذشت و بازماندگان وی به تدریج نسخه‌های خطی او را به فروش رساندند و این نسخه از جمله آن‌ها می‌باشد. این جانب بحمدالله موفق شدم قبل از پیروزی انقلاب تاکنون تعدادی از

نسخه‌های خطی نفیس و
کهن آن مرحوم را برای
این کتابخانه بزرگ
خریداری نمایم. قطع جیبی
قطر. عناوین قرمز.

شماره ثبت ۱۵۶۱۰

۲۶۲. مصادر

اللغة يا المصادر، در لغت، فارسی و عربی، از ابو عبدالله حسین بن احمد زوزنی، نسخه نفیس، کهن و ارزشمند مورخ شنبه ۲۱ صفر سال ۸۶۶ ق به خط نسخ و نستعلیق ابراهیم بن محمد بن بال الصارمی. این نسخه نیز در کتابخانه مرحوم محمد امین خنجی از مجموعه داران ساکن تهران

[illegible]

المصادر از: ابو عبدالله حسين زوزنی، نسخه کهن

مورخ ۷۰۹ ق. ش «۱۵۶۱۰»

قرار داشته است. قطع جیبی. عناوین قرمز. دارای حواشی. شماره ثبت ۱۵۶۲۹

۲۶۳. **مصباح الظلام في شرح شرایع الإسلام**؛ به عربی. جلد اول کتاب الطهارة، تالیف مرحوم آیت الله سید علی بن محمد بن علی رضوی تبریزی ساکن نجف اشرف و مدفون در قم^۱ به سال ۱۳۳۶ق. نسخه نفیس و اصل به خط مؤلف که این جلد را به سال ۱۳۱۸ق در نجف اشرف به فرجام رسانده است.

۱. آن مرحوم با مرحوم والد بزرگوارم حضرت آیت الله العظمیٰ مرعشی نجفی رحمۃ اللہ علیہ
آشنایی داشت و بر حسب وصیت آن مرحوم، والد بزرگوارم بر جسد وی در صحن مطهر حضرت
معصومه (س) نماز میت بجا آوردند.

مؤلف در سال ۱۲۷۵ ق زاده شده و در سال‌های پایانی عمر در قم می‌زیسته است. وی پس از درگذشت در قبرستان نو مقابل پل آهنچی در یکی از حجرات دفن گردید ظاهراً این شرح را در شش جلد تالیف کرده است. تاکنون چاپ نشده و نسخه‌های آن در دیگر کتابخانه‌ها وجود ندارد. شماره ثبت ۱۵۴۰۲ م

۲۶۴. **مصباح الظلام؛** در شرح کتاب شرایع الاسلام محقق حلی، جلد دیگر، از سید محمد بن علی رضوی تبریزی. تاکنون چاپ نشده، کتابت شب هشتم رمضان سال ۱۳۲۹ ق نسخه نفیس، نایاب و اصل به خط مؤلف.

۲۶۵. **مصباح الظلام در شرح کتاب شرایع الإسلام؛** «جلد دیگر» از مرحوم آیت‌الله سیدعلی بن محمد بن علی رضوی تبریزی، نسخه بسیار نفیس و اصل به خط مبارك مؤلف. شماره ثبت ۱۵۳۷۶ م

۲۶۶. **مصباح الظلام في شرح شرایع الإسلام؛** جلد دوم طهارت، به عربی از مرحوم آیت‌الله سید علی بن محمد بن علی رضوی تبریزی ولادت سال ۱۲۷۵ ق و رحلت سال ۱۳۳۶ ق و مدفون در قم. نسخه نفیس و اصل به خط مبارك مؤلف. تاکنون چاپ نشده است. ۱۵۴۰۳ م

۲۶۷. **مصباح الظلام في شرح شرایع الإسلام؛** جلد سوم کتاب الصلوة به عربی از مرحوم آیت‌الله سید علی بن محمد بن علی رضوی تبریزی. نسخه نفیس و اصل به خط مبارك مؤلف. تاکنون چاپ نشده است. شماره ثبت ۱۵۴۰۴ م

۲۶۸. **مصباح المتهجد؛** به عربی در ادعیه، از شیخ الطائفه محمد بن حسن طوسی متوفی ۴۶۰ ق، نسخه نفیس، کهن و ارزشمند مورخ نیمه دوم سده ۹ ق. شماره ثبت: ۱۵۳۷۳ م

۲۶۹. **مصباح المصابب ومشكاة المناقب؛** به فارسی، از شیخ محمد بن ابراهیم بن شیخ علی؛ به خط نسخ. کتابت نیمه دوم سده ۱۳ ق نسخه چاپ نشده. بدون آغاز. قطع رقعی. شماره ثبت ۱۵۷۸۹

۲۷۰. **مطالع الأنظار في شرح طوابع الأنوار؛** از شمس‌الدین محمود اصفهانی (۷۴۹ ق)، به عربی، به خط نستعلیق، نسخه نفیس، مورخ اواخر سده ۹ ق. عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز. قطع رقعی. شماره ثبت ۱۷۴۹۴

۲۷۱. **معرفة الربوبية**؛ به عربی، از: غلامعلی بن محمد صالح مازندرانی، نسخه اصل به خط نستعلیق مؤلف در سال ۱۲۲۲ق. عناوین و نشانی‌ها مشکی، قطع وزیری، نسخه مصحح، حاشیه‌نویسی دارد. شماره ثبت ۱۵۰۳۱م
۲۷۲. **مفتاح الأحكام**؛ به عربی از: مولی احمد بن مولی محمد مهدی نراقی کاشانی، خط نسخ، در ۱۱ ربیع الثانی ۱۲۲۸ق، عناوین و نشانی‌ها مشکی و قمری، قطع رقعی پالتویی، جلد تیماج قهوه‌ای، نسخه نفیس و در حیات مؤلف کتابت شده. این نسخه در کتابخانه مرحوم مولی عبدالباقی بن مولی صدرالدین محمد فیضی از نوادگان فیض کاشانی صاحب الوافی قرار داشته است. شماره ثبت ۲۳۲۰۹ج ۳
۲۷۳. **مفتاح القلوب في معرفة الإشتیاق الى المحبوب**؛ به عربی در فضائل ائمه طاهرین علیهم السلام، از محفوظ بن بدر، نسخه نفیس، نایاب، تاکنون چاپ نشده است. برگ پایانی افتاده. قطع رقعی خط نسخ. عناوین مشکی. در دنبال این کتاب يك رساله کوتاه فارسی در بیان شناخت نفس و علم خداشناسی قرار دارد. کتابت این مجموعه نیمه نخست سده ۱۳ق. شماره ثبت ۲۳۰۴۳ج ۳
۲۷۴. **مفرده در قرائت عاصم**؛ به فارسی، از: عمادالدین علی شریف قاری، کتابت سه‌شنبه ۲۶ شوال ۱۰۷۵ق. به خط نسخ خوش محمد شفیع بن محمد زمان در اصفهان، عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع جیبی. شماره ثبت ۱۵۰۰۹م
۲۷۵. **المقاصد الأصولية في شرح ملخص الفوائد**؛ از: ملا محمد حسن بن محمد معصوم قزوینی، به عربی و خط نسخ، نسخه اصل به خط مؤلف در دوشنبه ۲۴ جمادی الاولی سال ۱۲۰۲ق. مقابله و تصحیح آن توسط عبدالحسین اصفهانی ابن حاجی کاظم در پنج‌شنبه ۱۲ شوال سال ۱۲۳۱ق. صورت گرفته است. عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع وزیری، نسخه نفیس و ارزشمند، چند برگ آغاز فهرست و ذکر فوائد کتاب آمده است، نسخه مصحح، حاشیه‌نویسی دارد، مهر مربع «عبده محمد الشریف» پشت برگ آغاز و پایان وجود دارد. شماره ثبت ۱۴۶۲۰م
۲۷۶. **المقاصد العلية في شرح الرسالة الالفية الشهدية**؛ به عربی، از شیخ زین الدین بن علی بن احمد الشامی العاملی معروف به شهید ثانی شهادت سال ۹۶۶ق. این کتاب را شهید در سال ۹۵۰ق به پایان رسانده و کتابت نسخه نیز در

حیات شهید و در همان سال ۹۵۰ ق به فرجام آمده است. حواشی نسخه به خط مبارک شهید است و چون در حیات شهید کتابت شده و حواشی نسخه نیز به خط مبارک آن بزرگوار می باشد بسیار اهمیت دارد. شماره ثبت ۱۵۲۸۸ م

۲۷۷. مقتدی الشروح در شرح موجز القانون در طب؛ به فارسی، مترجم نابغ روشن ضمیر؛ خط نستعلیق. مؤرخ پیرامون نیمه دوم سده ۱۱ یا اوایل سده ۱۲ ق این اثر در ترجمه کتاب شرح موجز طب علی بن ابی الحزم قرشی در زمان سلطنت محمد اورنگ زیب عالمگیر غازی از شاهان هند و با همیاری میر محمد نقی حسینی و شاه عبدالرسول جیلانی نگاشته شده است. نسخه نفیس و نایاب و چاپ نشده. عناوین و نشانی ها مشکی و قرمز. قطع وزیری. این کتاب بسیار نایاب و در بیشتر کتابخانه ها وجود ندارد. شماره ثبت ۱۶۳۶۹

۲۷۸. مقلاد النجاج؛ در ادعیه. به عربی، از مرحوم ثقة المحدثین حاج شیخ عباس قمی؛ به خط نسخ و نستعلیق. نسخه نفیس و اصل به خط مبارک مؤلف در سال ۱۳۲۶ ق. عناوین و نشانی ها مشکی و شنگرف. مصحح. حواشی مشکی و شنگرف. قطع جیبی کوچک. شماره ثبت ۱۶۱۰۸

۲۷۹. مناظرات خمس؛ به فارسی، از صائن الدین علی بن محمد ترکه اصفهانی؛ به خط نستعلیق زیبا، عناوین و نشانی ها مشکی و شنگرف. کاتب اصغر بن ابوبکر اسماعیل بن محمود الصائینی غره ذی الحجه سال ۸۵۰ ق. قطع جیبی. جلد تیماج قهوه ای مجدول، مطالب کتاب مشتمل بر مقدمه، مناظرات، مقابلات، معضلات وقایع و بزم و رزم می باشد. نسخه مصحح. حاشیه نویسی دارد برگ ها اندکی پراکنده گشته است. شماره ثبت ۱۵۶۰۹

۲۸۰. منتخب اللغة؛ به فارسی، از عبدالرشید حسینی مدنی، به خط نسخ خوش، کتابت شنبه ۱۲ جمادی الثانی سال ۱۱۳۱ ق، عناوین و نشانی ها قرمز و مشکی، قطع وزیری، شماره ثبت ۱۵۳۰۵ م

۲۸۱. منتهی الآمال في تتميم كتاب زبدة المقال في علم الرجال؛ به عربی منظوم. سراینده مرحوم آیت الله حاج میرزا علی علیاری تبریزی. نسخه نفیس، ارزشمند به خط نستعلیق مرحوم آیت الله شیخ محمد حسن سردرودی ساکن مراغه

و از عالمان برجسته آن دیار در نیمه نخست سده ۱۴ق. کتابت سال ۱۳۳۲ق. قطع جانمازی. شماره ثبت ۱۷۴۴۵

۲۸۲. منهج المقال في تحقيق أحوال الرجال؛ به عربی، از محمد بن علی بن ابراهیم استرآبادی از علمای بزرگ شیعه، این اثر را به سال ۹۸۶ق به پایان برده است، این نسخه یکی از نسخه‌های بسیار نفیس موجود این کتاب به شمار می‌آید. تمامی نسخه به خط یکی از علمای سده ۱۱ق به نام حسین بن قاسمعلی مازندرانی. آن گونه که بر پشت برگ آغازین نسخه آمده، کاتب از شاگردان مؤلف بوده و نسخه را با نسخه اصل به خط مؤلف تصحیح و مقابله کرده و در پایان جزء اول کتاب بدان تصریح نموده است. این نسخه کامل و شامل جلد ۱ و ۲ و ۳ می‌باشد که کاتب به سال ۱۰۷۰ق آن را به فرجام برده. همچنین در پشت برگ آغازین آمده که نسخه را آقا رضی قزوینی از علمای بزرگ شیعه با نسخه اصل مقابله کرده و در چند مورد دستخط وی در هامش کتاب آمده است. مؤلف خود از سادات اشراف حسنیه بوده و مرحوم علامه مجلسی در برخی از آثار خود و مرحوم محقق بهبهانی در اول تعلیقه خود بر این کتاب و مرحوم اردبیلی در جامع الرواة و مولی محمد امین استرآبادی در الفوائد المدنیة و دیگران از وی تجلیل به عمل آورده‌اند. مرحوم علامه بهبهانی آقا محمد باقر بن محمد اکمل تعلیقه‌ای ارزشمند بر این کتاب نوشته است. قطع نسخه رحلی کوتاه، خط نسخ، عناوین قرمز، نسخه کامل و افتادگی ندارد. این نسخه با مزایایی که بیان شد بسیار نفیس می‌باشد. شماره ثبت ۱۵۹۱۵

۲۸۳. منية الممارسين في أجوبة سؤالات الشيخ ياسين بن صلاح الدين؛ به عربی، از شیخ عبدالله بن حاج صالح بن جمعة البحرانی السماهیجی، نسخه نفیس کتابت ۱۹ صفر سال ۱۲۲۴ق به خط نسخ شیخ عبدعلی بن علی بن حسن بن عبدالله الماحوزی البحرانی، با مهر بیضی وی، قطع رقعی، خط نسخ، عناوین قرمز، شماره ثبت ۲۲۵۹۱ ج ۳

۲۸۴. الموجز في الطب معروف به: شرح نفیسی؛ به عربی از علاءالدین علی بن ابی الحزم قرشی، به خط نسخ، کتابت رمضان سال ۸۹۵ق. عناوین و نشانی‌ها مشکی و قرمز، قطع رقعی پالتویی، نسخه مصحح، شماره ثبت ۱۷۵۵۰

۲۸۵. **مونس القلوب؛** به فارسی، از مولی کمال الدین حسین بن علی کاشفی متوفی به سال ۹۰۲ یا ۹۱۰ ق؛ این کتاب ارزشمند را مؤلف در سال ۸۹۹ ق به سامان برده است. کتابت نسخه پیرامون سده ۱۲ ق. قطع جانمازی. خط نستعلیق، عناوین قرمز. نسخه قبلا در کتابخانه مرحوم فخرالدین نصیری امینی بوده است. شماره ثبت ۱۵۲۸۶ م

۲۸۶. **المهذب البارع فی شرح المختصر النافع؛** به عربی، از شیخ احمد بن محمد بن فهد حلی، خط نستعلیق، مورخ ۹ ذی الحجه سال ۹۷۷ ق عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف، قطع وزیری خشتی. شماره ثبت ۲۲۹۷۴ ج ۳

۲۸۷. الناسخ والمنسوخ

فی القرآن الکریم؛ به عربی، از هبة الله بن سلامة بن نصر بن علی معروف به مفسر بغدادی متوفی ۴۱۰ ق؛ نسخه نفیس، کهن، ارزشمند مورخ نیمه سده ۶ ق. احتمالا با نسخه اصل به خط مؤلف مقابله و تصحیح شده است. این نسخه از نظر قدمت تاریخ کتابت که پیرامون ۹۰۰ سال از کتابت آن می‌گذرد بسیار اهمیت دارد. قطع جیبی، خط نسخ. نسخه اندکی فرسوده گشته و نیاز به ترمیم و بازسازی دارد.

وَالْقُلُوبُ تُهَافُ عَلَى وَجْهِ سَأَلِ لِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
بِأَكْثَرِ عَجْرَةٍ لَعَلَّكَ يُؤْذِيكَ هَوَاؤُ رَأْسِكَ
فَقُلْتُ لَعَمْرُ اللَّهِ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ لِي أَدْعُ بِخَلْقٍ وَاحِدٍ
رَأْسِكَ وَتَزِلْتُ فَمَنْ كَانَ مَسْكُورًا بِضَاوِيهِ أَدَّى
مِنْ رَأْسِهِ وَنَجَّى لِكَلَامِ عَذُوفٍ تَقْدِيرُهُ تَخْلُقُ فَعَلِمَ
أَطْعَامُهُ وَهُوَ قَوْلُهُ فَعَدِيَّةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ
أَوْ سَكِّ الْإِيَّاتِ أَلَا مَعَهُ عَكْشَرُ قَوْلِهِ سَلُولُ
مَاذَا سَمِعُونَ فَلْيَا لِنَفْسٍ مِنْ خَيْرٍ فَلَوْلَا الدِّينُ وَالْأَقْرَبِينَ
الْإِيَّةَ كَانَ هَذَا قَوْلًا أَنْ يَغْرَضَ الرُّكَاةَ فَلَمَّا فُرِضَتْ
الرُّكَاةُ سَمِعَ اللَّهُ بِمَا كُلُّ صَدَقَةٍ فِي الْقُرْآنِ فَقَالَ
بَعْلَى إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ الْمَسْكِينِ الْإِيَّةَ فَصَارَتْ
هَذِهِ نَاسِخًا لِمَا قَبْلُهَا الْإِيَّةُ الْإِيَّةُ عَشْرُ
قَوْلِهِ سَلُولُكَ عَنِ الشُّهُرِ الْحَرَامِ فَقَالَ فِيهِ الْإِيَّةُ
وَذَلِكَ أَنَّهُ كَانَ مَسْكُورًا مَسْكُورًا عَنِ الْعَالَمِينَ الْإِيَّةُ
تَبَيَّنَ الْإِيَّةُ الْحَرَامِ حَتَّى حَرَّخَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَحْشٍ وَأَمْرُهُ

الناسخ والمنسوخ في القرآن از: هبة الله بغدادی متوفی ۴۱۰ ق. نسخه کهن و نفیس مورخ سده ۶ ق.

ش «۱۶۶۳۷»

این کتاب در سال ۱۳۱۵ ق در قاهره مصر در هامش کتاب اسباب النزول واحدی نیشابوری چاپ و منتشر شده است. شماره ثبت ۱۶۶۳۷

۲۸۸. **النافع در فقه منظوم؛** به عربی از اهل سنت، مؤلف و سراینده ناشناخته؛ نسخه نفیس، نایاب، کهن و ارزشمند مورخ ۲۴ جمادی الاولی سال ۸۳۹ ق

به خط نسخ حسین بن اسحاق بن محمد بن علی الحاج النوشابادی. تاکنون چاپ نشده. در برگ پایانی مهر کتابخانه محمد شاه به سال ۱۱۳۱ق. از پادشاهان هند آمده است. خط نسخ. عناوین قرمز. قطع رحلی کوتاه. شماره ثبت ۱۶۳۹۳

۲۸۹. نظام الغریب فی اللغة؛ به عربی، تألیف عیسی بن ابراهیم بن عبدالله الربعی اللّغوی التّحوی متوفی ۴۸۰ق. نسخه نفیس و نایاب. مؤلف در این اثر به توضیح لغات برخی از اشعار قدما پرداخته است. بیشتر حواشی این نسخه به خط مبارک عالم بزرگ شیعه شیخ محمد بن حسن اصفهانی معروف به فاضل هندی است. کتابت نسخه در نیمه سده ۱۱ق به خط نسخ درشت. یک رساله عربی که مؤلف آن مجهول است در دنباله این کتاب قرار دارد. شماره ثبت ۱۷۳۷۱

۲۹۰. نفحات الانس؛ از: عبدالرحمان جامی به فارسی، به خط نستعلیق علی بن محمد الجامی، غره محرم سال ۹۸۴ق عناوین و نشانی‌ها شنگرف، قطع رقعی، حاشیه نویسی ظاهراً از سید محمد خوارزمی به سال ۱۱۶۹ق می‌باشد. نسخه مصحح. دو برگ آغازین دارای سرلوح مرصع. شماره ثبت ۱۷۴۹۵

۲۹۱. نوادر الفرائد و مجمع الجواهر؛ به فارسی، مؤلف ناشناخته، خط نستعلیق، کتابت پیرامون سده ۱۲ق کتاب را مؤلف بر اساس تسبیحات حضرت فاطمه زهراء (س) در ۳۳ فایده نگاشته است. نسخه نفیس، عناوین و نشانی‌ها شنگرف، قطع رقعی. مصحح. شماره ثبت ۲۲۵۳۷ ج ۳

۲۹۲. نور العیون؛ به فارسی در چشم پزشکی، از أبو الروح محمد بن منصور بن ابی عبدالله بن منصور جرجانی معروف به: زرین دست از پزشکان معروف ایرانی سده ۵ق. این اثر را به سال ۴۸۰ق. در عهد المقتدر عباسی و سلطنت ملک‌شاه سلجوقی تألیف نموده است؛ نسخه نفیس و کهن مورخ ۱۶ صفر سال ۷۲۳ق. این کتاب بسیار نایاب و تاکنون چاپ نشده و از نظر قدمت تاریخ کتابت فوق العاده اهمیت دارد. نسخه سابقاً در کتابخانه شخصی مرحوم سید ریحان الله موسوی از علماء و بزرگان مقیم تهران پیرامون یکصد سال گذشته قرار داشته است، سپس آن را مرحوم محمد امین خنجی از مجموعه داران مقیم تهران قبل از پیروزی انقلاب خریداری نموده. قطع وزیری، عناوین شنگرف. خط نسخ. شماره ثبت ۱۴۴۹۸.

جواب کوجون روح باصره را در دماغ افت رسد پس هر دو چشم را افت
رسد و بقدر افت زیادت و نقصان چشم را افت رسد اگر بسیار باشد
دو چشم اینسا شود و اگر اندکی باشد هر دو چشم را اینسا صغیر شود
بیکبار و اگر روح باصره را در عصب افت رسد و یکی رسد و یکی دیگر را
نرسد و اگر هر دو عصب را افت رسد هر دو چشم را افت رسد اما مقدم
مورخ باشد و زیادت و نقصان چنانکه در یک چشم بیشتر باشد و در یکی
کمتر و یکی را بیشتر افتد و یکی را پس تر و اگر روح باره ای در طبقه
مشکی افت رسد علامت آن باشد که روح باصره در اجزای چشم متفرق
باشد و این علت را انشأ گویند سوال و بیست و یکم که هر زال چشم ان باشد که چشم
چشم چگونه باشد و از جانشان جواب که هر زال چشم ان باشد که چشم
لاغر شود و چنان دانند که چشم فرو شده است و در کوا فتاده و چون
هر زال چشم افتد چشم درد کرد و سبب هر زال از کرمی و خشکی باشد
که در اجزای چشم و طبقات و رطوبات مستوی شود پس چشم
را بکذا زند و رطوبات چشم خشک کنند و چشم را درد کرد اند
منها جلد الاول

بسم الله الرحمن الرحيم
کتاب فی الطب
فصل فی عیون
بسم الله الرحمن الرحيم
کتاب فی الطب
فصل فی عیون
بسم الله الرحمن الرحيم
کتاب فی الطب
فصل فی عیون

ساری شد مقاتل سوم و خمس علمی از کتات نور العیون زکاتار
ابی روح محمد بن منصور بن علی عبدالله بن منصور الحرامی معروف
برین دست بتوفیق باری تعالی و از سانس مقاتل چهارم اند که
ان علمای ست در علاج بیماری که از ان چشم توان دید و انکه بحشم توان
دید و عسر و عقدر توان یافت و علاج کنند تا بصلاح باز آید و در ان
کردن ان بحش علمی نیز توفیق در میجو اهما را باری تعالی غفر الله له نظر کرده است مورخ
فیة ویدعوالداتنه وایه و امه ولسنادیا و جمیع
المومنین و المومنات بر محمد یا ارحم الراحمین
رباع و اختم بالخیر

سید محمد مرشدی نجفی
۱۳۸۶
۱۳۸۶
۱۳۸۶

۲۹۳. نهج البلاغة جزء ۱ و ۲؛ در يك جلد به عربی، از سخنان درر بار حضرت مولی امیرالمومنین علی علیه السلام. گردآورنده شریف رضی؛ نسخه نفیس، ارزشمند و کهن مورخ پنجشنبه شوال سال ۶۰۰ق. این نسخه عزیزالوجود نزد علامه مولی محمد تقی مجلسی بوده و چند برگ که در میان برگ‌های نسخه افتاده بوده آن‌ها را با خط مبارك خود ننویس کرده است. قطع جیبی، اندکی فرسوده گشته و نیاز به ترمیم و بازسازی دارد. این نسخه را مرحوم مولی محمد تقی مجلسی در نیمه نخست سده ۱۱ق وقف اولاد ذکور خود نموده و یکی از فرزندان به نام مولی عزیزالله مجلسی برادر علامه مولی محمد باقر مجلسی وقف این نسخه را در سال ۱۱۶۱ق تایید نموده و در پشت برگ آغازین جزء نخست این نسخه آمده است. چند برگ از آغاز به خط نسخ در سده ۱۱ق نو نویس شده که به خط مرحوم مولی محمد تقی مجلسی نیست. خط نسخ. عناوین مشکی درشت. این نسخه از نظر قدمت تاریخ کتابت بسیار اهمیت دارد. بحمدالله بیشترین نسخه‌های کهن و نفیس نهج البلاغه در این کتابخانه بزرگ موجود می‌باشد و در هیچ يك از کتابخانه‌های کشور به تعداد نسخه‌های کهن و موجود نهج البلاغه در این کتابخانه بزرگ وجود ندارد. شماره ثبت ۱۳۸۳۴م

۲۹۴. وسائل الشیعة إلى أحكام الشریعة؛ به عربی، از سید محسن بن حسن حسینی أعرجی متوفی به سال ۱۲۲۷ق. نسخه نفیس این کتاب در ۵ جز نگاشته شده و مؤلف آن را به سال ۱۲۲۱ق به پایان برده است. نسخه موجود شامل کتاب قضاء و شهادات می‌باشد. عناوین قرمز، مورخ ۱۲ ربیع الاول سال ۱۲۶۷ق به خط نسخ علی مقصودی. شماره ثبت ۱۵۸۶۷

۲۹۵. یادگارنامه یا باهنامه؛ به فارسی، از: ابوالمظفر هبة‌الله بن محمد بن اردشیر، نسخه نفیس و کهن مورخ سده ۸ق این کتاب را مؤلف به نام سلطان سنجر بن ملک‌شاه سلجوقی در سده ۶ق در ۱۷ باب نگاشته است. نسخه‌هایی از این کتاب در کتابخانه‌های ترکیه، آستان قدس رضوی، کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، ملی ملک، آصفیه در حیدرآباد هند موجود می‌باشد. شماره ثبت ۱۵۶۲۸/۲

فزاگیرد سحره حرم و بساید و باب و ناس برشد و جب سازد
 در یک مقال مندا مک یک جبانان نرفی دهد شهنوش برود
 و خون کسی خواهد کی فح و مزایه ندد که کسی دیگر بوی نرسد جزا ف
 و بی بنکاح ما حرام فزاگیرد قصه کرک و کره برزند نام آن زن
 قادر باشند بران زن کسی دیگر تا آنکه که کره بکساید و مخنن خون
 خواهد که هزاروی کسی زن نرسد حرج فروس و اسودا خ کند
 و خونی که ادوی بیرون آید قضیب یا بلمان بالاد و بازن محملوت
 کسی دیگر بدو نرسد و مخنن خون در حدود او بزمده کنایه بالاد و
 مجامعت کند ما زن کسی دیگر بدو نرسد بجز ادوی مخنن خون خایه
 که لا خک کد و بروغن زیت بساید و قصه را بران طلا کند
 و مجامعت کند ما زن بجز ادوی کسی دیگر و نخواهد و بران
 زن قادر و نتواند بود و اگر عین را فزاگیرد و ما رست خود برسد
 بی برست زن بماند زن فزان برادر شود و الله اعلم

بـ الکتاب ما ذکرناه من مجرد جس من مع خط الحدیث ادریت

یادگار نامه، یا: باه نامه، از: ابوالمظفر هبة الله بن اردشیر. به فارسی
 مورخ سده ۸ ق. ش «۱۵۶۲۸/۲»

۲۹۶. یوسف و زلیخا؛ از عبدالرحمن جامی، به فارسی منظوم خط نستعلیق
 زیبا. کتابت سال ۸۹۱ ق در دار النصرت هرات به خط ضیاء الدین یوسف ابن مصنف.
 عناوین و نشانی‌ها طلا. لاجورد و مشکی. قطع رقعی. دارای سرلوح مرصع. شماره
 ثبت ۱۵۷۹۵

